

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA YER ALAN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN ŞİDDET ALGILARI
(Elazığ İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

HAZIRLAYAN
Gönül AKKAYA (ŞENER)

ELAZIĞ-2012

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA YER ALAN ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİLERİN ŞİDDET ALGILARI
(Elazığ İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

HAZIRLAYAN
Gönül AKKAYA (ŞENER)

Jürimiz, 06.01.2012 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans oy birliği ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç. Dr. Fatma ÖZMEN (Başkan)
2. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN (Danışman)
3. Doç. Dr. Çetin SEMERCİ (Üye)

F. Ü. Eğitim Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK
Eğitim Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****İlköğretim Kurumlarında Yer Alan Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algıları
(Elazığ İli Örneği)****Gönül AKKAYA (ŞENER)****Fırat Üniversitesi****Eğitim Bilimleri Enstitüsü****Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı****Elazığ - 2012, Sayfa: XVI+121**

Türkiye’de şiddet ve şiddete bağlı sorunların hızla artması ve bu kapsamda, şiddet olaylarının çocuk ve gençleri de içine alan bir problem haline gelmesi; karar vericilerin, hizmet sunucuların, ailelerin ve toplumdaki her bireyin bir şeyler yapması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda toplumun geleceği olan öğrencilerin ve onları yetiştiren öğretmenlerin şiddete ilişkin algılarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışma ile eğitim sistemimizde ilköğretimde yaşanan şiddet olaylarının nasıl algılandığı ve nasıl kavramsallaştırdıkları, öğretmen ve öğrenci görüşleriyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma iki ayrı bölümden oluşturulmuştur. Araştırmanın nicel kısmını oluşturan birinci bölümde ilişkisel tarama modeli, araştırmanın nitel kısmını oluşturan ikinci bölümde ise içerik analizi uygulanmıştır. Bu araştırma Elazığ il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 348 öğretmen ile Elazığ il merkezi ve ilçelerinde öğrenim gören 953 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen Şiddet Algı Ölçeği ile toplanmıştır.

Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach alpha güvenirlik katsayısı ile hesaplanmış ve güvenilir olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin faktör analizi işlemleri yapıldığında öğrencilere ait KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequancy) = ,907, Bartlett (Bartlett’ s Test of Sphericity) = 9,865E3 olarak bulunurken, öğretmenlere ait faktör analizi işlemlerinde KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling

Adequacy) = ,851, Bartlett (Bartlett' s Test of Sphericity) = 5,259E3 olarak bulunmuştur.

Verilerin analizinde, öncelikle Homojenlik Testi (Levene) uygulanmış; homojen maddeler için tek yönlü varyans analizi, homojen olmayan maddeler için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Gruplar arası anlamlı farklılığın belirlendiği durumlarda farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi (MWU) uygulanmış, ikili karşılaştırmalarda ise bağımsız gruplar t testinden yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Kişisel bulgularda frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel bölümünde katılımcılara “Şiddet.....gibidir..... Çünkü.....” ve “Şiddet uygulandığı zaman ne hissedersiniz?” açık uçlu soruları sorulmuş, alınan cevaplar doğrultusunda kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Görüşler QSR Nvivo 9 programında değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin şiddet algılarının öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü. Bu bulgu şiddetin öğrenilen bir davranış olduğu görüşünü destekler niteliktedir. Okullarda yaşanan şiddet olayları da bunun bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Şiddet, Öğretmen, Öğrenci, Okul

ABSTRACT**Master's Thesis****Primary School Teachers and Students' Perceptions of Violence
(Example for Elazığ)****Gönül AKKAYA (ŞENER)****Firat University****Institute of Education Sciences****Department of Educational Administration, Supervision, Planning and. Economy****Elazığ-2012, Page: XVI+121**

The rapid increase in violence and related issues in Turkey and within this scope, violence becoming a problem including children and teenagers make decision makers, service providers, parents and every individual in society do something. In this context, it is necessary that students, being the future of society, and teachers' perceptions of violence be determined. In this study, in our education system how violence is perceived and how it is conceptualized was tried to determine through teachers and students' views.

The study consists of two separate sections. In the first section which forms the quantitative part, relational screening model and in the second section forming the qualitative part content analysis were applied. This research was conducted on 348 teachers and working in Elazığ city center and its districts and 953 students studying in Elazığ city center and its districts. The data research were gathered through Violence Perception Scale developed by the researcher.

The reliability coefficient of the scale was calculated with Cronbach's alpha reliability coefficient and it was found to be reliable. When factor analysis was applied, while students' KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy) = ,907, Bartlett (Bartlett's Test of Sphericity) = 9,865E3 were found, teachers' KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy) = ,851, Bartlett (Bartlett's Test of Sphericity) = 5,259E3 were found. In the analysis of the data, at first, Homogeneity Test (Levene's) was applied; one-way variance analysis for homogeneous items and Kruskal

Wallis test was applied for non-homogeneous items. Mann-Whitney U test (MWU) was applied in order to determine the source of the difference when significant difference between groups was found. In paired comparisons, T-test was utilized. The significance level was set as $p < 0,05$. In personal findings, frequency and percentage values were used.

In qualitative section, the open-ended questions “Violence is like.....Because” and “What do you feel when violence is used?” were asked to survey participants and conceptual categories were formed in accordance with the answers. The views were evaluated through Nvivo 9.

As a result of the research, It was determined that teachers’ perceptions of violence were higher than students’. This finding supports the view that violence is a learned behaviour. Violence in schools provide evidence of this as well.

Key Words: Primary Education, Violence, Teacher, Student, School.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
ÖNSÖZ	XVI

BİRİNCİ BÖLÜM**1.GİRİŞ**

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4

İKİNCİ BÖLÜM**2. ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR**

2.1. Kavramsal Olarak Şiddet	5
2.2. Şiddetin Tanımı	6
2.3. Şiddetin Öğrenilmesi ve Algılanması	7
2.4. Şiddet Türleri	9
2.4.1. Kendine Yöneltilmiş Şiddet	10
2.4.2. Kişiler Arası Şiddet	10
2.4.3. Kolektif Şiddet.....	10
2.5. Şiddetin Nedenleri.....	13
2.5.1. Ekolojik Faktörler.....	14
2.5.2. Çevresel Faktörler	15
2.5.3. Toplumsal Faktörler	15
2.5.4. Ailesel Faktörler	16
2.5.5. Bireysel Faktörler	16

2.5.6. Psikososyal ve Fiziksel Gelişim	16
2.5.7. Aile	17
2.5.8. Medya	17
2.5.9. Sosyal Çevre	17
2.5.10. Okul ve Arkadaş Ortamı	18
2.5.11. Beceri Düzeyi ve Akademik Başarı	18
2.5.12. Alkol ve Madde Bağımlılığı	18
2.6. Okulda Şiddet Olgusuna Genel Bir Bakış	19
2.7. Okullarda Yaşanan Şiddet Olaylarının Önlenmesi ve Azaltılması	22
2.8. Okullarda Şiddeti Engellemeye Yönelik Yasal Düzenlemeler	27
2.9. Konu İle İlgili Ulaşılan Çalışmalar	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	32
3.2. Evren	32
3.3. Örneklem	33
3.4. Veri Toplama Araçları	34
3.5. Verilerin Analizi	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgu ve Yorumlar	38
4.1.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgu ve Yorumlar	38
4.1.1.1. Öğrencilerin Cinsiyeti	38
4.1.1.2. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri	38
4.1.1.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yerleşim Birimi	39
4.1.1.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu	39
4.1.1.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu	40
4.1.1.6. Öğrencilerin Kardeş Sayısı	41
4.2. Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	44
4.2.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar	44
4.2.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar	53

4.2.2.1. Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	53
4.2.2.1.1. Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)	53
4.2.2.1.2. Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	53
4.2.2.1.3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu) .	54
4.2.2.1.4. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)	55
4.2.2.1.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)	55
4.2.2.1.6. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)	56
4.2.2.1.7. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	57
4.2.2.1.8. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	58
4.2.2.1.9. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	59
4.2.2.1.10. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	61
4.2.2.1.11. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	61
4.2.2.1.12. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	63
4.2.2.2. Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	64
4.2.2.2.1. Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)	64
4.2.2.2.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)..	65
4.2.2.2.3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	65
4.2.2.2.4 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	66
4.2.2.2.5. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)	67
4.2.2.2.6. Öğretmenlerin Görev yaptığı Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)	67

4.2.2.2.7. Öğretmenlerin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	68
4.2.2.2.8 Öğretmenlerin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	68
4.2.2.2.9 Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu).....	69
4.2.2.2.10. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz).....	70
4.2.2.2.11. Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)	70
4.2.2.2.12. Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)....	71
4.2.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar	72
4.2.3.1 Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	72
4.2.3.1.1. Acı Vermek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	77
4.2.3.1.2. Acizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	77
4.2.3.1.3. Bağımlılık (Alışkanlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar ...	77
4.2.3.1.4. Baskı (Zorbalık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	77
4.2.3.1.5. Cehalet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	78
4.2.3.1.6. Ceza Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	78
4.2.3.1.7. Doğal Afet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	78
4.2.3.1.8. Duygu Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	78
4.2.3.1.9. Eşya Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	79
4.2.3.1.10. Faydasızlık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	79
4.2.3.1.11. Hastalık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	79
4.2.3.1.12. Hayata Küstürmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	79
4.2.3.1.13. İnsanlık Dışı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	79
4.2.3.1.14. İz Bırakmak Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	80
4.2.3.1.15. Kıvılcım Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	80
4.2.3.1.16. Kontrolsüz Güç (Saldırganlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	80
4.2.3.1.17. Kötülük Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	81
4.2.3.1.18. Yetersizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	81
4.2.3.1.19. Yok Etmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	81
4.2.3.1.20. Olumlu Şiddet Algılarına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	81

4.2.3.2. Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	83
4.2.3.2.1. Acı Vermek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	86
4.2.3.2.2. Acizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	87
4.2.3.2.3. Bağımlılık (Alışkanlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar...	87
4.2.3.2.4. Baskı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	87
4.2.3.2.5. Cehalet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	87
4.2.3.2.6. Doğal Afet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	88
4.2.3.2.7. Faydasızlık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	88
4.2.3.2.8. Hastalık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	88
4.2.3.2.9. Hayata Küstürmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	88
4.2.3.2.10. İlaç Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	89
4.2.3.2.11. İnsanlık Dışı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	89
4.2.3.2.12. İz Bırakma Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	89
4.2.3.2.13. Kıvılcım Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	89
4.2.3.2.14. Kontrolsüz Güç (Saldırganlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	90
4.2.3.2.15. Korku Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	90
4.2.3.2.16. Tepki Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	90
4.2.3.2.17. Uyarı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	90
4.2.3.2.18. Yok Etmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	90
4.2.3.2.19. Olumlu Şiddet Algularına ilişkin Oluşturulan Metaforlar	91
4.2.3.2.19.1. Yemek İçmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	91
4.2.3.2.19.2. İtibar Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar.....	91
4.2.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar	94
4.2.4.1 Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	94
4.2.4.2 Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	95

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	96
5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuçlar	96
5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuçlar	101
5.1.2.1. Öğrenci Şiddet Algularına Göre Oluşan Sonuçlar.....	101

5.1.2.2. Öğretmen Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar	103
5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuçlar	104
5.1.3.1. Öğrenci Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar.....	104
5.1.3.2. Öğretmen Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar	105
5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuçlar	105
5.1.4.1. Öğrenci Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar.....	105
5.1.4.2. Öğretmen Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar	106
5.3. Öneriler	106
5.3.1. Araştırmacılara Öneriler	107
KAYNAKLAR	108
EKLER	115
ÖZGEÇMİŞ	121

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 2009 – 2010 Eğitim Öğretim Yılı Elazığ İl Merkezi ve İlçelerinde Bulunan Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları	32
Tablo 2. Anket Uygulanan Okulların İsimleri ve Eğitim Bölgelerine Göre Dağılımları	33
Tablo 3. İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Şiddet Algı Ölçeğine İlişkin İki Alt Boyutun Faktör Yükleri	36
Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	38
Tablo 5. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 6. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yerleşim Birimine Göre Dağılımı	39
Tablo 7. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	39
Tablo 8. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	40
Tablo 9. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Durumuna Göre Dağılımı.....	41
Tablo 10. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	41
Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı	42
Tablo 12. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Yerleşim Birimine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 13. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	43
Tablo 14. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Dağılımı ...	43
Tablo 15. Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı.....	44
Tablo 16. Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algılarına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırmaları.....	45
Tablo 17. Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algılarına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırmaları.....	50
Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumlu).....	53
Tablo 19. Öğrencilerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz).....	54
Tablo 20. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu).....	54
Tablo 21. Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz).....	55
Tablo 22. Öğrencilerin Öğrenim gördüğü Yerleşim Birimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (Olumlu)	55
Tablo 23. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (Olumsuz)	56

Tablo 24. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)	57
Tablo 25. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumlu).....	58
Tablo 26. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	59
Tablo 27. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)	59
Tablo 28. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumlu).....	60
Tablo 29. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	61
Tablo 30. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu).....	62
Tablo 31. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumlu).....	62
Tablo 32. Öğrencilerin Kardeş Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	63
Tablo 33. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumsuz)	64
Tablo 34. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumlu).....	64
Tablo 35. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz)	65
Tablo 36. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu).....	65
Tablo 37. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	66
Tablo 38. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimine Göre t Testi Sonuçları (Olumlu).....	67
Tablo 39. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimi Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz)	67
Tablo 40. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)..	68
Tablo 41. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	69
Tablo 42. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu).....	69

Tablo 43. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	70
Tablo 44. Öğretmenlerin Branşına Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu).....	71
Tablo 45. Öğretmenlerin Branşına Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)	71
Tablo 46. 6. 7. ve 8. Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumsuz).....	73
Tablo 47. 6. 7. ve 8. Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumlu).....	75
Tablo 48. 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlara Göre Oluşturulan Kavramsal Kategoriler ve Frekans Dağılımları	76
Tablo 49. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumsuz)	84
Tablo 50. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumlu).....	85
Tablo 51. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlara Göre Oluşturulan Kavramsal Kategoriler ve Frekans Dağılımları	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ekolojik Model (DSO, 2002)	15
Şekil 2. Öğrencilerin Şiddet Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlarla Oluşturulan Temalar	82
Şekil 3. Öğretmenlerin Şiddet Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlarla Oluşturulan Temalar	92
Şekil 4. Şiddetin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri	94
Şekil 5. Şiddetin Öğretmenler Üzerindeki Etkileri	95

ÖNSÖZ

Yaşantımızın hemen her alanında, herkesi etkisi altına alabilen, insan doğasında bastırılmış bir davranış biçimi olarak bulunabilen şiddet, bireylere ve topluma zarar verebilecek tüm eylemleri kapsayan bir eylemdir. Kişilerin kendi yaşamlarında ya da çevresinde şiddet içeren davranışlarla karşılaşma düzeyi, onların ve toplumların şiddet algılarını belirleyen önemli bir faktördür. Özellikle ilköğretim çağındaki çocuklarda görülen şiddet olayları içler acısıdır. Etkili, güvenli bir eğitim öğretim ortamından bahsetmek istiyorsak yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Burada en büyük görev anne ve babalardan sonra öğretmenlere düşmektedir. Ülkemizde, son zamanlarda şiddet olaylarının artışına paralel olarak okuldaki şiddet olgusunun giderek kaygı verici bir aşamaya geldiği görülmektedir. Öğrencilerin maruz kaldığı şiddet öğrenciyi salt akademik yaşamında değil bir ömür boyunca etkilemekte, telafi edilemez yaralar açabilmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin şiddet kavramına ilişkin algılarının bilinmesi, günden güne artan şiddet olaylarının önüne geçilebilmesi, eğitsel önlemlerin alınabilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışma boyunca bana zaman ayıran, yol gösteren, bilgi ve görgüsünden yararlandığım değerli hocam danışmanım Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN'a, araştırmanın analizinde her zaman bilgisine başvurduğum değerli hocam Doç. Dr. Çetin SEMERCİ'ye, görüşleriyle çalışmama ışık tutan Fırat Üniversitesi Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı'ndaki bütün hocalarıma, yine araştırmamın analizlerinde vakit ayırıp bana yardımcı olan Tuncay Yavuz ÖZDEMİR'e, her türlü desteği ile yanımda olan aileme ve şefkatiyle destek veren canım annem Şükran ŞENER'e teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya konu olan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi açıklanmış, sayıtlılar, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan bazı temel kavramlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Şiddet, özellikle son yıllarda dünyada ve ülkemizde sadece şiddeti uygulayan ve şiddet ile karşılaşanları değil toplumun her bireyini dolaylı ya da doğrudan etkileyen çağımızın en önemli toplumsal sorunlarından biridir. Türkiye’de şiddet ve şiddete bağlı sorunların hızla artması ve bu kapsamda, şiddet olaylarının çocuk ve gençleri de içine alan bir problem haline gelmesi; karar vericilerin, hizmet sunucuların, ailelerin ve toplumdaki her bireyin acilen bir şeyler yapması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Şiddet günümüzde artan etkisi ile birçok sosyal bilimcinin araştırma konusunu oluşturmaktadır. Dünyada şiddet hakkında çok çeşitli araştırmalar yapılmasına karşın, şiddet somut çözüm bulunamayacak kadar karmaşık bir problemdir. Dünya genelinde olduğu gibi bizim toplumumuzda da şiddet giderek artmaktadır. Erişkinlerdeki şiddet doğrudan ya da dolaylı olarak çocuk ve gençlere yansımaktadır. Bu yansımanın sonucu olarak da çocuk ve gençlerin şiddet algısı değişmekte ve şiddete eğilim artmaktadır. Bu artışta aile içi şiddetin, medyadaki şiddet içerikli yayınların, gençlerin iletişim sorunlarının, okul başarısızlıklarının ve sosyoekonomik düzeyin de etkileri olduğu bilinmektedir. Bireyin gelişmesini ve sosyalleşmesini etkileyen en önemli kurumlardan biri okuldur. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı kişiler yetiştirmeyi Milli Eğitimin genel amaçlarından biri olarak belirlemiştir. “Her Türk çocuğunun iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak, istidat ve kabiliyetleri yönünde yetiştirerek hayata ve bir üst öğrenime hazırlamak” ise, ilköğretimin amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Günümüzde şiddet önemli konuların başında yer alırken ilköğretim kurumlarına kadar inmesi konunun önemini artırmaktadır. Şiddet; biyolojik, öğrenme yaşantısı, toplumsal ve kişilerarası etkileşimle ilgili nedenleri vardır. Toplumda şiddete en çok

kadınlar ve çocuklar maruz kalmaktadır. Bilhassa çocuklar okulda, okul çevresinde ve ailede şiddetle karşı karşıya kalmaktadır (Taktak, 2007). Öğrencilerin maruz kaldığı şiddet öğrenciyi salt akademik yaşamında değil bir ömür boyunca etkilemekte, telafi edilemez yaralar açabilmektedir. Şiddet yaşandıktan sonra etkilerinin silinmesi mümkün olamayabilir, ancak şiddetin ortaya çıkması bazı çalışmalar gerçekleştirilerek önlenabilir, önlenemese de azaltılabilir (Pehlivan, 2008:4).

Birkaç yıl öncesine kadar ‘okulda şiddet’ deyince öğretmenlerin öğrencilere karşı uyguladığı şiddet niteliğinde davranışlar akla gelmekteydi. Bu durumun nedeni belki ailelerin çocuklarını ‘eti senin kemiği benim’ anlayışıyla öğretmene sorgulamaksızın emanet etmesi ya da toplum olarak ‘öğretmen hem sever, hem döver’ anlayışını kabullenmemizdi. Şimdi ise öğretmenlerimiz geçmiş yıllara oranla çok daha duyarlı olmasına rağmen okulda şiddet halen devam eden bir olgudur. Geçmişten farklı olarak, küçük bedenlere, küçük eller tarafından saplanmış kanlı bıçaklar yer alıyor.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de şiddet olaylarının hızla çoğalması dikkat çekici bir durumdur. Gün geçtikçe bu olayları gerçekleştirenlerin yaş ortalaması düşmüş ve şiddet olayları her kesimi içine almaya başlamıştır. Türkiye’de yaşanan şiddet olayları sonucunda son zamanlarda çok sayıda çocuğun yaşamını kaybetmesi üzerine şiddet, üzerinde tartışılıp akademik çalışmalar yapıлып, araştırma bulgularından yola çıkarak ciddi önlemlerin alınması gereken bir konu durumuna gelmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin şiddet algılarının belirlenmesidir. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin şiddet algılarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 2- a) İlköğretim kurumlarının 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin;
 - a. Cinsiyetine göre,
 - b. Öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre,
 - c. Öğrenim gördükleri sınıfa göre,

- d. Anne eğitim durumuna göre,
 - e. Baba eğitim durumuna göre,
 - f. Kardeş sayısına göre görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- b) İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin;
- a. Cinsiyetine göre,
 - b. Görev yaptıkları yerleşim birimine göre,
 - c. Mesleki kıdemlerine göre,
 - d. Branşlarına göre,
 - e. Görev süresine göre görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 3- a) İlköğretim kurumlarının 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin şiddet kavramına ilişkin öne sürdükleri metaforlar, bu metaforların frekans dağılımları ve bu metaforlarla oluşturulan kavramsal kategoriler nelerdir?
- b) İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin şiddet kavramına ilişkin öne sürdükleri metaforlar, bu metaforların frekans dağılımları ve bu metaforlarla oluşturulan kavramsal kategoriler nelerdir?
- 4- a) Şiddet, ilköğretim kurumlarının 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencileri nasıl etkiler?
- b) Şiddet, ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenleri nasıl etkiler?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde, son zamanlarda şiddet olaylarının artışına paralel olarak okuldaki şiddet olgusunun giderek kaygı verici bir aşamaya geldiği görülmektedir. Öğrencilerin maruz kaldığı şiddet öğrenciyi salt akademik yaşamında değil bir ömür boyunca etkilemekte, telafi edilemez yaralar açabilmektedir. Şiddet konusunda, neyin şiddet sayılıp sayılmayacağı yani “şiddet algısı” önemlidir. Aynı tutum ve davranış, kişilik tipleri bakımından farklı algılanabilmektedir. Kimileri aynı tutum ve davranışı şiddet olarak görüp onunla mücadele ederken, kimileri bunu şiddet olarak görmemekte, onu olağan olarak değerlendirerek, söz konusu tutum ve davranışlara meşruiyet kazandırabilmektedir.

Öğretmen ve öğrencilerin şiddet kavramına ilişkin algılarının bilinmesi, günden güne artan şiddet olaylarının önüne geçilebilmesi, eğitsel önlemlerin alınabilmesi

açısından önemlidir. Dolayısıyla bu araştırmayla elde edilecek verilerin yaşanan şiddet olaylarını önlemeye ve azaltmaya katkı sağlayacağı umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Anket sorularına verilen yanıtlar, öğretmenlerin ve öğrencilerin gerçek görüşlerini yansıttığı düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2009–2011 eğitim- öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Elazığ ili ve ilçelerinde tesadüfi olarak seçilmiş ilköğretim okulları ile sınırlıdır.
3. İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
4. Araştırma MEB'e bağlı resmi ilköğretim okullarıyla sınırlı tutulmuş, özel ilköğretim okulları çalışmaya dahil edilmemiştir.

1.6. Tanımlar

Şiddet: Şiddet, güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür.

Şiddet Algısı: Bireyin şiddet kavramına yükledikleri anlamdır.

Olumlu Şiddet Algısı: Bireyin şiddet kavramına yükledikleri olumlu anlamdır.

Olumsuz Şiddet Algısı: Bireyin şiddet kavramına yükledikleri olumsuz anlamdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Olarak Şiddet

Şiddet olgusu insanlık tarihi ile ortaya çıkmıştır. Günümüzde dünyada ve Türkiye’de giderek artan bireysel ve toplumsal bir sorun haline gelmiştir; bu artışın okul çağı çocuk ve gençlerini de içine alacak şekilde yaygınlaştığı gözlenmektedir (Özcebe, 2007:17). Gün geçtikçe bu olayları gerçekleştirenlerin yaş ortalaması düşmüş ve şiddet olayları her kesimi içine almaya başlamıştır. Türkiye’de yaşanan şiddet olayları sonucunda son bir ayda beş çocuğun yaşamını kaybetmesi üzerine şiddet, üzerinde tartışılıp akademik çalışmalar yapıлып, araştırma bulgularından yola çıkarak ciddi önlemlerin alınması gereken bir konu durumuna gelmiştir (Deveci, Karadağ, Yılmaz, 2008:355). Şiddet aynı zamanda birçok toplumsal sorunun kaynağını teşkil eden bir olgu olmuştur (Kocacık, 2001:5). Bu olgu toplumda gruplar ve kurumlar arasında var olan, organizasyonu bozan, gruplar arası dayanışma bağına koparan sosyal bir problem olarak tarihin ilk dönemlerinden beri araştırmacıların ve bilim adamlarının dikkatini çekmiştir (Yavuz, 2009:9). Kuşaklar boyunca devam eden bu olgu ancak son çeyrek yüzyılda sosyal bilimlerin araştırma alanına girmiştir (Kartal, 2009:143). Şiddeti, doğanın kendisinde var olduğu şekliyle bir çatışma biçiminde ele alarak, ilk dile getiren düşünürlerden birisi Herakleitos’tur. Herakleitos, evreni sürekli çatışmaların yaşandığı herkes için ortak bir yer, adaleti ise bir çatışma olarak tanımlamaktadır (Taktak, 2007:6). 20. yüzyıla gelindiğinde şiddet, beden ve mülkiyet üzerine güç kullanarak zarar verme şeklinde tanımlanırken, bugün artık psikolojik öğeleri de içine alan sosyal bir olgu olarak tarif edilmektedir (Müftüoğlul, 2006:30).

Şiddet kelimesi genel anlamda aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirir. Özel olarak saldırgan davranışları, beden gücünün kötüye kullanılmasını; yakan, yıkan, yok eden eylemleri; taşlı, sopalı, silahlı saldırıları; bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri belirler (Balcıoğlu, 2001:129).

Şiddeti, düzensiz ve kendi başına bir sorun olarak ele almak yanıltıcı bir durumu ortaya çıkarır. Şiddet, kökleri çok daha geniş bir tabana yayılan, sosyal, ekonomik, örgütsel, sosyolojik, psikolojik ve kültürel etmenleri de içeren yapısal ve toplumsal bir

sorundur (Aşkın, 2007:8). Bu bağlamda şiddet birçok faktör ve bu faktörlerin kombinasyonu ile ilişkili bir kavramdır (Balkıs, Duru, Buluş, 2005:84).

2.2. Şiddetin Tanımı

Şiddet çok boyutlu bir kavramdır ve farklı kişiler tarafından farklı algılanmaktadır. Etimolojik yönden bakıldığında, şiddet sözcüğü dilimize Arapça'dan geçmiştir. Kamus-ı Türki' de, şiddet; sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, "Şedid" sert katı ve şiddetli, "Şeddat" sertlik ve kızgınlığı ile tanınan ünlü eski Yemen hükümdarının adı olarak tanımlanmaktadır (Emanetoğlu, 2006:37). Olweus (1999)'a göre şiddet, bir kimsenin fiziksel olarak ya da herhangi bir nesne kullanarak, diğer bir bireyi ciddi biçimde yaralaması ya da zarar vermesidir. (akt. Gökler, 2009). Steinmetz'e (1986) göre; şiddet, bir bireyin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekildeki davranış ve muamele biçimidir (akt. Özönder vd. 2005:6). Pınar (2006)'ın aktarımına göre şiddet bir grubun veya bireylerin başkalarının bedenlerine karşı yönelttiği fiziksel güç kullanımı olarak ele alınmıştır (Keane 199). Şiddet; güç, zorlama ve baskı yoluyla bedensel ya da ruhsal zarara neden olan söz, yaklaşım, tutum ve hareketlerin tümü olarak da tanımlanabilir (Koçöz, 2006:4).

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; "bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma olarak tanımlamaktadır" (Krug vd. 2002: 5). Kaptanoğlu (2007:29)'na göre şiddet, karşılıklı ilişkiler ortamında ortaya çıkan saldırganlıktır. Genel anlamda şiddet sahip olunan güç veya kudretin, yaralanma ve kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya bir topluma karşı tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanmasıdır (Bektaş, Öztürk, 2007:166). Ayan'a (2007:207) göre şiddet, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluktur.

Şiddet ile ilgili tanımlar dar ve geniş anlamları açısından da yapılabilmektedir (Kocacık, 2001:3-4).

Dar anlamda şiddet; fiziksel şiddetin insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen, sert ve acı verici bir edimdir. Mala, cana, sağlığa, bedensel bütünlüğe, birey özgürlüğüne karşı bir tehdit oluşturması söz konusudur. Burada

yaralama, ırza tecavüz, yağma, adam kaçırmaya gibi başkasına yönelmeler olabildiği gibi, intihar girişimleri biçiminde bireyin kendine yönelik eylemleri de söz konusudur (TBMM, 2007:18).

Geniş anlamda şiddet; insan üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkileri açıkça ölçülemeyen, dolaylı ve somut bir biçimde hissedilen çeşitli baskılar olarak tanımlanmıştır. Örneğin ekonomik şiddet, medya terörü, enflasyon, işsizlik, trafik korsanlığı, doğanın ve tarihsel çevrenin tahribi, sağlıksız kentleşme şeklinde ele alınabilir (Kapıcıoğlu, 2008:3).

Kuçuradi (2007:9) ise şiddeti tanımlarken şu noktalar üzerinde durmuştur:

- Şiddet, hastalık belirtisidir
- Şiddet, eylemde sınır tanımamanın en çarpıcı görünümüdür
- Korkunun, bencilliğin, gururun en direkt tepkisidir
- Etik cehaletin belirtisi olarak düşünülebilir
- Şiddet, ancak insanlarda görünür
- Şiddet, hayvansal yanımızla ilgilidir.

2.3. Şiddetin Öğrenilmesi ve Algılanması

Şiddetin öğrenilmiş bir davranış olduğunu savunan bakış açısı şiddetin aynı zamanda bir öğretim tekniği olarak da kullanıldığına dikkat çekmektedir. Etkili çocuk eğitim tekniklerinin bilinmemesi nedeniyle dayak kimi ailelerde eğitime aracı olarak görülmektedir. Evde ve okulda disiplini sağlamak üzere şiddet kullanımına tanık olan çocuk, yetişkinliğinde de bunu sorun çözmede doğal bir seçenek olarak görmektedir. Bu durum okul ve okul çevresinde öğrencilerin hem şiddete maruz kalmalarına hem de şiddet uygulamalarına yol açmaktadır (Deveci, Karadağ, Yılmaz, 2008:353). Çocuklukta şiddet yaşayan ya da ana babaların sorunlarını şiddete başvurarak çözdüğünü öğrenen bireyler, yetişkinlikte de sorun çözme, iletişim kurma yöntemi olarak, şiddet içerikli davranışları benimseyebilirler (Çetiner, 2006:26). Bunun sonucunda ailede şiddetle karşı karşıya kalan çocuklarda şiddet, kişiliklerinin bir parçası haline gelir (Çifçi, 2006:52). Ailede sorunlar, çatışma huzursuzluk ve kavga ile çözümleniyorsa çocuk da sorunlarını çözerken aynı yolları kullanacaktır (Avcı, 2006:8). Şiddet izlenerek ve taklit edilerek model alınabilir bir davranıştır (Öktem, 2002:41).

Bandura'nın yapmış olduğu deney, aslında Şiddetin dođuŐtan getirilmediğini, çeşitli yaŐantılar yoluyla kazanıldığını göstermektedir. Deneyde, bir grup çocuk bir yetiŐkini basit oyuncaklar ve 150 cm boyunda ŐiŐirme bir bebekle oynarken izlerler. Yetişkin önce oyuncaklarla bir süre sakince oynar, daha sonra ŐiŐme bebeğe yönelerek ona vurmaya başlar; bunu yaparken de "burnunu kır", "başına vur", "al sana" diye bağırır. Çocukların gözleri önündeki deney sadece dokuz dakika sürer. Bir başka grup çocuğa ise benzer deney ortamı hiç Şiddet gösterisi olmaksızın seyrettirilir; yetişkin kişi oyuncaklarla sakin bir Şekilde oynar. Bir süre sonra her iki grup çocuk oyuncakların bulunduğu odaya alınırlar ve oyuncaklarla oynayabilecekleri bir Şekilde bırakılırlar. Çocuklardan Şiddet gösterisine tanık olanlar ŐiŐme bebeğe yönelik Şiddet davranışları sergilerken; bu saldırgan davranışlarını diğer oyuncaklara ve hatta birbirlerine yneltirirken, Şiddet sahnesine tanık olmayan çocuklar herhangi bir saldırgan davranıŐta bulunmadan oyuncaklarıyla ve birbirleriyle sakin bir Şekilde oynarlar. (Çifçi, 2006:52).

Şiddet toplumsal bir sorundur ve vreten kaynaklanmaktadır (Çabuk Kaya, 2006:107). Örneğin; bir rock veya sinema yıldızının intiharının ardından toplumda başlayan intihar salgınları, medyanın çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerini aÇık bir Şekilde ortaya çıkarmaktadır (Batur 1998; akt. Pınar, 2006:36). Psikiyatristler Şiddete yönelik davranışa yol aÇan etkenleri araŐtırmak istediklerinde çoğu zaman bireyin kişilik yapısını incelemeye yönelirler. Winnigott'a göre bireyi Şiddet iÇerikli davranışa götüren önemli etkenlerin başında, ailedaki mevcut ilgisizlik, sevgi ve Őefkat ortamında yetiŐmeme ve ayrıca nesilden nesile aktarılan Şiddet yansımaları yer almaktadır. Kişilik bozukluğu gösteren insanlar, ruhsal yaŐantılarındaki çatışma ve çeliŐme nedeniyle yaşadıkları aile ve vre ile sağlıklı ilişki kuramazlar; saldırgan davranışlarını bastıramazlar. Bu nedenle yerli yersiz kızıp fkelenirler. Doğaya, insanlara, nesnelere yönelik saldırganlık gösterir, Şiddet iÇerikli davranışlarda bulunurlar (akt. Usta, 2009:94). Şiddet yetiŐkinlerden çocuklara yönelik bir davranış biÇiminde nesilden nesile aktarılmaktadır. Şiddete maruz kalan ocuk bu durumu iÇselleŐtirmekte hatta durumunu meŐrulaŐtırarak "normal" görmekte, "kendini suçlu" Şeklinde algılamamakta, yakınmamakta ve yardım talebinde bulunmamaktadır (Gündüz Hoşgör, 2006). Aydın'a göre kimi insanlar aynı tutum ve davranışı Şiddet olarak görüp onunla mücadele ederken, kimileri bunu Şiddet olarak algılamayarak normal olarak değerlendirmekte, söz konusu tutum ve davranışlara doğruluk (yasallık) kazandırabilmektedir. Bir toplumda

hangi davranışların şiddet olarak kabul edildiğinin, o toplumun toplumsal yapı özellikleriyle; diğer bir ifadeyle kültürel yapı ile geçerli değer yargıları ile yakından ilgili olduğunu belirtmektedir. Ona göre şiddetin toplum içinde, toplum tarafından nasıl görüldüğü de önemlidir; çünkü kabul gören şiddet meşrudur. Hatta şiddet genellikle bir yaşam biçimi olarak benimseniyorsa, sorun olarak görülmez ve sorun çözümlerinin bir aracı olarak onay görebilir. Böyle bir durumda şiddetin “töre”ye dönüşebileceğini ve bir yönetim tarzı olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir. Kişilerin kendi yaşamlarında ya da çevresinde şiddet içeren davranışlarla karşılaşma düzeyi, onların ve toplumların şiddet algılarını belirleyen önemli bir faktördür. Şiddetin yoğun yaşandığı, hemen her bireyin yaşamının bir veya birden çok noktasında şiddete maruz kaldığı toplumlarda, şiddet olağanlaşır ve kanıksanır. Bireylerin yaşadıkları olayların çoğu anlatılmaz. Çok ciddi veya vahim olaylar dışında günlük şiddet duyulmaz ve şiddetin yaygınlığı konusunda bir duyarsızlık oluşur (2009:31).

Yaşantımızın hemen her alanında, herkesi etkisi altına alabilen, insan doğasında bastırılmış bir davranış biçimi olarak bulunabilen şiddet, bireylere ve topluma zarar verebilecek tüm eylemleri kapsayan bir eylemdir. Şiddetin oluşumu, bireyin bilinç altına, dürtülerine, yaşadığı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik koşullarına bağlı olmak üzere farklı yönlerden açıklanabilmektedir. Aileden sonra, ikinci sosyalleşme kurumu olan okulun çocuk hayatındaki yeri tartışılmaz olmakla birlikte, evde başlayan şiddetin okulda devam ettiği bilinmektedir (Gamsız Bilgin vd., 2004:25). Ülkemizde okullarda artan şiddet olaylarına karşı alınan önlemler disiplin kurallarının dışına çıkamamaktadır. Okullarda programlı bir şiddet karşıtı eğitimin yapılması gerekliliği ve Bandura'nın "Sosyal Öğrenme Teorisi"nde de belirttiği gibi saldırganlığın olduğu kadar saldırgan olmamanın da öğrenilebilir bir davranış olduğu gerçeği unutulmamalıdır (Uysal, Bayık, 2006:253).

2.4. Şiddet Türleri

Şiddeti sadece itme, vurma, tekmeleme, tehlikeli aletlerle saldırma gibi fiziksel boyutuyla algılama yaygın olsa da, ad takma, alay etme, küfür etme, tehdit etme, hakaret etme gibi sosyal şiddet; görmezden gelme, küçük düşürme, ayrımcılık yapma, gruptan dışlama gibi duygusal şiddet; sarkıntılık etme, cinsellik içeren sözler söyleme, elle rahatsız etme gibi cinsel şiddet türleri vardır (Terzi, 2007:74). Bunun yanında bireyin ahlaki değerlerine karşı yöneltilmiş ve kişinin ahlaki yaşam tarzını tehdit eden

her tür tutum ve davranış ahlaki şiddet, bireyin haklarına ulaşmasını yasa yoluyla engellemek veya yasayı evrensel hukuk kurallarına aykırı olarak bireyin aleyhine yorumlamak politik şiddet, ekonomik faaliyetlerin yasa yoluyla engellenmesi ve kişinin başkalarına sağlanan ekonomik destekten mahrum bırakılması da ekonomik şiddet olarak kabul edilmektedir (EARGED, 2008).

Şiddetin doğası fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik ve yoksun bırakma ya da ihmal şeklinde olabilir. Türleri ise DSO tarafından yayınlanan Şiddet ve Sağlık Üzerine Dünya Raporu'nda (2002), şiddet davranışının karakteristiğine göre aşağıda sıralandığı şekilde üç ana kategoriye ayrılmıştır.

2.4.1. Kendine Yöneltilmiş Şiddet

Kendine yöneltilmiş şiddet, intihar davranışı ve kendini kötüye kullanma (kendine zarar verme) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İntihar davranışı, intihara yönelik düşünceleri, intihar girişimlerini ve intiharları içermektedir. Kötüye kullanım ise kendini kesme, yaralama, ihmal vb. davranışları içermektedir.

2.4.2. Kişiler Arası Şiddet

Kişiler arası şiddetin doğası fiziksel, cinsel ve psikolojik olabilir ve iki kategoride incelenebilir. İlki aile ve yakın kişilerle ilgili aile üyeleri arasında ve genellikle evde olan şiddettir. Çocukların kötüye kullanımı (istismarı), eş ya da yakın ilişkideki kişiyle ilgili şiddet ve yaşlıların kötüye kullanımı (istismarı) bu gruba örnek olarak verilebilir. İkincisi ise toplumda tanıdık ya da yabancılardan olan şiddettir. Herkese karşı olabilen bu şiddet biçimi, sokak, okul, iş yeri, hapishane ve yaşlı bakımevleri gibi her ortamda olabilir. Kişiler arası şiddetin bir türü olarak cinsel şiddeti düşündüğümüzde DSO'nun verilerine göre 2002 yılında 18 yaşın altında 150 milyon kız çocuğu, 73 milyon erkek çocuğu zorla cinsel ilişki veya fiziksel temas içeren cinsel şiddete maruz kalmıştır (DSO, 2002).

2.4.3. Kolektif Şiddet

Kolektif şiddet de sosyal, politik ve ekonomik olmak üzere kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Yukarıda belirtilen şiddet gruplarının aksine kolektif şiddet büyük grupların ya da devletlerin şiddet için olası motivasyonlarını da içermektedir. Planlı ve belirli sosyal amaç çerçevesinde oluşturulan şiddet kolektif şiddettir ve organize

gruplarca yapılan nefret suçları, terörist saldırıları, suç örgütlerince yapılan şiddeti içerir. Politik şiddet, savaş ve bununla ilgili şiddet içeren anlaşmazlıkları, devlet şiddetini ve benzer büyük gruplarca yapılan davranışları içerir. Ekonomik şiddet ise büyük gruplarca yapılan ekonomik kazanım amaçlı, ekonomik etkinliği bozma, gerekli hizmetlere ulaşımı engelleme ve ekonomik bölünme, ayrımcılık yaratma gibi saldırıları içerir (TBMM, 2007:20).

Uysal (2003:9)'ın aktarımına göre; Meyer ve Farrell (1998) bir araştırmasında dört tip şiddetten söz etmektedir. Bunlar:

Durumsal Şiddet; fakirlik, alkol ve uyuşturucu madde kullanma, akran baskısı ve silahlara kolaylıkla ulaşma gibi özel durumsal faktörler sonucu gelişir.

İlişkisel veya Kişilerarası Şiddet; adölesan nüfusun büyük bir bölümünü etkiler, ilişki içinde bulunan bireyler arasındaki kişilerarası tartışmalardan doğar.

Yağmacı Şiddet; antisosyal davranış şeklinin bir parçası olarak veya kazanç sağlanması için suç işlenmesidir.

Psikopatolojik Şiddet; diğer şiddet tiplerinden daha çok uç (aşırı) ve tekrarlayıcı olmaya eğilimlidir. Ağır psikolojik travma ve sinir sistemi bozuklukları sonucu ortaya çıkar.

Uygulanışına göre şiddeti Alkan (2007:51); fiziksel, duygusal, ekonomik, ihmal ve istismar olarak ele almıştır.

Fiziksel Şiddet: Bireyin itaati ve disiplini sağlama, cezalandırma ya da öfke boşaltma amacı ile şiddet uygulayarak çocuğa bir zarar verilmesidir. Bu dövülme, yanma, ısırılma vb. yollarla olabilir. Sadece dayak değil, çocuğu yaralayan, vücudunda iz bırakan, kaza dışındaki her türlü eylem fiziksel şiddettir.

Duygusal Şiddet: Çocuğa duygusal acıdan zarar veren psikolojisini bozan her türlü eylem ya da eylemsizliktir. Reddetme, yalnız bırakma, aşırı koruma, aşırı hoşgörü, baskı, sevgiden ve uyarandan yoksun bırakma, sürekli eleştiri, aşağılama, tehdit, korkutma, yıldırma, suca yöneltme, suçlama, yok sayma, çocuğun yasına ve özelliklerine uygun olmayan beklentiler içinde olma, çocuğu aile içi uyuşmazlıklarda taraf tutmaya zorlama, aile içi şiddete tanık etme vb. davranışlar duygusal şiddettir.

Ekonomik Şiddet: Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli iş gücü olarak çalışması veya çalıştırılması ekonomik şiddettir.

Çocuk İhmali: Çocuğun beslenme, barınma, giyim, temizlik, oyun, eğitim, güvenlik, sevilme ve sağlık hizmetini sağlama görevinin reddedilmesi ya da yerine getirilmemesidir. Bütün şiddet türleri kalıcı bir şiddet kültürünün oluşmasına, şiddetin yapılaşmasına neden olmaktadır (Kocacık, 2001:5).

Yukarıda belirtilen şiddet türlerinden farklı olarak Fromm şiddeti şu şekilde sınıflandırmıştır (akt. Kale, 2004:39):

Oyunda ortaya çıkan şiddet: Bu şiddet türü ilkel kabilelerin savaş oyunlarından Zen Budistlerinin kılıç oyunlarına dek pek çok örnekte görülebilir. Bu tür şiddette asıl dürtü yok etme değil becerinin gösterilmesidir.

Korkudan doğan şiddet: İnsanın kendisinin ya da başkasının yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malının korumak için kullandığı korkudan doğan amacı yıkım değil koruma olan bir şiddettir.

Öç alıcı şiddet: Fromm'un sınıflandırmasında en tehlikeli, yıkıcı olan şiddet türüdür.

Bir başka sınıflandırmaya göre Çabuk Kaya (2006:107) şiddetin sınıflandırılması aşağıdaki başlıklar altında ele almıştır. Bunlar:

- Saldırgan şiddet
- Kadına yönelik şiddet
- Aile içi şiddet
- Çocuğa yönelik şiddet
- Yaşlılara yönelik şiddet
- İntihar (kişinin kendine yönelik şiddet)

Okullarda karşılaşılan bazı şiddet türleri şunlardır (Anonim,2008):

Fiziksel ceza; bilerek verilen bir ceza ya da öfkeli bir yetişkinin veya yaşça büyük bir çocuğun düşünmeden aniden verdiği tepki olabilir. Buna örnek olarak öğrencilerin birbirini itmesi, vurması verilebilir.

Zorbalık; yapanların bir kısmı saldırgandır ve kaba kuvvet kullanırlar. Kaba kuvvete başvurmayanlar ise duygusal açıdan daha baskıcı olabilirler. Her iki halde de, zorbalık yapanlara karşı duyulan korku ve kaygılar, bazı çocukların okula gitmekten kaçınmalarına ya da kendilerinin de şiddete başvurmalarına neden olur.

Reddetmek; çocuğun değerini kabul etmeyi reddetmek, kendisini küçük görmesine neden olmak gibi tavırlardır. Örneğin, öğretmenin bir çocuğa kızdığını veya o çocuktan hoşlanmadığını göstermesi diğer öğrencilerin de o çocuğa farklı davranması olarak ortaya çıkabilir.

Aşağılamak; alay ya da hakaret ederek çocuğu küçük düşürme durumudur. Bir yetişkin ya da çocuğun yaşıtı tarafından yapılabilir.

Yıldırımak; fiziksel şiddetle tehdit etmekle ya da çocuğun eşyalarını kırıp dökmekle tehdit etmektir. Bu, zorbalıkta sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir.

Soyutlama; diğer çocuklarla arkadaşlıklarını kısıtlama, fiziksel sınırlama getirme durumudur.

Duygusal şiddet; çok yıkıcı olabilir ve çocuğun depresyona girmesine, içe kapanmasına, öz saygısının azalmasına, kaygılı olmasına, saldırgan hale gelmesine ve başarısız olmasına yol açabilir.

Ekonomik şiddet; kişilerin veya grupların bir öğrenci üzerinde baskı kurması, parasını alması, istemediği bir işte çalıştırması şeklinde yapılan davranışlardır. Eğitim ortamlarında şiddet; öğrencilere ve öğretmenlere yönelik fiziksel, psikolojik ya da sosyal olarak kasten saldırı ya da müdahale olup bireylerde fiziksel ya da ruhsal acı yaşanmasına neden olur. Bu tip şiddete maruz kalan öğrenciler duygusal ve düşünsel bazı sorunlar yaşarlar. Duygusal sorunların bazıları; içten içe aşırı kızgınlık ve intikam alma isteği, unutkanlık, çekingenlik, umutsuzluk, çaresizlik duygusu, güvensizlik, kendini sevmeme gibi şiddete bağlı olarak çıkan sorunlardır. Düşünsel sorunlar; geleceği ile ilgili palan yapamama, karar verme güçlüğü, kendinde bir sorun olduğuna inanma veya her şey için başkalarını suçlama gibi düşüncelerden oluşur.

2.5. Şiddetin Nedenleri

Son yıllarda yapılan çalışmalarda, kişilik faktörlerinin tek başına şiddet davranışına yol açmadığını genellikle birden fazla etmenin şiddet davranışında rol oynadığı belirtilmektedir. Nedenlerini bilmemiz şiddet davranışının doğasını anlamamız ve şiddete karşı koruyucu önlemleri oluşturmamız için gereklidir (Ögel, Tarı, Yılmazçetin Eke, 2005:10). Şiddet genellikle bir engelleme sonucunda ortaya çıkar. Birey baskı ile karşılaştığı zaman yaratıcılığı kapanır. Bunun sonucunda birey kendini kanıtlamak için tek yol olarak şiddete başvurur (Tezcan, 2010:107).

Deveci ve arkadaşları şiddetin arkasında yatan nedenleri şu şekilde sıralamıştır (2006:14):

- Biyolojik nedenler,
- Öğrenme ile ilgili nedenler,
- Şiddeti bir eğitim aracı olarak kullanma,
- Toplumsal nedenler, kişiler arası etkileşimle ilgili nedenler.

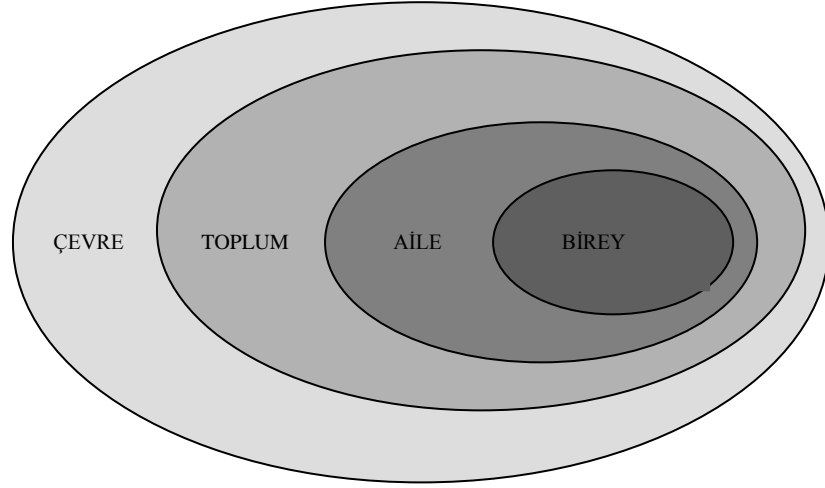
Kaymak Özmen (2006)'in Diepold, Krannich, Sanders, Ratzke, Cierpka (1997)'dan aktarımına göre ise, şiddet kavramının altında yer alan davranışlar şu şekilde ele almıştır:

- Fiziksel şiddet; bedensel zarar veren, vurma, itme, ısırma gibi davranışlar,
- Psikolojik şiddet; bireyin değerini düşürme, cesaretini kırma, alay etme gibi davranışlar,
- Sözel şiddet; hakaret etme, küçük düşürme, aşağılama gibi davranışlar,
- İhmal; yetersiz gıda, bakım ve tıbbi olanaklardan, bedensel ve duygusal gelişim adına uyarıcılardan mahrum bırakma,
- Cinsel şiddet; cinsellik içeren davranışlarda bulunma, sözler söyleme,
- Kadına yönelik şiddet,
- Yabancılara yönelik şiddet davranışları.

Ögel ve arkadaşları şiddet davranışının nedenlerini aşağıdaki başlıklar altında toplamıştır (2005:10,11).

2.5.1. Ekolojik Faktörler

Şiddet davranışında koruyucu ve risk faktörleri arasındaki ilişkiyi anlamamanın en iyi yolu ekolojik ilişkiyi anlamaktır. Ekolojik modele göre her birey içinde bulunduğu kişisel, ailesel, çevresel ve toplumsal etmenlerden etkilenir. Bu etmenler şiddet davranışının oluşması için risk oluşturur. Koruyucu faktörler de şiddet davranışı riskini artırır. Bu faktörler kişisel deneyimler ya da çevreyle bulunan ilişkilerin azalması sonucunda ortaya çıkar.

Şekil 1. Ekolojik Model (DSO, 2002)

2.5.2. Çevresel Faktörler

Çevresel faktörler içerisinde medyanın etkisi sayılabilir. Şiddet davranışının medyada sürekli olarak gösterilmesi ergenlerin şiddete karşı olan tutumlarında duyarsızlaşmaya neden olmaktadır. Böylece ergenler şiddet davranışını sorunların çözümü olarak algılamakta ve şiddet davranışını normalize etmektedirler. Ekonomik durumun bozulması, işsizlik gibi sosyo-ekonomik faktörler de şiddet davranışında önemli rol oynamaktadır. Ailenin çocuğa olan güvensizliği ve onu ihmal etmesi ya da toplum değerlerindeki değişiklik şiddet davranışının oluşması için önemli etmenler arasındadır. Büyük şehirlerde ilişki kurmadaki zorluk, yabancılaşma ve sosyallikten uzaklaşmaya yol açarak şiddet davranışının artmasına neden olabilmektedir.

2.5.3. Toplumsal Faktörler

Şiddet davranışlarının artmasını sağlayan toplumsal faktörler, uyuşturuculara ve ateşli silahlar kolay ulaşma, sosyal düzensizlik, eğitim kalitesinin düşmesi ve okul sonrası faaliyetlere imkân sağlanmaması olarak tanımlanmaktadır.

Toplumda uyuşturucu ve ateşli silahların kullanım yaygınlığı artması gençlerde şiddet davranışlarının artmasına neden olmaktadır. Örneğin; ekonomik kaynakları kısıtlı olan bir toplum, yeraltında finansal kazanç, mevki ve güç imkânları sağlayan ikincil bir ekonomi yaratarak uyuşturucu ticaretini yasallaştırabilmektedir.

Şiddet faaliyetlerinin bir başka tetikçisi de toplumdaki düzensizliktir. Bu faktör yüksek suç oranları, çete faaliyetleri, barınacak yerlerin azlığı ve toplumun genelindeki bozulmayla tanımlanmaktadır. Bu toplumlar aynı zamanda okullardaki eğitimin kalitesi

ve okul sonrası faaliyet seçenekleri gibi gençlerin olumlu ve üretken gelişim deneyimlerini sağlayacak uygun kurumlardan da yoksundurlar. Eğer arkadaşları arasında şiddet ya da suç kapsamına giren davranışlar normal karşılanıyor yani kabul görüyorsa çocuk arkadaş grubuna uymak, onların beğenisini ve onayını almak için bu davranışları sergileyebilir.

2.5.4. Ailesel Faktörler

Yapılan araştırmalar, aile içi etkileşimin ve iletişimin bozulmasının özellikle erkek çocuklarında şiddet riskini arttırdığını göstermiştir. Çocuk istismarı ve ihmali de önemli risk faktörleri arasındadır. Net beklentilerin oluşturulamaması, yetersiz gözetim ve yönlendirme, uygunsuz, tutarsız aile disiplini de gençleri şiddet davranışlarına ve suça iten etkenler arasındadır. Evlilikte veya aile içinde anlaşmazlık ve çatışma ve suç işleyen ebeveyn, akraba, akran ve kardeşlerin olması gençleri şiddete yönlendirebilmektedir.

2.5.5. Bireysel Faktörler

Araştırmalarda şiddet davranışları ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve risk alma davranışı arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Erkek çocuklarda 6-13 yaş arası dönemdeki saldırgan davranışlar, ileriki yaşlarda şiddet davranışlarının habercisi olma niteliğindedir. Şiddet ve suç işlemenin erken yaşlarda başlaması, ileriki yaşlarda madde kullanımı, hırsızlık, mülke zarar verme gibi anti sosyal davranışlara yol açabilmektedir. Çocuğun okula ayak uyduramaması ve derslerinde başarısız olması de kişisel faktörler arasındadır. Düzenli olarak okula gitmeyen 12-14 yaş arası gençlerin, ergenlikte ve yetişkinlikte şiddet davranışlarına katılma olasılıklarının yüksek olduğu görülmektedir. 15 yaşından önce okuldan ayrılmak da şiddet davranışı için büyük bir risk oluşturmaktadır (DSO, 2002).

Yukarda sayılan şiddete neden olan faktörler dışında Kılıç (2007) şiddetin nedenlerini şöyle sıralamıştır:

2.5.6. Psikososyal ve Fiziksel Gelişim

Şiddet davranışlarının çoğu öğrenilmiş davranışlardır. Her insanda şiddet gösterme potansiyeli bulunsada ancak bazı kişiler amaçlarını gerçekleştirmek için şiddete başvurmaktadır. Çocukların şiddete yönelmelerinde, içinde buldukları

psikososyal ve fiziksel gelişimlerinin etkisi büyüktür. Çatışma çözmede farklı seçenek rol modellerine sahip olmayan birçok genç statü kazanma, saygı görme, temel, kişisel ve sosyal gereksinimlerini karşılamamanın tek ve en etkili yolu olarak şiddeti görmektedir.

2.5.7. Aile

Aile bağlarının zayıf olması, aile tarafından yeterli gözetim ve denetim yapılmaması; aile içinde şiddete tanık olunması, şiddete maruz kalınması ve şiddetin pekiştirilmesi ile şiddet kullanmayı destekleyen ve da hoş gören beklentilerin, tutumların, inanışların ve duyuların bulunması gibi ailedeki ilk öğrenme deneyimleri şiddetin temel nedenleri arasında sayılabilir. Aile içerisinde şiddet deneyimi yaşanmasa bile şiddet davranışlarının ne olduğu konusu çocuklara öğretilmiyor, etkili sosyal bağ kurulamıyor ve denetim sağlanamıyorsa, çocuklar için yine de bir risk var demektir.

2.5.8. Medya

Araştırmalar, erken çocukluk döneminde şiddet deneyimi yaşamış olmanın, ilerleyen dönemlerde de şiddet davranışı gösterme riskini arttırdığına işaret etmektedir. Aile içinde şiddet yaşanması ile televizyonlarda şiddet içerikli programlara tanıklık edilmesi, bireyin ilerleyen yaşamında şiddet sergilemesi olasılığını güçlendirmektedir. Televizyondaki şiddetin etkisi, aile bağlarının güçlü olması, moral değerlerin ve kuralların etkili biçimde öğretilmesi ve etkili davranış gözetimi gibi etmenlerin varlığına göre farklılık göstermektedir.

2.5.9. Sosyal Çevre

Sosyal çevre, çocuk ve gencin şiddeti öğrenmesinde ve uygulamasında etkili olan diğer bir etmendir. Çocuğun ve gencin sosyal çevresinde çetelerin bulunması, madde kullanan ya da satanların bulunması gibi durumlar çocuk ve gençlerin bir yandan şiddet deneyimi edinmesine yol açarken, bir yandan da şiddeti pekiştiren rol modelleri ile bir arada bulunmasına neden olmaktadır. Tek ebeveynli ailelerin çokluğu, etkili anne-baba modellerinin olmayışı, okullarda yaygın şiddet, okula devamsızlık, madde kullanımı, yüksek işsizlik, zayıf komşuluk ilişkileri, yoksulluk gibi değişkenler, bu tür sosyal çevrelerin tipik özellikleri arasındadır.

2.5.10. Okul ve Arkadaş Ortamı

Okul ve arkadaş ortamı, şiddetin nedenleri arasında dikkate alınması gereken en önemli etmenlerden biridir. Erken çocukluk döneminde öğrenilen davranış kalıpları okul ortamına aktarılmakla birlikte okul, çatışma yaratabilecek, hayal kırıklığı yaşatabilecek ve şiddet davranışlarına neden olabilecek etkenler içermektedir. Aile içinde uyumlu ve şiddetten uzak bir geçmişe sahip olmak, okul ve akran ortamında böyle bir yaşamı destekleyebilir.

2.5.11. Beceri Düzeyi ve Akademik Başarı

Beceri düzeyi ve akademik başarısı düşük öğrenciler akranlarından dışlanma görürler ve bu öğrenciler “sorun yaratanlar” olarak damgalanırlar ve gruplaşırlar. Suç davranışı sergileyen ve akranlarınca dışlanan bu çocuk ve gençler öfke, reddedilme ve yabancılaşma gibi duygular yaşarlar ve grup içinde bu duyguları pekiştirirler. Suç işleme eğilimi olan gruplarda yer almak, gencin şiddet davranışları sergilemesinin arkasındaki en güçlü nedenler arasındadır.

2.5.12. Alkol ve Madde Bağımlılığı

Şiddetin nedenleri arasında sayılabilecek alkol ve madde bağımlılığı, gençler arasında giderek yaygınlaşmaktadır. Alkol ve madde bağımlısı olan bir ebeveynin çocuğunu ihmal ve istismar eğilimi daha yüksektir. Bu gibi bir ortamda yaşama, çocuk ve gencin alkol ve madde kullanımı riskini arttırmaktadır. Araştırma sonuçları alkol ve madde kullanımının şiddet ile ilişkisinin bulunduğunu işaret etmektedir.

Bemak ve Keys genel olarak şiddet davranışının kaynaklarını belirtirken şu etkenlerin önemini vurgulamaktadırlar (akt. Kızmaz, 2006:260):

- Bireysel ve kişilik eğilimleri (düşüncesizce hareket etme, empati yetersizliği),
- Okul çevresi,
- Aile yapısı ve ilişkileri (ebeveynlerin zayıf bir benlik, yetersiz bir denetim ve tutarsız davranışlara sahip olmaları, ebeveynlerin aile içerisinde şiddet tutumlarını sergilemeleri veya çocuklarının uyguladıkları şiddet tavırlarına karşı bir ilgisizlik içinde olmaları),

- Akran gruplarının varlığı (bireyin kendini ispatlamak için elverişli koşullar sağlaması ve şiddet kültürünün varlığı),
- Silahlara kolay yollardan ulaşabilme imkânının olması,
- Alkol ve uyuşturucu kullanma,
- Toplum ve yerleşim yerinin özellikleri gibi faktörlerin, şiddet davranışını sergileyen bazı bireylerin suçluluk tutumlarının anlaşılmasında önem arz etmektedir.

Dodson'a göre çocuklar şu şekillerde şiddete yönelebilirler (akt. Yavuz, 2009,11)

- Anne-baba çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını yerine getiremez ve çocukta nefret, öfke, şiddet duygularını uyandırırca,
- Çocukların, şiddete başvuran anne-babalarını taklit etmeleriyle,
- Anne-baba çocuğun göstereceği şiddet hareketlerine (örneğin, bir başka çocuğu dövmesine) karşı çıkmadıkları sürece,
- Genel olarak çocuklar şiddet duygularını boşaltma olanağını bulmadıkları zaman.

Öğrencilerin okullarda şiddetin nedeni olarak ifade ettikleri nedenler şöyle sıralanabilir (Yatmaz, 2009:5):

- Gruplaşmalar, grup içerisinde kendini güçlü hissetme ve gruptakilere dediğini yaptırma, gençlik ve delikanlılık duyguları,
- Televizyon dizilerinden etkilenme,
- Meslek liselerinin kurumsal yetersizliği, okullardaki disiplinsiz ortamlar (okul çıkışları, tuvaletler, koridorlar gibi),
- Olumsuz öğretmen/yönetim tutumları,
- Sosyal ve kültürel faaliyetlerin yetersizliği, rehberlik, tanıtım ve yönlendirme yetersizliği,
- Cehalet ve eğitimsizlik.

2.6. Okulda Şiddet Olgusuna Genel Bir Bakış

Şiddet olaylarının son yıllarda özellikle okullarda gençler arasında dramatik bir artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum araştırmacıları okullardaki şiddet içeren

olaylarla ilişkili çalışmalara yönelmiştir (Avcı, 2006:1). Bu çalışmalar öncelikle Batı Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinin araştırmacıları tarafından gündeme getirilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı bilim adamları ve araştırmacılar bu konuda yoğun çalışmalar yapmaktadırlar (Özönder vd. 2005:2). Çünkü şiddet özellikle Amerika'da en büyük halk sağlığı problemi haline gelmiştir (Gardner, Powell, Thomas, Millard, 2003). Okulda şiddet, şiddet kaygısının küreselleşmesi ve toplumun bu sorunla ilgili olarak genel sıkıntısıyla birlikte küresel bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır (Debarbieux, 2009:308).

Okul yıllarımıza dönüp baktığımızda, büyük bir çoğunluğumuzun sınıf arkadaşları, öğretmenler ya da çevremizdeki yetişkinler (anne, baba, kardeşler, komşular vb.) tarafından kaba güce/zorbalığa uğradığını söylemek mümkündür (Çinkır, 2006:1). Hemen her gün yazılı ve görsel medyada okullarda yaşanan şiddet olaylarına yer verilmekte ve öğrencilerin maruz kaldıkları şiddet içeren davranışlarda artış olduğu gözlenmektedir. Okulda şiddet olaylarına karışan öğrenciler, hem şiddete maruz kalmakta hem de bizzat şiddeti kendileri uygulamaktadırlar (Sezgin, Özok, 2006:223). Öğrencilerin uyguladıkları şiddet, okul danışmanına küfür etmekten, okul yöneticisine fiziksel zarar vererek sözlü tehditte bulunmaya, başka bir öğrenciyi okul koridorunda iterek düşürmeye, okulun servis sürücüsüyle kavga etmeye ya da bir öğretmeni tabancayla ya da bıçakla yaralamaya veya öldürmeye kadar uzanan farklı biçimler alabilir (Sezgin, Özok, 2006:224). Yirmi-otuz yıl önce okullardaki başlıca disiplin sorunları, koridorda yürümek, yüksek sesle konuşmak, sakız çiğnemek gibi davranışlardı. Bu günün sorunları ise fiziksel ve sözel şiddet ve bazı okullarda uyuşturucu, hırsızlık, saldırı ve cinayet gibi suçları içine almaktadır. Bu durumda okul yöneticileri ve öğretmenler, zamanlarının büyük bir kısmını okuldaki çatışmalara harcamak zorunda kalmaktadır (Yavuz, 2009:16).

Çocuklar veya bireyler, yaşamlarının önemli bir kısmını okullarda geçirmektedirler. Bu nedenle, okul bireyin yaşamında ve sosyalleşme sürecinde merkezi düzeyde bir öneme sahiptir. Diğer bir ifade ile okul, özellikle aile kurumundan sonra, bireylerin toplumsal beklentilere uygun sosyal davranış kazanmalarında ikincil sosyalleştirici bir unsur olarak önemli bir işlevi yerine getirmektedir (EARGED, 2008). Okullarda uygulanan eğitim ve öğretim faaliyetleri çoğunlukla öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmeye yönelik olduğundan öğrenciler kişiler arası çatışmalarda ve çözüm becerilerinde yetersiz kalmaktadır. Öğrencilerin problemlerinin farkına

varmalarını, öfkelerini kontrol edebilmelerini, çözüm yolları üretebilmelerini ve bunlar arasında doğru seçim yapabilmelerini sağlamak, birbirleriyle uyumlu yaşayabilme becerilerini kazandırmak şiddeti önleme açısından büyük önem taşımaktadır (Taktak, 2007:42).

Öğretmenlerin moralinin bozuk olması, sık sık öğretmen değişmesi, davranışlara yönelik beklentilerin açık olmaması, tutarsız disiplin metotlarının uygulanması, çocukların gelişimlerine yeterli önemin verilmemesi gibi sebepler okulda şiddeti pekiştirir. (Mertoğlu, 2008:23). Bu sebepler ışığında okulda şiddet kavramı, okul iklimi üzerinde olumsuz sonuçlar üreten, öğrencilerin öğrenme süreçlerine zarar veren, onların gelişimlerini engelleyen saldırgan ve suç benzeri davranışları tanımlamayan bir anlamda kullanılmaktadır. Genel olarak okul bağlamındaki şiddet, öğrenci ile öğrenci ve öğrenci ile öğretmenler veya okul yöneticileri/okul personeli arasında yaşanan tehdit ve fiziksel saldırıyı içermektedir (Kızmaz, 2006:48). Öğrencilerin öğretmenlere karşı şiddet algılarını anlamada okul dinamizmi önemli bir yere sahiptir (Chen, Astor, 2009:6).

Okul ile şiddet davranışı arasındaki ilişkinin tartışılması konusunda okul ile ilintili ele alınabilecek değişkenlerden önemli olanları şu şekilde belirtilebilir (Kızmaz, 2006:58):

- Okula olan bağlılık düzeyinin düşüklüğü,
- Okul koşulları ve iklimi,
- Çeteye katılma,
- Düşük düzeydeki akademik başarı

Şiddet uygulaması, çocukların ilerde şiddete yönelmesinin yanı sıra çok çeşitli olumsuz sonuçlar ortaya çıkarır. Bunlar (Çiftçi, 2006:1-2);

- Zihinsel faaliyetlere yoğunlaşma yeteneği azalır.
- Okuldaki başarı oranı düşer ve bir sığınma yolu olarak zararlı alışkanlıklara yönelme hızlanır.
- Evden kaçma, okula devam etmeme ve okulu terk etme artar.
- Dürüstlükten sapma sıklıkla görülür. Ceza ya da ceza tehdidi sonucu, cezadan kaçmak üzere yalan söyleme ve suça yönelme kolaylaşır.
- Düşük kişilik oluşumu ve sapmalara yatkınlık artar; öfke, nefret, kin duyguları oluşur ve buna bağlı olarak saldırganlık eğilimleri güçlenir.

- Erken yaşta bedensel uyarımlara, seksüel bozukluklara ve sapmalara ortam hazırlanır.
- Bedensel yaralanma, sakat kalma, bunun yaratacağı sinir sistemi bozuklukları ve bireyi intiharda çözüm yolu aramaya kadar götürür.

Lovitt (2001)'e göre okulda sözel, duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalan bir bireyin öğrenme yaşantıları engellenmekte ve azalmaktadır. Şiddetin etkilerinden korkan bir birey psikolojik olarak olumsuz şekilde etkilenmekte ve zaman içerisinde okula gelme isteği azalarak okuldan uzaklaşmaktadır. Dolayısıyla bireyler eğitimsel açıdan büyüme ve gelişme için zaman ve fırsat kaybı yaşamaktadır (akt. Alkan, 2007:53).

Daha önce belirtildiği gibi, ailede ve okulda şiddet çocukların ve gençlerin eğitimi için araç olarak kullanılmaktadır. Öğretmen Dünyası dergisi, her dört öğretmenden birinin, öğrencileri dövdüğünü; ayrıca saç ve kulak çekme; cetvel, sopa ve çubukla vurma; yumruk vurma; tekme atma; tebeşir, silgi fırlatma; kafa kafaya tokuşturma; tek ayaküstünde bekletme gibi şiddet içeren cezalandırma yöntemlerini kullandıklarını ortaya koymuştur (Utkulu vd. 2007:46). Okulda şiddet ile ilgili öğretmen algıları eğitim sisteminde kaliteyi önemli ölçüde etkilemektedir (Ricketts, 2007:46).

Şiddet, genellikle kişiler arası ilişkilerdeki problemlerin çözümüyle ilgili bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin okul ortamlarında ortak bir yaşamı paylaşırken çeşitli anlaşmazlıklar yaşamaları doğaldır; ancak bu anlaşmazlıklar küçük ve önemsiz tartışmalardan fiziksel şiddete kadar değişik boyutlara ulaşabilmektedir. Şiddetin öğrenciler arasında çoğu zaman bir güç sembolü olarak görülmesi, tercih edilen bir problem çözme yöntemi olarak varlığını sürdürmesine neden olmaktadır. Okullarda, şiddet olaylarına genellikle ortaya çıktıktan sonra müdahale edilmektedir. Oysa olaylar meydana gelmeden önce, önleyici girişimler oluşturmak daha uygun olacaktır (Taktak, 2007: 42).

2.7. Okullarda Yaşanan Şiddet Olaylarının Önlenmesi ve Azaltılması

Okulların amaçlarına ulaşabilmesi ilk başta yapılması gereken suç ve şiddetten uzak ortamlar oluşturmaktır. Okullarda şiddete ilişkin korku giderek artış gösteren bir

olgu haline gelmiştir (Işık, 2006:74). Bu olguyu öğrenci, aile, okul ve toplum bağlamında ele almak gerekmektedir. Bu sorunun çözümü aşamasında, her sistem kendi içerisinde sorumludur (Kaymak Özmen, 2006:37). Bu nedenle okullarda şiddet olgusunun farkına varmak, şiddetin nedenlerini belirlemek ve şiddeti önlemek amacıyla araştırmalarla önerilere ulaşmak önem taşımaktadır (Çobanoğlu, Şentürk, Kıran, 2008:128).

Şiddeti önleme çalışmalarının amacı şiddet ve suç oluştuktan sonra müdahale etmek değil, okulda öğrencileri takip ederek ve erken uyarı işaretlerine dikkat ederek şiddeti önlemektir. Bu nedenle şiddeti önlemede etkili çalışmalar gerçekleştirebilmek için, öncelikle şiddeti oluşturan ya da tetikleyen nedenlerin ele alınması gerekmektedir (Pehlivan, 2008:9). Fakat Cillesen (2002)'e göre şiddet davranışlarının önceden yordanması ve gözlenebilmesi oldukça zordur (akt. Çetin, 2004:15).

Koçöz şiddet çözüm önerilerini şu şekilde sıralamıştır (2006:5):

- Medya ve genelinde Televizyonlara çok iş düşüyor.
- Çözüme aileden başlanmalı. Ailelere rehberlik eğitimi verilmeli.
- Anne baba tutumları tutarlı olmalı. Aileler çocuklarını kontrol etmeli.
- Şiddeti sadece polis ya da medya ile çözmek mümkün değil. Katılımcılık şart.
- İnternet kafeler, güvenlik görevlilerinin, Milli Eğitim'in, psikologların ve bilgisayar öğretmenlerinin de bulunduğu bir programla kontrol edilmeli.
- Okuldaki denetimler sıklaştırılmalı.
- Muhtaç öğrencilere sivil toplum, okullar ve tüm toplum sahip çıkmalı.
- Rehber öğretmenlerin bu iş için gerekli alanlardan gelmeleri sağlanmalı.
- İlköğretimden itibaren iletişim becerilerini geliştirecek derslere ağırlık verilmeli.
- Okul içi sosyal etkinliklere, spor, sanat faaliyetlerine ağırlık verilmeli.
- Okullarda, öğrencilerin kararlara katılacağı organlar oluşturulmalı (okul öğrenci birliği, öğrenci meclisi vb.)
- Çocuğun okul içinde kendisini ifade edebileceği ortam oluşturulmalı.
- Yaz aylarında öğretmenlerle öğrencilerin birlikte çalışacağı sosyal sorumluluk projeleri uygulanabilir.

Sağlıklı çocuk yetiştirilmesi amacıyla, çocuklarının ruhsal, sosyal ve fiziksel gereksinimlerini öncelikle anne ve babaların dikkate almaları gerekmektedir (Usta, 2009:103). Bu nedenle aileleri ve toplumu eğitim yolu ile bilgilendirip bilinçlendirmek gerekir (Taşdan, 2009:14). Çünkü öğrencilerin karşılaştıkları sorunları şiddete başvurmadan, barışçıl yöntemlerle çözebilmelerine yardımcı olacak gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerlere sahip olabilmeleri önce ailede temel eğitimin verilmesi daha sonra mevcut eğitim programlarında, öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak etkinliklere ağırlık verilmesi gerekir. Bu amaçla, programları tamamlayıcı ders dışı sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmeli, öğrencilere başarılı olabilecekleri inancı aşılmalıdır. Ayrıca, yeni öğretim programlarında belirlenen problem çözme, araştırma-sorgulama ve iletişim gibi temel becerilerin öğrencilere kazandırılmasına özen gösterilmelidir (Sezgin, Özok, 2006:232).

Shaw (1986), şiddeti önleyici çalışmaların başlaması için okulların en iyi yerler olduğunu ifade etmektedir. Ona göre bunun nedenlerinden biri, çocukların zamanlarının büyük çoğunluğunu okullarda geçirmesi, ikincisi, okullarda kısa süreli ek eğitimlerle bu işi yapabilecek profesyonellerin olması ve üçüncüsü ise önleyici çabaların okulların diğer görevleri ile paralellik göstermesidir. Çocukların şiddet içeren davranışlardan korunması için çocuğun kendisinin ve toplumda çocukla ilgili diğer bireylerin bilinçlendirilmesi işi büyük ölçüde okullar tarafından gerçekleştirilmelidir (akt. Özmen, 2006:276). Ayrıca okullarda şiddetin azaltılması ve önlenmesi amacı ile yapılacak çalışmalarda çocukla ilgili herkesin ve ilgili kurumların işbirliği içinde çalışması önemli bir husustur (Mertoğlu, 2008:28). Fakat şiddet olaylarını engelleyebilmek için; öğrencilerin doyumlu, rahat, gelişim özelliklerine uygun, yaşantı kazanabilecekleri fiziksel ortam olması gereken okullarımızda yanlış bir kanı olarak kamera sistemleri, özel güvenlik güçleri, kolluk kuvvetleri (Kavgaya MOBESE'li Önlem) gibi iç denetimli disiplinden çok dış denetimli disipline hizmet eden unsurların yer almaya başladığı görülmektedir (Totan, 2007:194).

Okulda şiddetin önlenmesi ve olumlu okul ortamı oluşturmak amacıyla, okulla ilgili bireylerin görev alacakları ve okul yönetimleri tarafından desteklenen bir çalışma grubunun oluşturulmasını, bu grup ya da grupların şiddet karşıtı bazı kuralları belirlemesini ve bu kuralları uygulamaya koymasını ayrıca bu kuralların uygulanmasını

izlenmesini, bu grupların güvenlik güçleri ile de koordineli bir biçimde çalışmalarını, okulda bulunan psikolojik danışmanların ve diğer öğretmenlerin psikolojik sağlık yönünden risk oluşturan öğrencilerle özel çalışmalar içerisinde olmalarının gerektiğini ifade etmektedir (akt. Özmen, 2006:277). Fakat okuldaki şiddeti önleme ve müdahale etme ile ilgili okul psikologlarına verilmiş olmasına rağmen psikologların bu sorumlulukları üstlenip üstlenmedikleri ile ilgili herhangi bir araştırma yoktur. Okul psikologları ve şiddet ile ilgili araştırmalar sınırlıdır. (McKeller, Sherwin, 2003:47).

Center for Civic Education (1994) okullarda suç ve şiddeti önlemeye yönelik olarak uygulanması gereken önlemleri dokuz maddede ele almıştır. Bunlar;

- Velilerden oluşan okulun bulunduğu çevrede suçu önlemeye yönelik eylem grubu oluşturulması,
- Okul girişlerinde random olarak metal detektörlerinin kullanılması,
- Öğrencilere çatışma yönetimi ve öfkenin kontrol edilmesine ilişkin programların sunulması,
- Mentorlük uygulamaları ve gönüllü olan velilere okul etkinliklerinde görev verilmesi,
- Okul saatleri sonrası ve hafta sonları için öğrenciler sportif etkinliklerinin arttırılması,
- Kriz yönetimi planlarının geliştirilmesi,
- Hırsızlık, fiziki şiddet ve alkol kullanımı durumları için okul kurallarının katılaştırılması,
- Okuldaki eğitim ve öğretimin iyileştirilmesine yönelik okul-toplum komitesi kurulması,
- Okul ve toplum içinde görülen suç ve şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik okul toplum hizmet programı geliştirilmesidir (akt. Işık, 2006:76).

MEB tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı'nda, okullarda şiddetin önlenmesine yönelik hedeflere yer verildi. "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı" kapsamında vaka analizi veri tabanı sonuçlarına göre manidar düzeyde şiddet olaylarının yaşandığı okul-kurum personelinin tamamı ile diğer okul-kurumlardaki personelin % 60'ının 2014 yılı sonuna kadar hizmetiçi eğitim almalarını sağlamayı amaçladı. Planda, güvenli ve şiddetten uzak eğitim ortamları

sağlanması amacıyla toplumsal duyarlılığı artırarak, okullarda şiddet ve şiddete kaynaklık eden olay sayısının her yıl yüzde 10 oranında azaltılması öngörülmüyor. Bu çerçevede, şiddet ve nedenleri, iletişim yöntemleri gibi konularda eğitim faaliyetleri düzenlenecek ve öğrencilerin kendilerini her türde şiddet, istismar ve ihmalden korumaları konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanacak. Eğitim personeli ve aileler, çocuk ve insan hakları konularında bilgilendirilecek. Bu konularda eğitim yöneticilerinin "çağın gereği olan tutum ve davranışlar geliştirmeleri hususunda" tedbirler alınacak. Şiddet olaylarının önlenmesi kapsamında öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımı teşvik edilecek (MEB, 2009:124).

Okullarda şiddetin önlenmesine yönelik alınabilecek tedbir önerileri (Şimşek, 2006:88).

1- Okullarda grup öğretmenliği sistemine geçilmesi. Sınıflarda, sınıf öğretmeni, rehberlik servisi ve ilgili müdür yardımcısının ortak çalışmasıyla, suça meyilli öğrencilerin tespit edilmesi. Bu öğrencilerin; başarı, davranış, sosyal etkinlik, ailevi durumu gibi konularda yakın takipte bulunacakların gönüllülük esası veya görevlendirme ile belirlenmesi. Bu konularda yürütme ile ilgili tüm sorumluluğun okul müdürlerine bırakılması. Bu öğrenciler ile ilgili öğretmenlerin maddi açıdan desteklenmesi. Örneğin; Şartlı Nakit Transferinden kaynaklanan miktarın arttırılarak, öğretmenin sorumluluğunda öğrenciye harcanması, okul içi ve dışından kaynak yaratılması vb. grup sorumluluğu bulunan öğretmenlere, belge ve raporlaştırılmış faaliyetlerinden dolayı ücret ödenmesi.

2- Aile içi şiddetin önlenmesi için, ana-baba eğitiminin okulda bulunan PDR uzmanı tarafından hazırlanan materyalin velilere ulaştırılması. Suç işleme potansiyeline sahip öğrencinin ailesi ile ev ortamında görüşmeler yapılması.

3- İlköğretim ikinci kademe (6.7.8.) sınıfında bulunan öğrenci nakillerinde, oldukça hassas davranılması. Aynı bölgede bulunan okullar arası nakillerin kabulünde, öğrenci ailesi ile ilişkisi bulan öğretmen veya idareci referansının aranması.

4- İlköğretim kurumları yönetmeliğinde, disiplin suçlarını önleyici tedbirlerin madde olarak yer alması.

5- Öğretmenlerin disiplin kurulu başvurularının kabul edilmesinden önce, öğretmenin öğrenci ile ilgili olarak, yapmış olduğu çalışmaların neler olduğunun belgelendirmesinin istenmesi.

6- Okul idaresinin ve öğretmenlerin, sorunlu öğrencilerle iletişim yeterliliklerinin artırılması için çalışmalar yapılması. Akademik başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin meslek edindiren eğitim kurumlarına yönlendirilmesi ve meslek okullarının özendirilmesi.

7- Okullardaki öğrenci sayısının azaltılması, okulun öğrencilerin fiziki gelişimine uygun yapılanmada olmasına dikkat edilmesi.

8- Güvenliğin sağlanmasında zorluk çekilen ve suç işleme oranının yüksek olduğu yerleşim alanlarındaki okulların, buralardan uzaklaştırılması veya şehir içinde taşınmalı okul uygulamasına geçilmesi.

9- Okul kantin işletmecilerine, okul bahçesine giriş çıkışları kontrol edecek görevli bulundurması zorunluluğunun verilmesi.

2.8. Okullarda Şiddeti Engellemeye Yönelik Yasal Düzenlemeler

- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 1996 49. Dünya Sağlık Kurulunda, şiddet ve sağlık konusunda sorunun tanımlanması, şiddetin önlenmesi amacıyla entegre hareket planı hazırlamıştır.
- 09.12.1994 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanan Çocuk Hakları Sözleşmesi, Uluslararası Yasa niteliğindedir. 4058 sayılı yasa ile iç hukuk kuralına dönüşmüş ve Türkiye’de de uygulanmaya başlanmıştır.
- Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19, 34 ve 39. maddeleri çocuk istismarı ihmal ve önlenmesi ile ilgilidir. Sözleşmenin 19.maddesine göre çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu olanlar, bu haklarını çocuklara zarar verecek şekilde kullanamazlar.
- Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen bir diğer kanun da 5395 sayılı “Çocuk Koruma Kanunu’dur.

- Öğrencileri öğretmenlerinden gelebilecek şiddetten koruyan başka bir mevzuat 4357 sayılı kanundur. Sınıf öğretmenleri ile ilgili düzenlemeleri içeren bu kanuna göre, Öğrencisini herhangi bir şekilde zarara uğrattığı sabit olan sınıf öğretmenlerine, fiillerinin mahiyet ve derecesine göre birinci defasında bir günden üç güne ve ikinci defasında üç günden on beş güne kadar ücret veya maaş kesilme cezası verilir “ hükmünü öngörür. Aynı kanunun “c” maddesinde “talebin haklarını kasten zarara uğrattıkları sabit olanlara suçlarının derecesine göre bir yıldan dört yıla kadar kıdem indirme cezası “verilmesi hükmolunur. Bu ceza, öğretmenler için oldukça ağır bir ceza olup, “Kıdem İndirme “cezası alan öğretmenler, bir af söz konusu olmadıkça, meslek yaşamları süresince hiçbir kademedede yönetici olamazlar. Yönetici olanların bu fiili işlemleri halinde ise, yöneticilik görevleri üzerinden alınır. Ayrıca aynı kanunun 7-e maddesinde haysiyetsizliği iffetsizliği ve görevinde kalmasına mani bir suistimali sabit olan öğretmenler, bir daha alınmamak üzere meslekten çıkarılırlar.
- Branş öğretmenleri ve yöneticilerle ilgili 1702 sayılı kanunun 22-4. maddesi “talebeyi dövmek” fiilini yasaklamış ve bunun karşılığında “maaş kesilmesi “cezası verilmesini öngörmüştür. Yine 27.maddesinde, öğrenciye karşı öğretmenlik sıfatı ile bağdaşmayan iffetsizliği sabit olanların “meslekten çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. (Mertoğlu, 2008:39-40-41).

Şiddetten Arınmış Demokratik Okullar için Avrupa Sözleşmesi (akt: Değirmencioğlu, 2006:300).

- Okuldaki her bireyin güvenli ve huzurlu bir okulda yaşamaya hakkı vardır. Okuldaki herkes olumlu ve esin veren bir öğrenme ve kişisel gelişim ortamı yaratmaya katkıda bulunmakla sorumludur.
- Her bireyin, sahip olduğu herhangi bir farka bakılmaksızın eşit muamele ve saygı görmeye hakkı vardır. Herkes ayrımcılığa veya bastırılmaya maruz kalmadan ifade özgürlüğünü kullanabilir.
- Okul topluluğu, herkesin hakları ve sorumluluklarının farkında olmasını sağlar.
- Her demokratik okul, demokratik bir şekilde seçilmiş, öğrenciler, öğretmenler, ebeveynler ve uygun olduğu durumlarda okuldaki diğer

bireylerden oluşan karar verici organa sahiptir. Bu organın bütün üyeleri oy kullanma hakkına sahiptir.

- Demokratik bir okulda yaşanan çatışmalar, okuldaki tüm bireyler ile işbirliği içinde şiddetten uzak ve yapıcı bir şekilde çözümlenir. Her okulda, çatışmaları danışmanlık ve arabuluculuk yolu ile önlemek ve çözmek için eğitilmiş personel ve öğrenciler bulunur.
- Her şiddet vakası, bu vakaya karışanların okuldaki öğrenciler veya diğer kişiler olup olmadığına bakılmaksızın hemen incelenir, ele alınır ve çözüme ulaştırılmak üzere takip edilir.
- Okul çevresi toplumun bir parçasıdır. Yerel kişiler ve ortaklar ile işbirliği yapmak ve bilgi alışverişinde bulunmak sorunların önlenmesi ve çözümlenmesi esastır.

2.9. Konu İle İlgili Ulaşılan Çalışmalar

Millî Eğitim Bakanlığının bazı illerde 28 ortaöğretim kurumu ve 28 ilköğretim kurumunda toplam 1.120 öğrenci ile bir çalışma yapmış ve bu çalışmaya göre okullarda şiddet önemli bir sorun olarak görmüştür. Bu çalışmada öğrencilerin yüzde 52,2'si sözel, yüzde 21,9'u fiziksel, yüzde 23,7'si duygusal ve yüzde 2,2'si diğer türde şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Öğrencilerin yüzde 45,3'ü şiddetin en sık olarak sokakta olduğunu düşünürken, yüzde 37,9'u çevrede, yüzde 27,6'sı okulda, yüzde 20,7'si arkadaş çevresinde ve yüzde 11,3'ü ailede olduğunu düşünmektedirler (TBMM Raporu, 2007: 124).

Yine Millî Eğitim Bakanlığının ilk ve orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere yönelik olarak düzenlenen şiddet algılarını ve kaynaklarını değerlendirmeyi amaçlayan araştırmasında; öğrenciler, daha çok sert davranmayı, kaba söz ve davranışlara muhatap olmayı şiddet olarak algılamaktadırlar. Ağz dalaşı, engelleme, lâf atma, alay etme, öğretmenlerin kızması ve buna benzer davranışları daha az derecede şiddet olarak algılamaktadırlar (EARGED, 2008).

Özcebe ve arkadaşları (2006) yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin şiddet davranışına ilişkin algılarını şu şekilde sıralamışlardır:

- Öğrenciler büyük çoğunlukla şiddeti fiziksel şiddet olarak algılamakta ve cinsel şiddetten hiç söz etmemektedirler.
- Orta dönem adolesanlar şiddet algısı farklılaşmaktadır ve sözel şiddeti daha fazla ifade etmektedirler.
- Öğrenciler şiddet içeren davranışlar içinde en fazla katıldıkları davranışlar dövmek, tekme atmak ve eşya ile vurmaktır.
- Öğrenciler tarafından azarlama, eşya fırlatma, çimdikleme davranışlarını şiddet olarak algılanma yüzdeleri düşüktür.
- 7. sınıflarda "küfür etme" ve "itip kakma" davranışlarının şiddet olarak görülme yüzdesi daha yüksektir.
- Öğrencilere göre şiddet en çok sokak, televizyon, okul ve evde görülmektedir.

Pehlivan (2008) yapmış olduğu tez çalışmasında araştırmanın gerçekleştirildiği okullarda üst düzeyde okul içi şiddetin algılanmadığını, ancak öğrencilere göre şiddetin kesinlikle var olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca bu çalışmaya göre öğrenciler okullarında sözel ve psikolojik şiddet yaşandığını kabul etmişlerdir.

Yatmaz (2009)'un yapmış olduğu tez çalışmasında gençlerin şiddet mağduru olma konusundaki algıları ölçülmeye çalışılmış, araştırmaya katılan gençlerden hemen hepsi, öğretmenlerinden, arkadaşlarından veya tanımadıkları kişilerden şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Gençler şiddet karşısında; kavga etme, tepki gösterme ya da görmezden gelme, arkadaşlarıyla paylaşma anlatma, ortamı yumuşatmaya yönelik hareket etme, tepki göstermeme şeklinde tepkiler verdiklerini ifade etmişlerdir. "Şiddete uğrayan taraf olmamak için şiddeti uygulayan taraf olmalıdır" diyen bir genç bu konuda gençlerin şiddete bakışını özetlemektedir.

Demirtaş ve Ersözlü (2007)'nin Okul Kültürü ile Öğrencilerin Şiddete Başvurma Davranışları Arasındaki İlişkiyi konu alan çalışmasında; okulda egemen olan kültürün doğası ile öğrencilerin şiddete başvurma davranışlarındaki sıklık arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna dayanarak

okul kültürü işbirlikçi yönde gelişirse, öğrencilerin şiddete yönelik davranışlarının azalacağını söylemektedirler.

Kırbaş ve arkadaşlarının (2007) Ortaöğretimde Gençleri Şiddete Yönelten Nedenler konulu araştırmasında öğrenciler; şiddeti, televizyon programlarında, okullarda, eğitimsiz insanların bulunduğu ortamlarda, okul dışındaki çevrede, aile ortamında ve internet oyun mekânlarında yoğun bir şekilde gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Şiddet olaylarının nedenlerini ise; televizyondan etkilenme, kendini ispatlama, kız erkek arkadaşlığı, aile eğitiminin yetersizliği, genel anlamda eğitim yetersizliği ve kıskançlık olarak belirtmişlerdir. Gençlerin şiddete yönelmesinde okulun etkisinin olduğunu ve okullarda kontrol eksikliği, disiplin azlığı, rehberlik hizmetlerinin yetersizliği, okulların kalabalık oluşu ve sosyal etkinliklerin yetersizliğini neden olarak ileri sürmektedirler. Öğrenciler herhangi bir sorunla karşılaştıklarında; çoğunlukla konuşarak halletme yoluna gittiklerini ifade etmekte olsalar da, kavgayı bir çözüm yolu olarak görenlerin sayısı da azımsanmayacak orandadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın amacı, alt amaçları, modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi üzerinde durulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim kurumlarında yer alan öğretmen ve öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın bulguları, ilgili literatür incelemesi ve tarama modelinde betimsel bir çalışmayla birlikte, doğrudan çalışma evreni üzerinde yürütülmüş olan ölçeği cevaplayan deneklerin görüşlerinin değerlendirilmesi ile elde edilmiştir.

Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2007:77).

3.2. Evren

Bu araştırma, 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında Elazığ il merkezinde ve ilçelerinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Elazığ il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim kurumları oluşturmaktadır. Tablo 1'de Elazığ il merkezi ve ilçelerinde bulunan okul, öğretmen ve öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 1. 2009 – 2010 Eğitim Öğretim Yılı Elazığ İl Merkezi ve İlçelerinde Bulunan Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

	OKUL SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
İl Merkezi	141	2863	21478
İlçeler	219	1237	9476

3.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemini oluşturulurken tabaka örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Tabaka örnekleme; sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır. Burada önemli olan, evreni kendi içinde saf ve benzeşik bir olgu olarak kabul etmek yerine, evren içindeki alt tabakaların varlığından yola çıkarak evren üzerinde çalışmaktır. (Yıldırım, Şimşek, 2006:105).

Bu yolla araştırmanın örneklemini, Elazığ il merkezinde bulunan beş eğitim bölgesinden tesadüfi olarak seçilen 20 ilköğretim okulu ve Elazığ iline bağlı beş ilçeden tesadüfi olarak seçilen 10 ilköğretim okulunda görev yapan 360 öğretmen ve 6, 7, ve 8. sınıflarda öğrenim gören 1020 öğrenci oluşturmaktadır. 1380 anket 30 okula eşit şekilde dağıtılmış olup her okul için 12 öğretmen, 34 öğrenci araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Ayrıca öğretmen görüşlerinin yer aldığı 12 anket ile öğrenci görüşlerinin yer aldığı 67 anket uygun olmadıkları için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre değerlendirmeye alınan anket sayısı öğretmenler için 348 (%96,6), öğrenciler için 953 (%93,4) olmak üzere toplam 1301 olarak belirlenmiştir.

Tablo 2’de araştırma kapsamına alınan okulların isimleri ve ait oldukları eğitim bölgeleri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 2. Anket Uygulanan Okulların İsimleri ve Eğitim Bölgelerine Göre Dağılımları

Eğitim Bölgeleri	No	OKUL İSİMLERİ	Ulaşılan Öğrenci Sayısı	Geçerli Anket Sayısı	Ulaşılan Öğretmen Sayısı	Geçerli Anket Sayısı
Hazar Eğitim Bölgesi	1	Balakgazi İlköğretim Okulu	34	33	12	11
	2	Atatürk İlköğretim Okulu	34	34	12	12
	3	Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	34	32	12	12
	4	Yücel İlköğretim Okulu	34	30	12	12
Karşyaka Eğitim Bölgesi	5	Gümüşkavak İlköğretim Okulu	34	34	12	11
	6	Nahit Ergene İlköğretim Okulu	34	32	12	12
	7	İstiklal İlköğretim Okulu	34	30	12	12
	8	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	34	32	12	12
Bahçelievler Eğitim Bölgesi	9	Salim Hazardağlı İlköğretim Okulu	34	30	12	12
	10	Mehmetçik İlköğretim Okulu	34	31	12	12
	11	Tevfik Yaramanoğlu İlköğretim Okulu	34	33	12	12
	12	Bahçelievler İlköğretim Okulu	34	33	12	12

Tablo 2'nin Devamı

Fırat Eğitim Bölgesi	13	Cemal Gürsel İlköğretim Okulu	34	34	12	12
	14	Evrenpaşa İlköğretim Okulu	34	34	12	11
	15	Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	34	31	12	12
	16	Vali Salim Çotur İlköğretim Okulu	34	30	12	12
Harput Eğitim Bölgesi	17	İsmet Paşa İlköğretim Okulu	34	33	12	12
	18	100. Yıl İlköğretim Okulu	34	31	12	12
	19	Mezre İlköğretim Okulu	34	30	12	12
	20	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	34	30	12	11
İlçeler	21	Palu Baltaşı İlköğretim Okulu	34	34	12	12
	22	Palu İlköğretim Okulu	34	32	12	12
	23	Palu Yavuz Selim İlköğretim Okulu	34	32	12	12
	24	Palu Atatürk İlköğretim Okulu	34	28	12	11
	25	Arıcak İlköğretim Okulu	34	32	12	11
	26	Sivrice Cumhuriyet Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	34	32	12	11
	27	Sivrice Atatürk İlköğretim Okulu	34	30	12	11
	28	Karakoçan Başyurt İlköğretim Okulu	34	33	12	11
	29	Kovancılar Atatürk İlköğretim Okulu	34	30	12	11
	30	Keban Atatürk İlköğretim Okulu	34	33	12	10
Toplam			1020	953	360	348

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için, konuyla ilgili literatür incelenmiş ve madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan maddeler anlaşılabilirlik, kapsam ve anlamlılık boyutlarının incelenmesi için Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi A.B.D'de, Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D'de ve Eğitim Bilimleri A.B.D'de görev yapan dört öğretim üyesinden uzman görüşüne sunulmuştur. Gelen görüş ve eleştiriler doğrultusunda yeniden gözden geçirilmiş çeşitli değişiklikler ve düzeltmeler yapılarak oluşturulan 60 maddelik ölçeğin 27 maddesi veri toplama aracından çıkarılarak ölçek 43 madde ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçekteki tutum maddelerini benimseme durumu, (1) *“kesinlikle katılmıyorum”*, (2) *“katılmıyorum”*, (3) *“kararsızım”*, (4) *“katılıyorum”*, (5) *“kesinlikle katılıyorum”* şeklinde derecelendirilmiştir.

Hazırlanan ölçek, geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, ön uygulama amacıyla Elazığ il merkezi ve ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 100 öğretmene uygulanmış ve ölçekler aynı yolla toplanmıştır. Söz konusu 43 maddelik ölçeğe ilişkin veriler bilgisayara yüklenmiş ve bu veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 16.0 for Windows paket programında değerlendirilmiştir. Bu

değerlendirme sırasında faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı-yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Bir değişkenin 0.3' lük faktör yükü, faktör tarafından açıklanan varyansın %9 olduğunu gösterir. Bu düzeydeki varyans dikkat çekicidir ve genel olarak, işaretine bakılmaksızın 0.60 ve üstü yük değeri yüksek; 0.30-0.59 arası yük değeri orta düzeyde büyüklükler olarak tanımlanabilir ve değişken çıkartmada dikkate alınır (Büyüköztürk, 2011: 123-124) .

Ölçeğe ilişkin ilk faktör analizi işlemlerine göre KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy) = ,851, Bartlett (Bartlett' s Test of Sphericity) = 5,259E3 olarak bulunurken Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı, 821 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin yapılan faktör analizi işlemlerinin sonucunda 2 faktör belirlenirken birinci faktörde 18 madde, ikinci faktörde 18 madde toplanmıştır. Bulgular incelendiğinde tutum ölçeğine ait belirlenen faktörlere anlamlı isimler verilmeye çalışılmıştır. Buna göre birinci faktör “Olumlu Şiddet Algıları” , ikinci faktör ise “Olumsuz Şiddet Algıları” olarak adlandırılmıştır.

Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenirliği Cronbach Alpha güvenirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. 43 maddeden oluşan bu ölçeğin tümü için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,821 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Ölçeğin bütün olarak güvenirlik analizinin yanı sıra, ölçekte bulunan iki alt boyutun her birinin de güvenirliği ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Tablo 3'de Şiddet Algı Ölçeğine ilişkin maddelere ait faktörler ve bunlara yüklenen faktör yükleri yer almaktadır.

Tablo 3. İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Şiddet Algı Ölçeğine İlişkin İki Alt Boyutun Faktör Yükleri

Madde No	Faktör 1	Madde No	Faktör 2
7	,430	2	,403
10	,384	4	,530
12	,384	5	,598
14	,453	6	,535
18	,460	8	,546
23	,613	9	,584
24	,639	11	,522
25	,478	15	,359
34	,594	17	,458
35	,725	20	,412
36	,709	26	,453
37	,642	27	,574
38	,759	28	,518
39	,742	29	,569
40	,638	30	,535
41	,565	31	,487
42	,548	32	,501
43	,607	33	,414

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde karma yaklaşım yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin ağırlıklı olarak yorumlamaya dayalı olan nitel bulguların, nicel bulgularla desteklenmesi veya güçlendirilmesi açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Verilerin nicel olarak çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, iki ortalama arasındaki farkların anlamlılığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi F testi kullanılmıştır. t-testinde güven düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. İki den çok ortalama arasındaki farkların anlamlılığını ortaya koymak için de F testi sonucunda anlamlı farkın belirlenmesi halinde bu farkın kaynağını belirtmek için Scheffe testi kullanılmıştır.

Aritmetik ortalamalara göre yapılan değerlendirmelerde esas alınan aralıklar ve anlamları aşağıdaki gibidir:

1,00-1,80: Kesinlikle Katılıyorum

1,81-2,60: Katılmıyorum

2,61-3,40: Kararsızım

3,41-4,20: Katılıyorum

4,21-5,00: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmanın nitel kısmını oluşturan ölçeğin üçüncü ve dördüncü bölümünde yer alan verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve bunlar okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenerek yorumlanır. (Yıldırım,Şimşek, 2006:227).

Verilerin analizinde Nvivo 9 paket programından yararlanılmıştır. Söz konusu paket programında analiz yapmak için, katılımcılar tarafından bu bölümlere görüş bildirerek oluşturulan, öğretmenler için 222, öğrenciler için 425 anketin her birine sırayla sayı numarası verilerek Word belgesine aktarılmıştır. Örneklem grubunda yer alan metaforların tematik içerikleri incelenmiş, elde edilen veriler birkaç kez okunarak metaforların ortak yönleri belirlenmeye çalışılmış ve temalar oluşturulmuştur. Temaların içine uygun olan metaforlar yerleştirilmiştir. Bu şekilde temalara ait modeller oluşturulmuştur. Her bir temada dikkat çeken katılımcı görüşleri doğrudan alıntılarla yansıtılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin; cinsiyet, mesleki kıdem, çalıştığı yerleşim birimi, eğitim durumu, bu okuldaki görev süresi ve branşı öğrencilerin; cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördüğü yerleşim birimi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve kardeş sayısı değişkenlerine ilişkin bilgilerine yer verilmiştir.

4.1.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgu ve Yorumlar

4.1.1.1. Öğrencilerin Cinsiyeti

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Erkek	498	52
Kız	455	48
Toplam	953	100

Araştırma kapsamında 498’i erkek, 455’i kız olmak üzere toplam 953 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %52’si erkek öğrencilerden oluşurken %48’i kız öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre oranlarının birbirine yakın olması dikkat çekicidir.

4.1.1.2. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri

Öğrencilerin sınıf düzeyine ilişkin dağılımları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	n	%
6. Sınıf	330	35
7. Sınıf	418	44
8. Sınıf	205	21
Toplam	953	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 330'u 6. sınıf, 418'i 7. sınıf, 205'i 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerin %35'i 6. sınıf, %44'ü 7. sınıf, %21'i ise 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların sınıf düzeyine göre oranları incelendiğinde 7. sınıfa devam eden öğrencilerin oranları diğer sınıflara devam eden öğrencilerin oranlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.1.1.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yerleşim Birimi

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yerleşim Birimine Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	n	%
İl Merkezi	485	51
İlçe	468	49
Toplam	953	100

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin 485'i Elazığ il merkezinde, 468'i Elazığ iline bağlı ilçelerde öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerden %51'i Elazığ il merkezinde yer alırken %49'u Elazığ iline bağlı ilçelerde yer almaktadır. Katılımcıların öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre oranlarının birbirine yakın olması dikkat çekicidir.

4.1.1.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Anne Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	470	49
Ortaokul	135	14
Lise	261	27
Üniversite	24	3
Okur-yazar değil	63	7
Toplam	953	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu ilkokul olan 470 öğrenci, anne eğitim durumu ortaokul olan 135 öğrenci, anne eğitim durumu lise olan 261 öğrenci, anne eğitim durumu üniversite olan 24 öğrenci, anne eğitim durumu okur-yazar olmayan 63 öğrenci yer almaktadır. Bu öğrencilerin anne eğitim durumuna göre oranları (%49'u ilkokul, %14'ü ortaokul, %27'si lise, %3'ü üniversite, %7'si okur-yazar değil) incelendiğinde %49 ile ilkokul en yüksek değerdedir.

4.1.1.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Baba Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	391	41
Ortaokul	248	26
Lise	181	19
Üniversite	81	8
Okur-yazar değil	52	6
Toplam	953	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu ilkokul olan 391 öğrenci, baba eğitim durumu ortaokul olan 248 öğrenci, baba eğitim durumu lise olan 181 öğrenci, baba eğitim durumu üniversite olan 81 öğrenci, baba eğitim durumu okur-yazar olmayan 52 öğrenci yer almaktadır. Bu öğrencilerin baba eğitim durumuna göre oranları (%41'i ilkokul, %26'sı ortaokul, %19'u lise, %8'i üniversite, %6'sı okur-yazar değil) incelendiğinde %41 ile ilkokul en yüksek değerdedir.

4.1.1.6. Öğrencilerin Kardeş Sayısı

Tablo 9. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Durumuna Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	n	%
Tek çocuk	32	3
2 çocuk	204	22
3 çocuk	240	25
4 çocuk	198	21
4+...	279	29
Toplam	953	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayıları Tablo 9’da verilmiştir.

Buna göre öğrencilerin 32’si tek çocuk, 204’ü 2 kardeş, 240’ı 3 kardeş, 198’i 4 kardeş, 279’u 4’ten fazla kardeşe sahiptir. Bu öğrencilerin kardeş sayısına ilişkin oranları (öğrencilerin %3’ü tek çocuk, %22’si 2 kardeş, %25’i 3 kardeş, %21’i 4 kardeş ve %29’u 4+... kardeş) incelendiğinde 4’ten fazla kardeşe sahip öğrencilerin en yüksek orana sahip olması dikkat çekicidir.

4.1.2. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgu ve Yorumlar

4.1.2.1. Öğretmenlerin Cinsiyetleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Erkek	188	54
Kadın	160	46
Toplam	348	100

Araştırma kapsamında 188’i erkek, 160’ı kadın olmak üzere toplam 348 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerin %54’ün erkek, %46’sının kadın olduğu görülmektedir. Elazığ il merkezi ve ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin cinsiyet açısından sayıları arasındaki farkın çok olmadığı ancak erkek öğretmenlerin sayısının kadın öğretmenlerin sayısına oranla daha fazla olduğu dikkat çekicidir.

4.1.2.2. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görevdeki mesleki kıdemleri Tablo 11’de görülmektedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	n	%
1 - 5 yıl	112	32
6 - 10 yıl	142	41
11 - 15 yıl	32	9
16 + yıl	62	18
Toplam	348	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %32’si 1-5 yıl arasında öğretmenlik görevini yürüttüğünü belirtirken, %41’i 6-10 yıl arasında, %9’u 11-15 yıl arasında ve %18’i 16 yıldan daha fazla öğretmenlik yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.1.2.3. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Yerleşim Birimi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim birimine göre dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Yerleşim Birimine Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	n	%
İl Merkezi	242	70
İlçe	106	30
Toplam	348	100

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin 242’si Elazığ il merkezinde, 106’sı Elazığ iline bağlı ilçelerde görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerden %70’i Elazığ il merkezinde yer alırken %30’u Elazığ iline bağlı ilçelerde yer almaktadır. Katılımcıların görev yaptıkları yerleşim birimine göre oranları incelendiğinde Elazığ il merkezinde görev yapan öğretmenlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür.

4.1.2.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	n	%
Ön Lisans	34	10
Lisans	284	71
Yüksek Lisans	30	9
Toplam	348	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 34'ü ön lisans, 184'ü lisans, 30'u yüksek lisans mezunudur. Öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde (%10'u ön lisans, %71'i lisans, %9'u ise yüksek lisans) lisans mezunu olan öğretmenlerin en yüksek orana sahip oldukları görülmektedir.

4.1.2.5. Öğretmenin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en son çalıştığı okuldaki görev süresi Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Dağılımı

Görev Süresi	n	%
1 - 5 yıl	250	72
6 - 10 yıl	57	16
11 - 15 yıl	35	10
16 + yıl	6	2
Toplam	348	100

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin %72'sinin en son çalıştığı okuldaki görev süresi 1-5 yıl iken, %16'sının en son çalıştığı okuldaki görev süresi 6-10 yıl, %10'unun en son çalıştığı okuldaki görev süresi, 11-15 yıl, %2'sinin en son çalıştığı okuldaki görev süresi 16 yıl ve üzerindedir. En son çalıştığı okuldaki görev süresi 1-5 yıl olan öğretmenlerin oranı en yüksek değerdedir.

4.1.2.6. Öğretmenlerin Branşı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı

Branş	n	%
Sınıf öğretmeni	169	49
Fen Bilimleri	50	14
Sosyal Bilimler	92	26
Teknik Alanlar	18	5
Genel Yetenek	19	6
Toplam	348	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %49’unun sınıf öğretmeni, %14’ünün fen bilimleri (fen bilgisi, matematik) öğretmeni, %26’sının sosyal bilimler (sosyal bilgiler, Türkçe) öğretmeni, %5’inin teknik alanlar (bilgisayar, teknoloji tasarımı) öğretmeni, %6’sının genel yetenek (resim, müzik, beden) öğretmeni olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin branşlarına ilişkin oranlar incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin en yüksek değerde olduğu görülmüştür.

4.2. Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.2.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algılarına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırmaları

Tablo 16: Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları											
Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.	MWU	An. Düz.	Sıra Ort
7. Öğrenciye şiddet uygulamadan önce kendini onun yerine koyup bir kez daha düşünmek gerekir.											
Öğretmen	348	3,76	1,31	1299	42,153	,000	,465	,642	1,483E5	,002	600,75
Öğrenci	953	3,81	1,57								669,35
10. Öğrencisine yönelik bir şiddet olayı ile karşılaşmak öğretmeni öfkeliendirir.											
Öğretmen	348	2,58	1,16	1299	7,343	,007	3,520	,000	1,454E5	,000	592,44
Öğrenci	953	2,87	1,36								672,39
12. Şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerekir.											
Öğretmen	348	3,07	1,21	1299	72,032	,000	1,954	,051	1,511E5	,012	608,70
Öğrenci	953	3,25	1,53								666,45
14. Öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesi şiddet olaylarının yaşanmasına neden olur.											
Öğretmen	348	3,11	1,25	1299	25,227	,000	1,985	,000	1,267E5	,000	763,43
Öğrenci	953	2,54	1,50								609,95
18. Öğrenciye yönelik şiddet engellenmesi gereken bir durumdur.											
Öğretmen	348	3,73	1,25	1299	85,459	,000	1,985	,047	1,643E5	,795	655,28
Öğrenci	953	3,54	1,56								649,44
23. Öğrenciye şiddet uygulanması büyük bir sosyal sorundur.											
Öğretmen	348	3,82	1,16	1299	94,614	,000	3,868	,000	1,505E5	,008	695,05
Öğrenci	953	3,47	1,49								634,91
24. Şiddetin uzun vadede öğrenciye kazandırdığı hiçbir eğitici yanı yoktur.											
Öğretmen	348	3,85	1,21	1129	88,426	,000	3,627	,000	1,522E5	,018	690,20
Öğrenci	953	3,52	1,50								636,68
25. Öfke kontrol yöntemlerini bilmeyen öğretmen şiddet uygular.											
Öğretmen	348	3,50	1,59	1299	14,922	,000	2,108	,035	1,598E5	,301	668,37
Öğrenci	953	3,29	1,51								644,66
34. Kötü alışkanlıklar ve çevrenin olumsuz etkisi şiddet olaylarının en önemli nedenidir.											
Öğretmen	348	3,66	1,20	1299	91,760	,000	3,526	,000	1,528E5	,025	688,46
Öğrenci	953	3,33	1,55								637,32
35. Oluşturulan olumlu bir okul kültürü şiddeti ortadan kaldırabilir.											
Öğretmen	348	3,99	1,19	1299	117,893	,000	2,108	,000	1,449E5	,000	711,21
Öğrenci	953	3,56	1,49								629,02
36. Okullarda sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilerek şiddet önlenebilir.											
Öğretmen	348	3,92	1,17	1299	107,574	,000	6,371	,000	1,335E5	,000	743,94
Öğrenci	953	3,36	1,48								617,06
38. Okul-veli işbirliği ile yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilebilir.											
Öğretmen	348	3,93	1,05	1299	149,689	,000	6,961	,000	1,307E5	,000	751,80
Öğrenci	953	3,34	1,45								614,19

Tablo 16'nın Devamı

39. Çocuk şiddeti aile ve çevresinde görerek öğrenir.											
Öğretmen	348	3,89	1,09	1299	135,358	,000	6,481	,000	1,336E5	,000	743,49
Öğrenci	953	3,33	1,47								617,23
40. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için seminerler düzenlenmelidir.											
Öğretmen	348	3,70	1,17	1299	81,273	,000	3,510	,000	1,520E5	,017	690,81
Öğrenci	953	3,39	1,49								636,46
42. Ailenin çocuğun eğitimindeki yetersizliği şiddetin en önemli nedenidir.											
Öğretmen	348	3,54	1,10	1299	25,356	,000	6,170	,000	1,307E5	,000	751,83
Öğrenci	953	3,02	1,40								614,18
43. Akran grupları arasında şiddete maruz kalan öğrenci okul fobisi yaşar.											
Öğretmen	348	3,69	1,03	1299	49,498	,000	6,314	,000	1,285E5	,000	758,25
Öğrenci	953	3,18	1,35								611,84

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerini karşılaştırmak amacıyla bağımsız gruplar t- testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda anlamlı çıkan maddeler için Mann Whitney U- testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 16'da yer almaktadır.

“Öğrenciye şiddet uygulamadan önce kendini onun yerine koyup bir kez daha düşünmek gerekir.” görüşünün yer aldığı yedinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,76$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,81$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşlerinin öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğrencilerin şiddet uygulama noktasında daha hassas düşündüğü söylenebilir. **“Öğrencisine yönelik bir şiddet olayı ile karşılaşmak öğretmeni öfkelenendir.”** görüşünün yer aldığı onuncu maddeye öğretmenler $\bar{X} = 2,58$ ile katılmıyorum yönünde görüş bildirirken, öğrenciler $\bar{X} = 2,87$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerekir.”**

görüşünün yer aldığı on ikinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,07$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,25$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğrencilerin şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. **“Öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesi şiddet olaylarının yaşanmasına neden olur.”** görüşünün yer aldığı on dördüncü maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,11$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 2,54$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile yaşanan şiddet olaylarına öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesinin sebep olduğu söylenebilir. **“Öğrenciye yönelik şiddet engellenmesi gereken bir durumdur.”** görüşünün yer aldığı on sekizinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,73$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,54$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğretmenlerin şiddete karşı oldukları söylenebilir. **“Öğrenciye şiddet uygulanması büyük bir sosyal sorundur.”** görüşünün yer aldığı yirmi üçüncü maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,82$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,47$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Şiddetin uzun vadede öğrenciye kazandırdığı hiçbir eğitici yanı yoktur.”** görüşünün yer aldığı yirmi dördüncü

maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,85$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,52$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğretmenlerin eğitimde şiddete yer verilmemesi gerektiğini yönündeki düşüncelerinin olduğunu söyleyebiliriz. **“Öfke kontrol yöntemlerini bilmeyen öğretmen şiddet uygular.”** görüşünün yer aldığı yirmi beşinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,50$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,29$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Kötü alışkanlıklar ve çevrenin olumsuz etkisi şiddet olaylarının en önemli nedenidir.”** görüşünün yer aldığı otuz dördüncü maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,66$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,33$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Oluşturulan olumlu bir okul kültürü şiddeti ortadan kaldırabilir.”** görüşünün yer aldığı otuz beşinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,99$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,56$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Okullarda sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilerek şiddet önlenir.”** görüşünün yer aldığı otuz altıncı maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,92$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,36$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri

öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Okul-veli işbirliği ile yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilebilir.”** görüşünün yer aldığı otuz sekizinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,93$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,34$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Çocuk şiddeti aile ve çevresinde görerek öğrenir.”** görüşünün yer aldığı otuz dokuzuncu maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,89$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,33$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu öğretmenler tarafından şiddetin öğrenilen bir davranış olduğu fikrini destekler niteliktedir. **“Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için seminerler düzenlenmelidir.”** görüşünün yer aldığı kırkıncı maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,70$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,39$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Ailenin çocuğun eğitimindeki yetersizliği şiddetin en önemli nedenidir.”** görüşünün yer aldığı kırk ikinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,54$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,02$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha

yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğretmenler şiddet olaylarının nedenini çocukların aile eğitimindeki eksiklik olarak görmektedir. “Akran grupları arasında şiddete maruz kalan öğrenci okul fobisi yaşar.” görüşünün yer aldığı kırk üçüncü maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,69$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,18$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algılarına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırmaları

Tablo 17: Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları											
Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.	MWU	An. Düz.	Sıra Ort
2. Öğretmen öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uygular.											
Öğretmen	348	3,33	1,57	1299	23,160	,000	1,131	,258	1,650E5	,884	650,10
Öğrenci	953	3,22	1,52								653,45
6. Şiddet olmadan öğrenciler disiplin altına alınamaz.											
Öğretmen	348	3,92	1,10	1299	94,139	,000	1,650	,099	1,625E5	,552	654,54
Öğrenci	953	3,78	1,45								641,32
9. Öğretmenler şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanır.											
Öğretmen	348	3,55	1,18	1299	47,753	,000	2,944	,003	1,529E5	,027	637,41
Öğrenci	953	3,29	1,48								688,23
11. Öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görürler.											
Öğretmen	348	3,68	1,19	1299	50,308	,000	4,501	,000	1,435E5	,000	627,58
Öğrenci	953	3,28	1,48								715,14
15. Öğretmenler üstünlük sağlamak için şiddete başvururlar.											
Öğretmen	348	4,00	1,12	1299	118,432	,000	1,878	,061	1,435E5	,010	635,52
Öğrenci	953	3,63	1,50								693,38
20. Şiddet uygulanan öğrencilerin başarısı artar.											
Öğretmen	348	4,15	1,12	1299	41,303	,000	1,878	,061	1,648E5	,856	652,04
Öğrenci	953	3,99	1,45								648,16
29. Öğretmenin sözünü dinlemeyen öğrenci şiddeti hak eder.											
Öğretmen	348	3,87	1,07	1299	108,269	,000	6,386	,000	1,338E5	,000	617,35
Öğrenci	953	3,32	1,46								743,15

Tablo 17'nin Devamı

32.Öğrenmemek için direnen öğrenciye şiddet uygulanması etkili olabilir.											
Öğretmen	348	3,92	1,11	1299	92,659	,000	5,562	,000	1,378E5	,000	621,57
Öğrenci	953	3,44	1,46								731,60

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırmak amacıyla bağımsız gruplar t- testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda anlamlı çıkan maddeler için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 17'de yer almaktadır.

“Öğretmen öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uygular.” görüşünün yer aldığı ikinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,33$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,22$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşlerinin öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğretmenlerin öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uyguladığını söyleyebiliriz. **“Şiddet olmadan öğrenciler disiplin altına alınamaz.”** görüşünün yer aldığı altıncı maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,92$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,78$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğretmenlerin disiplini sağlamak için şiddete başvurduğu söylenebilir. **“Öğretmenler şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanır.”** görüşünün yer aldığı dokuzuncu maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,55$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,29$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

“Öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görürler.” görüşünün yer aldığı on birinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,68$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,28$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Bu bulgu ile öğrencilerin gözünde öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görmektedirler.

“Öğretmenler üstünlük sağlamak için şiddete başvururlar.” görüşünün yer aldığı on beşinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 4,00$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,63$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin sıra ortalamaları öğrencilerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Şiddet uygulanan öğrencilerin başarısı artar.”** görüşünün yer aldığı yirminci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 4,15$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,99$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Öğretmenin sözünü dinlemeyen öğrenci şiddeti hak eder.”** görüşünün yer aldığı yirmi dokuzuncu maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,87$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,32$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır. **“Öğrenmemek için direnen öğrenciye şiddet uygulanması etkili olabilir.”** görüşünün yer aldığı otuz ikinci maddeye öğretmenler $\bar{X} = 3,92$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler $\bar{X} = 3,44$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar dikkate

alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, öğrencilerin sıra ortalamaları öğretmenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

4.2.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.2.2.1. Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.2.2.1.1. Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının cinsiyete göre t testi sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumlu)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
Erkek	498	3,26	,471	951	,287	,592	3,41	,001
Kız	455	3,16	,484					

Tablo 18’de öğrencilerin cinsiyeti dikkate alınarak maddeler bir bütün halinde değerlendirilip bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucunda cinsiyete göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir ($t= 3,41$, $p<.05$). İncelenen aritmetik ortalamalara göre erkek öğrenciler $\bar{X} = 3,26$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirirken kız öğrenciler $\bar{X} = 3,16$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Erkek öğrencilerin görüşleri kız öğrencilerin görüşlerine göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

4.2.2.1.2. Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İkinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının cinsiyete göre t testi sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
Erkek	498	3,54	,628	951	,269	,604	4,41	,000
Kız	455	3,36	,609					

Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, ($t= 4,41$, $p<.05$). Erkek öğrenciler ($\bar{X}=3,54$) ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken, kız öğrenciler ($\bar{X}= 3,36$) ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Erkek öğrencilerin görüşleri kız öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgu öğrencilerin şiddet algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gösterir. Bu bulgu erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok şiddete meyilli olduğunu gösterir.

4.2.2.1.3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
6. Sınıf	330	3,23	,499	Grup. Ar.	,357	3	,119	,514	,672
7. Sınıf	418	3,19	,460	Grup.İçi	219,566	949	,231		
8. Sınıf	204	3,23	,491	Toplam	219,923	952			
Levene: 1,745				p=,175					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin sınıf düzeyi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=,514$, $p<.05$). 6. ve 8. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X}= 3,23$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirirken, 8. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X}= 3,23$ katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu 6. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerinin aynı şiddet algısına sahip olduğunu gösterir. 7. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X}= 3,19$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişleridir. 6. ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerin görüşleri 7. sınıfa devam eden öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

4.2.2.1.4. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
6. sınıf	430	3,49	,628	Grup. Ar.	2,948	3	,983	2,522	,057
7. sınıf	418	3,48	,595	Grup.İçi	369,726	949	,390		
8. sınıf	204	3,36	,673	Toplam	372,674	952			
Levene:1,972				p=,140					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi dikkate alınarak yapılan varyans analizi sonucunda şiddeti algılamaya ilişkin görüşler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farka ulaşılmamıştır ($F=2.522$, $p<.05$). Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri aritmetik ortalamalar dikkate alınarak değerlendirildiğinde 6. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X} = 3,49$ ile, 7. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X} = 3,48$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirirken, 8. sınıfa devam eden öğrenciler $\bar{X} = 3,36$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. 6. ve 7. sınıfa devam eden öğrencilerin bildirdikleri görüşler 8. sınıfa devam eden öğrencilere göre daha yüksektir.

4.2.2.1.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin Öğrenim gördüğü Yerleşim Birimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (Olumlu)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.	MWU	An. Düz.	Sıra Ort
İl Merkezi	485	3,25	,508	950	6,80	,009	2,27	,023	1,023 E5	,010	499,08
İlçe	467	3,18	,450								453,05

Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, ($t= 2,27$, $p<.05$). İl merkezinde öğrenim gören öğrenciler $\bar{X}=3,25$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirirken, ilçelerde öğrenim gören öğrenciler $\bar{X}=3,18$ ile kısmen katıldıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bulgu öğrencilerin şiddet algıları ile öğrenim gördükleri yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin ilçelerde öğrenim gören öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu il merkezinde daha çok şiddet olaylarının yaşandığını gösterir.

4.2.2.1.6. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Yerleşim Birimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (Olumsuz)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.	MWU	An. Düz.	Sıra Ort
İl Merkezi	485	3,51	,623	950	,057	,812	2,66	,008	1,01 6E	,006	500,57
İlçe	467	3,40	,624								451,50

Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t= 2,66$, $p<.05$). İl merkezinde öğrenim gören öğrenciler $\bar{X}=3,51$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken, ilçelerde öğrenim gören öğrenciler $\bar{X}= 3,40$ ile kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu öğrencilerin şiddet algıları ile öğrenim gördükleri yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin ilçelerde öğrenim gören öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu il merkezinde daha çok şiddet olaylarının yaşandığını gösterir.

4.2.2.1.7. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının anne eğitim durumu değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 24'de gösterilmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
İlkokul	470	3,19	,491	Grup. Ar.	3,333	4	,833	3,647	,006
Ortaokul	135	3,18	,504	Grup.İçi	216,590	948	,228		
Lise	63	3,38	,456	Toplam	219,92	952			
Üniversite	24	3,43	,579						
Okur-yazar değil	261	3,2296	,431						
Levene: 2,474				p=,043					

Tabloda ifade edilen toplam maddeler için verilerin normal dağılıma sahip olmadıkları görülmüştür ($F=3,647$, $p<.05$). Anne eğitim durumu değişkenine göre toplam maddelere ilişkin olarak yapılan değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde anne eğitim durumu ilkokul olan öğrenciler $\bar{X}=3,19$ ile, anne eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler ise 3,18 ile, anne eğitim durumu lise olan öğrenciler $\bar{X}=3,38$ ile, anne eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler $\bar{X}=3,22$ ile kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler $\bar{X}=3,43$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha yüksek görüş bildirmişlerdir. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin şiddet algıları daha yüksek sonuçlanmıştır.

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının anne eğitim durumu değişkenine göre Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 25'de gösterilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları
(Olumlu)

Anne Eğitim Durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark
İlkokul	470	460,55	4	16,938	,000	1-3
Ortaokul	135	457,40				1-4
Lise	63	581,56				2-3
Üniversite	24	608,19				2-4
Okur-yazar Değil	261	479,46				3-5 4-5

Yapılan “Kruskal-Wallis” analizi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla yapılan “Mann Whitney U” testi sonucunda; farklılığın, anne eğitim durumu ilkokul olan öğrenciler ile anne eğitim durumu lise olan öğrenciler arasında (1 - 3), anne eğitim durumu ilkokul olan öğrenciler ile anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler arasında (1 - 4), anne eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler ile anne eğitim durumu lise olan öğrenciler arasında (2 - 3), anne eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler ile anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler arasında (2 - 4), anne eğitim durumu lise olan öğrenciler ile anne eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler arasında (3 - 5) ve son olarak anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler ile anne eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler arasında (4 - 5) olduğu görülmektedir.

4.2.2.1.8. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının anne eğitim durumu değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 26’de gösterilmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi
Sonuçları (Olumsuz)

Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
İlkokul	470	3,48	,603	Grup. Ar.	1,557	4	,389	,994	,410
Ortaokul	135	3,38	,620	Grup.İçi	371,117	948	,391		
Lise	63	3,55	,677	Toplam	372,674	952			
Üniversite	24	3,45	,719						
Okur-yazar değil	261	3,44	,646						
Levene:1,090				p=,360					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin anne eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ($F=,994$, $p<.05$). Anne eğitim durumu ilkokul olan öğrenciler $\bar{X} = 3,48$ ile katıldıklarını belirtirken, anne eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler $\bar{X} = 3,38$ ile kısmen katıldıklarını, anne eğitim durumu lise olan öğrenciler $\bar{X} = 3,55$ ile, anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler $\bar{X} = 3,45$ ile, anne eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler $\bar{X} = 3,44$ ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular anne eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algılarının birbirine yakın değerlerde sonuçlandığını gösterir.

4.2.2.1.9. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının baba eğitim durumu değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi
Sonuçları (Olumlu)

Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
İlkokul	391	3,19	,462	Grup. Ar.	2,576	4	,644	2,808	,025
Ortaokul	248	3,20	,490	Grup.İçi	217,347	948	,229		
Lise	181	3,27	,505	Toplam	219,923	952			
Üniversite	81	3,33	,478						
Okur-yazar değil	52	3,10	,446						
Levene: 1,172				p= ,322					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin baba eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F=2,808$, $p<.05$). Baba eğitim durumu ilkokul olan öğrenciler ($\bar{X}= 3,19$) ile, baba eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler ($\bar{X}= 3,20$) ile, baba eğitim durumu lise olan öğrenciler ($\bar{X}= 3,27$) ile, baba eğitim durumu üniversite olan öğrenciler ($\bar{X}= 3,33$) ile, baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler ($\bar{X}= 3,10$) ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular baba eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algılarının eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak arttığını göstermektedir.

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının baba eğitim durumu değişkenine göre Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 28’da gösterilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumlu)

Baba Eğitim Durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark
İlkokul	391	458,11	4	14,290	,006	-
Ortaokul	248	470,79				
Lise	181	513,96				
Üniversite	81	549,75				
Okur-yazar Değil	52	406,68				

Baba eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algıları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, ($KWH= 14,29$, $p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrencilerin şiddet algıları en düşük değerde iken baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin şiddet algıları en yüksek değerdedir. Bu bulgu baba eğitim durumu yükseldikçe öğrenci şiddet algısı da yükseldiğini göstermektedir.

4.2.2.1.10. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının baba eğitim durumu değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
İlkokul	391	3,45	,611	Grup. Ar.	1,657	4	,414	1,058	,376
Ortaokul	248	3,42	,623	Grup.İçi	371,017	948	,391		
Lise	181	3,51	,662	Toplam	372,674	952			
Üniversite	81	3,52	,630						
Okur-yazar değil	52	3,35	,599						
Levene: ,584				p= ,674					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin baba eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.058$, $p<.05$). Baba eğitim durumu ilköğretim olan öğrenciler ($\bar{X} = 3,45$) ile, baba eğitim durumu ortaokul olan öğrencilere ($\bar{X} = 3,42$) ile, baba eğitim durumu lise olan öğrenciler ($\bar{X} = 3,51$) ile, baba eğitim durumu üniversite olan öğrenciler ($\bar{X} = 3,52$) ile katıldıklarını, baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenciler ($\bar{X} = 3,35$) ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular baba eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algılarının yakın değerlerde sonuçlandığını ancak baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenci algılarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.2.1.11. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının kardeş sayısı değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları
(Olumlu)

Kardeş Sayısı	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Tek çocuk	32	3,19	,488	Grup. Ar.	,760	4	,190	,822	,511
2	204	3,24	,494	Grup.İçi	219,163	948	,231		
3	240	3,25	,515	Toplam	219,923	952			
4	198	3,18	,485						
4+...	279	3,19	,433						
Levene: 2,553				p= ,038					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F=,822$, $p<.05$). Kardeş sayısı 1 (tek çocuk) olan öğrenciler $\bar{X}=3,19$ ile, kardeş sayısı 2 olan öğrenciler $\bar{X}=3,24$ ile, kardeş sayısı 3 olan öğrenciler $\bar{X}=3,25$ ile, kardeş sayısı 4 olan öğrenciler $\bar{X}=3,18$ ile, kardeş sayısı 4'ten daha fazla olan öğrenciler $\bar{X}=3,19$ ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu öğrenci kardeş sayısı 3 olan öğrencilerin şiddet algılarının en yüksek, öğrenci kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının kardeş sayısı değişkenine göre Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları
(Olumlu)

Kardeş Sayısı	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark
Tek çocuk	32	464,31	4	4,735	,316	-
2	204	498,95				
3	240	496,66				
4	198	457,56				
4+...	279	459,29				

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($KWH=4,735$, $p<.05$). Sıra

ortalamaları dikkate alındığında öğrenci kardeş sayısı 2 olan öğrencilerin şiddet algıları en yüksek değerde iken öğrenci kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük değerdedir.

4.2.2.1.12. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının kardeş sayısı değişkenine göre Varyans Analizi sonuçları Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin Kardeş Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Kardeş Sayısı	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Tek çocuk	32	3,34	,738	Grup. Ar.	,812	4	,203	,517	,723
2	204	3,47	,643	Grup. İçi	371,862	948	,392		
3	240	3,43	,672	Toplam	372,674	952			
4	198	3,48	,622						
4+...	279	3,47	,557						
Levene: 3,356				p= ,010					

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F= .517$, $p<.01$). Kardeş sayısı 1 (tek çocuk) olan öğrenciler $\bar{X} = 3,34$ ile kısmen katıldıklarını belirtirken, kardeş sayısı 2 olan öğrenciler $\bar{X} = 3,47$ ile, kardeş sayısı 3 olan öğrenciler $\bar{X} = 3,43$ ile, kardeş sayısı 4 olan öğrenciler $\bar{X} = 3,48$ ile, kardeş sayısı 4’ten daha fazla olan öğrenciler $\bar{X} = 3,47$ ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu öğrenci kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin şiddet algılarının en yüksek, öğrenci kardeş sayısı tek (1) olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

İlköğretim kurumlarında öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının kardeş sayısı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları (Olumsuz)

Kardeş Sayısı	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark
Tek çocuk	32	426,67	4	1,582	,812	-
2	204	485,42				
3	240	469,78				
4	198	484,65				
4+...	279	477,40				

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (KWH= 1,582, $p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrenci kardeş sayısı 2 olan öğrencilerin şiddet algıları en yüksek değerde iken öğrenci kardeş sayısı tek (bir) çocuk olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük değerdedir.

4.2.2.2. Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.2.2.2.1. Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları Tablo 34’te gösterilmiştir.

Tablo 34. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumlu)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
Erkek	160	3,66	,623	346	1,792	,182	1,394	,164
Kadın	188	3,56	,671					

Şiddet algılarına ilişkin erkek ve kadın öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t=1,394$, $p<.05$). Grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, şiddet algılarına ilişkin olarak erkek öğretmenler $\bar{X} = 3,66$ ile katıldıklarını belirtirken, kadın öğretmenler $\bar{X} = 3,56$ ile katıldıklarını bildirmişlerdir. Bu durum şiddeti algılama noktasında hem erkek hem de kadın öğretmenlerin benzer görüşü paylaştıklarını göstermektedir.

4.2.2.2.2. Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi sonuçları Tablo 35’te gösterilmiştir.

Tablo 35. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
Erkek	160	3,60	,415	346	3,329	,069	1,777	,076
Kadın	188	3,51	,489					

Öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t = 1,77$, $p < .05$). Erkek öğretmenler $\bar{X} = 3,60$ ile katıldıklarını belirtirken, kadın öğretmenler $\bar{X} = 3,51$ ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğretmenlerin şiddet algıları kadın öğretmenlere göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

4.2.2.2.3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının mesleki kıdem değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Görev Süresi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
1-5	112	3,69	,568	Grup. Ar.	3,232	4	,808	1,930	,105
5-15	142	3,61	,693	Grup.İçi	143,613	343	,419		
15-20	32	3,42	,704	Toplam	146,845	347			
20+...	61	3,54	,638						
Levene: 1,422				p= ,236					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F = .517$, $p < .05$). Görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,69$ ile, görev süresi 5-15 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,61$ ile,

görev süresi 15-20 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,42$ ile, görev süresi 20 yıl ve üzerinde olan öğretmenler $\bar{X} = 3,54$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, görev süresi 15-20 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri aritmetik ortalamalar dikkate alınarak değerlendirildiğinde bütün grupların birbirine yakın değerlerde görüş bildirdikleri görülmektedir.

4.2.2.2.4. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının mesleki kıdem değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Görev Süresi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
1-5	112	3,48	,410	Grup. Ar.	1,818	4	,454	2,194	,069
5-15	142	3,56	,434	Grup. İçi	71,048	343	,207		
15-20	32	3,73	,415	Toplam	72,866	347			
20+...	62	3,57	,582						
Levene: 2,247				p= ,083					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.517$, $p<.05$). Görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,48$ ile, görev süresi 5-15 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,56$ ile, görev süresi 15-20 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,73$ ile, görev süresi 20 yıl ve üzerinde olan öğretmenler $\bar{X} = 3,57$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük, görev süresi 15-20 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.5. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine değişkenine göre, yapılan t- testi sonuçları Tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo 38. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimine Göre t Testi Sonuçları (Olumlu)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
İl Merkezi	242	3,58	,680	345	2,810	,095	1,024	,307
İlçe	105	3,66	,574					

Öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t= 1,02$, $p<.05$). İlçelerde görev yapan öğretmenler $\bar{X}=3,66$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirirken, il merkezinde görev yapan öğretmenler $\bar{X}= 3,58$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. İlçelerde görev yapan öğretmenlerin il merkezinde görev yapan öğretmenlere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.2.2.2.6. Öğretmenlerin Görev yaptığı Yerleşim Birimine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine değişkenine göre, yapılan t- testi sonuçları Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yerleşim Birimi Göre t Testi Sonuçları (Olumsuz)

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene	An. Düz.	t	An. Düz.
İl Merkezi	248	3,58	,454	345	,866	,353	1,874	,062
İlçe	1025	3,48	,457					

Öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t= 1,87$, $p<.05$). İl merkezinde görev yapan öğretmenler $\bar{X}=3,58$ ile katılıyorum yönünde görüş

bildirirken, ilçelerde görev yapan öğretmenler $\bar{X} = 3,48$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. İl merkezinde görev yapan öğretmenlerin şiddet algıları, ilçelerde görev yapan öğretmenlerin şiddet algılarına göre daha yüksek sonuçlanmıştır.

4.2.2.2.7. Öğretmenlerin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının eğitim durumu değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 40'ta gösterilmiştir.

Tablo 40. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Ön Lisans	34	3,51	,629	Grup. Ar.	,381	3	,127	,298	,827
Lisans	284	3,62	,664	Grup. İçi	146,46	344	,426		
Yüksek Lisans	30	3,57	,552	Toplam	146,8	347			
Levene: ,402				p= ,669					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.298$, $p<.05$). Eğitim durumu ön lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,51$ ile, eğitim durumu lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,62$ ile, eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,57$ ile katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular eğitim durumu ön lisans olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük, eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin şiddet algıları en yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.8 Öğretmenlerin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının eğitim durumu değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 41. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Eğitim Durumu	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Ön Lisans	34	3,45	,623	Grup. Ar.	1,294	3	,431	2,074	,103
Lisans	248	3,58	,437	Grup.İçi	71,572	344	,208		
Yüksek Lisans	30	3,41	,407	Toplam	72,86	347			
Levene: 2,126				p= ,121					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=2.07$, $p<.05$). Eğitim durumu ön lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,45$ ile, eğitim durumu lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,58$ ile, eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenler $\bar{X} = 3,41$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.9 Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının görev süresi değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Görev Süresi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
1-5	250	3,63	,640	Grup. Ar.	2,054	4	,513	1,216	,304
6-11	57	3,59	,708	Grup.İçi	144,791	343	,422		
12-17	35	3,40	,644	Toplam	146,845	347			
17+...	5	3,74	,365						
Levene: 1,165				p= ,323					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.21$, $p<.05$). Görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,63$ ile, görev süresi 6-11 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,59$ ile, görev süresi

12-17 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,40$ ile görev süresi 17 yıl ve daha fazla olan öğretmenler $\bar{X} = 3,74$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular görev süresi 17 ve daha fazla olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, görev süresi 12-17 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.10. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının görev süresi değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 43'te gösterilmiştir.

Tablo 43. Öğretmenlerin En Son Çalıştığı Okuldaki Görev Süresine Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Görev Süresi	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
1-5	250	3,54	,439	Grup. Ar.	1,035	4	,259	1,235	,296
6-11	57	3,63	,446	Grup.İçi	71,831	343	,209		
12-17	35	3,52	,587	Toplam	72,866	347			
17+...	6	3,54	,458						
Levene: ,349				p= ,790					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.23$, $p<.05$). Görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,54$ ile, görev süresi 6-11 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,63$ ile, görev süresi 12-17 yıl arasında olan öğretmenler $\bar{X} = 3,52$ ile görev süresi 6-11 yıl ve daha fazla olan öğretmenler $\bar{X} = 3,54$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular görev süresi 6-11 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, görev süresi 12-17 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.11. Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumlu)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının branş değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 44'te gösterilmiştir.

Tablo 44. Öğretmenlerin Branşına Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumlu)

Branş	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Sınıf Öğretmeni	169	3,56	,692	Grup. Ar.	1,432	4	,358	,845	,498
Fen Bilimleri	50	3,70	,551	Grup.İçi	145,412	343	,424		
Sosyal Bilimler	92	3,67	,645	Toplam	146,845	347			
Teknik Alanlar	18	3,54	,528						
Genel Yetenek	19	3,50	,622						
Levene: ,715				p= ,582					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin branş değişkenine göre puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.84$, $p<.05$). Branşı sınıf öğretmeni olan öğretmenler $\bar{X}= 3,56$ ile, branşı fen bilimleri olan öğretmenler $\bar{X}= 3,70$ ile, branşı sosyal bilimler olan öğretmenler $\bar{X}= 3,67$ ile, branşı teknik alanlar olan öğretmenler $\bar{X}= 3,54$ ile, branşı genel yetenek olan öğretmenler $\bar{X}= 3,50$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular branşı sınıf öğretmeni olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, branşı genel yetenek olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2.12. Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Olumsuz)

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarının branş değişkenine göre, yapılan Varyans Analizi sonuçları Tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 45. Öğretmenlerin Branşına Göre Varyans Analizi Sonuçları (Olumsuz)

Branş	n	\bar{X}	ss	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Sınıf Öğretmeni	169	3,61	,462	Grup. Ar.	1,225	4	,306	1,466	,212
Fen Bilimleri	50	3,47	,525	Grup.İçi	71,641	343	,209		
Sosyal Bilimler	92	3,50	,439	Toplam	72,866	347			
Teknik Alanlar	18	3,50	,345						
Genel Yetenek	19	3,47	,381						
Levene: 1,214				p= ,305					

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin branş değişkenine göre puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1,46$, $p<.05$). Branşı sınıf öğretmeni olan

öğretmenler $\bar{X} = 3,61$ ile, branşı fen bilimleri olan öğretmenler $\bar{X} = 3,47$ ile, branşı sosyal bilimler olan öğretmenler $\bar{X} = 3,50$ ile, branşı teknik alanlar olan öğretmenlere $\bar{X} = 3,50$ ile, branşı genel yetenek olan öğretmenler $\bar{X} = 3,47$ ile katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular branşı sınıf öğretmeni olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, branşı genel yetenek olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük olduğunu göstermektedir.

4.2.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü bölümünde, öğretmen ve öğrencilerin şiddete ilişkin algılarını nitel yönden belirlemek amacıyla katılımcılara “Şiddet.....gibidir. Çünkü.....” sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplar doğrultusunda öğretmen ve öğrencilerin şiddete ilişkin öne sürdükleri metaforlar ve frekans değerleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen metaforlar incelenerek uygun temalar oluşturulmuş ve her bir metafor uygun olan temanın içine alınmıştır.

4.2.3.1 Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

İlköğretim kurumlarının 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin şiddete ilişkin öne sürdükleri olumsuz metaforlar ve frekans değerleri Tablo 46'daki gibidir.

Tablo 46. 6. 7. ve 8. Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumsuz)

<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>
Acı biber	2	Bir insanı demir		Dünyadaki en kötü	1
Acı çekmek	4	parmaklıklar içine	1	şey	
Acizlik	9	kapatmak		Düşmanlık	1
Alışkanlık	2	Bir şeyi istemeyerek	1	Eğitim eksikliği	2
Alkol	1	yapmak		Elektrik çarpması	2
Asit	1	Cahillik	2	Elma kurdu	1
Aslan	5	Can acıtmak	1	Elmanın çürük yeri	2
Aşağılamak	4	Canavar	5	Eşyanın kırılması	1
Ateş	6	Canilik	1	Felaket	2
Ateş topu	1	Cehennem	2	Fırtına	1
Ayaklar altında	1	Cezalandırma	1	Fiziksel müdahale	1
ezilen kâğıtlar		Cinayet	2	Freni patlamış araç	1
Aylarca aç kalmış	1	Çaresizlik	5	Geceleri ormanda	
bir köpek		Çıkmaz sokak	1	korcu içinde	1
Azarlama	1	Çivi	1	kaybolmak	
Bağımlılık	3	Çözumsuzlüktür	1	Geçici bir ruh	1
Balığı sudan	1	Çürümüş bir çiçek	1	kayıdır	
çıkarma		Çürümüş böbrek	1	Gök gürültüsü	2
Balta	1	Dağıtma, yıkma	1	Güneşin insanı	1
Baskı	4	Dayak	7	yakması	
Başkasına zarar	1	Delilik	1	Hançer	1
vermek		Deprem	3	Hastalık	7
Başkasının yanında	1	Derin bir yara	1	Hayatın sona ermesi	1
küçük düşürmek		Diken	3	Hayvana vurmak	1
Batmış bir gemi	1	Disiplin	2	Hız motoru	1
Bencillik	1	Doğal afet	7	İletişim aracı	1
Bilgisizlik	1	Dövüş	1	İlkel bir uyarı	1
Bir fidanı koparmak	1			İnsan kaybı	1

İnsan onurunu zedeleyen davranış	1	güzel olmayan bir davranış		Sarsıntı	6
İnsana yapılan etki	2	Korku	5	Savaş	6
İnsanın küçük duruma düşmesi	1	Korku filmi	2	Saygısızlık	1
İnsanları kendisinden soğutma	1	Korkan bir hayvan	1	Sel	1
İşkence	5	Kötü ahlak	1	Seviyesizlik	1
Kâbus	4	Kötü alışkanlık	4	Sigara	4
Kâğıt	1	Kötülük	7	Silah	5
Kalp kırmadır	1	Kumar	1	Sindirme aracı	1
Kanser	1	Kurşun	1	Solmuş bir ağaç	1
Kapanmış bir çiçek	1	Küçük düşürmek	2	Solmuş bir çiçek	1
Karanlık	5	Küfür	1	Sopa	2
Kartopu	1	Lastik	1	Suç	1
Katil	1	Mazot	1	Şeytan	3
Kavga	6	Nedenli ya da nedensiz bir sinir patlaması	1	Şimşek	6
Kayalara vuran deniz dalgası	1	Olumsuzluklara yol açan hareket	1	Taze kesilmiş ağaç	1
Kaza	3	Onur kırmak	1	Tehdit	1
Kendini kaybetme	2	Oyun	1	Top	1
Kırık Cam	2	Öfke	1	Trafik ışıkları olmayan bir şehir	1
Kırılan dal	1	Ölmek	1	Trafik kazası	3
Kısıtlama	1	Patlayan bir dinamit	1	Uyuşturucu	8
Kıvılcım	1	Psikolojik yıkım	2	Vahşet	3
Kızgın yağ	2	Ruhsal bir hastalık	1	Vahşi bir hayvan	1
Kızgınlık	4	Rüzgâr	1	Vampir	1
Kişilerin korkaklıkları	1	Saf temiz bir kâğıdı yıpratmış olarak	1	Vurmak	1
Kişinin sözünü geçirememesi	1	Saldırganlık	3	Yağmurlu hava	1
sonucu başvurduğu		Sapı kırılmış çöp	1	Yanan odun	1
				Yangın	2
				Yapraksız ağaç	1
				Yetersiz insan	1
				Yılan	1
				Yıldırım	5
				Yıpranmış kâğıt	1

Yıpranmış ve sonu gelmeyen bir hayat	1	Zayıflık	1	Zorbalık	5
		Zehir	5	Toplam: 421	
Yutan elaman	1	Zor durumda kalmak	2		

İlköğretim kurumlarının 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin şiddete ilişkin öne sürdükleri olumlu metaforlar ve frekans değerleri Tablo 47'deki gibidir.

Tablo 47. 6. 7. ve 8. Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumlu)

<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>
Bakteri	1	Ders	1	İhtiyaç	1	Zevk	1
Toplam							4

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin şiddete ilişkin algıları incelendiğinde 421 öğrenci şiddeti olumsuz yönde algılamakta, 4 öğrenci ise şiddeti olumlu yönde algılamıştır. Toplamda ise 425 öğrencinin şiddete ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

İlköğretim kurumlarının 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin şiddete ilişkin öne sürdükleri metaforlara göre oluşturulan kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 48'deki gibidir.

Tablo 48. 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlara Göre Oluşturulan Kavramsal Kategoriler ve Frekans Dağılımları

<i>Kavramsal kategoriler</i>	<i>f</i>	<i>Kavramsal kategoriler</i>	<i>f</i>
OLUMSUZ ŞİDDET ALGILARI			
Acı Vermek	27	Hastalık	10
Acizlik	14	Hayata Küsmek	15
Bağımlılık (Alışkanlık)	40	İnsanlık Dışı	44
Baskı (Zorbalık)	13	İz Bırakmak	25
Cehalet	15	Kıvılcım	7
Ceza	2	Kontrolsüz Güç (Saldırganlık)	32
Doğal Afet	46	Kötülük	16
Duygu	45	Yetersizlik	6
Eşya	6	Yok Etmek	53
Faydasızlık	5		
OLUMLU ŞİDDET ALGILARI			
Bakteri	1	İhtiyaç	1
Ders	1	Zevk	1
Toplam			425

Tablo 48 incelendiğinde öğrencilerin şiddet kavramına ilişkin geliştirdikleri olumsuz metaforlarla oluşturulan temalar; acı vermek, acizlik, bağımlılık (alışkanlık), baskı, cehalet, ceza, doğal afet, duygu eşya, faydasızlık, hastalık, hayata küsmek, insanlık dışı, iz bırakmak, kıvılcım, kontrolsüz güç (saldırganlık), kötülük, yetersizlik, yok etmek ve zorbalıktır. Olumlu metaforlarla oluşturulan temalar ise bakteri, ders, ihtiyaç ve zevktir. Bu metaforlar 425 katılımcı tarafından geliştirilmiştir. Bu temayı temsil eden metaforlara ilişkin tanımlamalarından bazıları aşağıda yer almaktadır.

4.2.3.1.1. Acı Vermek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet sopa gibidir. Sopa serttir ve vurduğın zaman acıtır.

Şiddet diken gibidir. Çünkü insanın eline battığında canını acıtır.

Şiddet acı çekmek gibidir. Çünkü şiddet görünce vücudumuzda ağrı hissederiz, acı çekeriz.

Şiddet kızgın yağ gibidir. Çünkü sürekli patlar ve insana değdiğinde insanın canını acıtır.

Şiddet acı biber gibidir. Çünkü acı biber yediğın zaman canın acıyorsa şiddet gördüğünde da canın yanar.

4.2.3.1.2. Acizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet acizlik gibidir. Çünkü aciz insanlar uygular.

Şiddet zayıflık gibidir. Çünkü kendime güveni olmayan zayıf kişilikler şiddete başvurur.

Şiddet çaresizlik gibidir. Çünkü insan bir şeye karar vermekten korkar.

Şiddet acizlik gibidir. Çünkü şiddet uygulayanlar zavallıdır.

Şiddet acizlik gibidir. Çünkü sorunların çözümü için başka yol kalmamıştır.

4.2.3.1.3. Bağımlılık (Alışkanlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet sigara gibidir. Çünkü bağımlılık yapar ve bir kez uygulanıldığı zaman devam edilir.

Şiddet bağımlılık gibidir. Çünkü birine şiddet uyguladığında yapan kişi kendini rahatlamış hisseder.

Şiddet şişedeki alkol gibidir. Çünkü alkol gerektiğinde sakın gerektiğinde hırçındır.

Şiddet uyuşturucu gibidir. Çünkü girdin mi bir daha çıkamazsın.

Şiddet kötü alışkanlık gibidir. Çünkü şiddete alıştın mı vazgeçilmez bir hale gelir.

4.2.3.1.4. Baskı (Zorbalık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet zorba gibidir. Çünkü birine zorla bir şeyi yaptırmak amacıyla uygulanır.

Şiddet baskı gibidir. Çünkü insanı bir şeyler yapmaya zorlar.

Şiddet baskı gibidir. Çünkü anlamamak ve ezmek üzerine kuruludur.

Şiddet baskı gibidir. Çünkü öğrenciyi daha fazla zora sokar.

Şiddet zorlamak gibidir. Çünkü bazen insanların istemediği şeyleri zorla yaptırırlar.

4.2.3.1.5. Cehalet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bilgisizlik gibidir. Çünkü bunu ancak cahil ve bilgisiz olanlar uygular.

Şiddet cahillik gibidir. Çünkü şiddeti cahil bir insan yapar.

Şiddet cahillik gibidir. Çünkü cahil insanlarda ne yaptığını bilmez, şiddet uygulayanda.

Şiddet cahillik gibidir. Çünkü şiddet cahillikten doğar.

Şiddet eğitim eksikliği gibidir. Çünkü eğitimsiz insanlar şiddete başvurur.

4.2.3.1.6. Ceza Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet cezalandırma gibidir. Çünkü cezalandırma genellikle şiddetle olur.

Şiddet kısıtlama gibidir. Çünkü insanı o an her şeyden mahrum eder.

4.2.3.1.7. Doğal Afet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet şimşek gibidir. Çünkü şimşek çakışı insanı korkutur, şiddette insanı korkutur.

Şiddet deprem gibidir. Çünkü vurulunca sarsılıyoruz.

Şiddet rüzgâr gibidir. Çünkü önüne geleni esip savurur.

Şiddet sel gibidir. Çünkü geçtiği yeri alıp götürür.

Şiddet doğal afet gibidir. Çünkü hafifte olsa etkileri zararlıdır.

4.2.3.1.8. Duygu Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet nefret gibidir. Çünkü bir kişi birine şiddet uygulasa ondan nefret eder.

Şiddet karanlık oda gibidir. Çünkü şiddet uygulandığı zaman kendini karanlık bir odada tek başına hissedersin.

Şiddet canavar gibidir. Çünkü herkesi korkutur.

Şiddet yağmurlu hava gibidir. Çünkü dayak atıldığında insan duygusu değişir güneşli olan hava bozulur.

Şiddet kâbus gibidir. Çünkü kâbustan da korkarız şiddetten de.

4.2.3.1.9. Eşya Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet lastik gibidir. Çünkü bir an çok gerilir bir an çok gevşer.

Şiddet sopa gibidir. Çünkü sopa sert ve vurduğun zaman acıtır.

Şiddet top gibidir. Çünkü durmadan şiddet görür.

Şiddet iletişim aracı gibidir. Çünkü sözden anlamayanın hakkı dayaktır.

Şiddet silah gibidir. Çünkü karşınızdaki insana zarar verir.

4.2.3.1.10. Faydasızlık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet çıkmaz sokak gibidir. Çünkü bir girdin mi çıkamazsın.

Şiddet elmanın çürük yeri gibidir. Çünkü çok gereksiz kötü bir şeydir.

Şiddet kötü yolculuk gibidir. Çünkü başvurduğun yol seni en kuytu yola götürür.

4.2.3.1.11. Hastalık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet çürümüş böbrek gibidir. Çünkü İnsan zarar göre göre çürür.

Şiddet hastalık gibidir. Çünkü arttıkça davranışların iyileşmesi zorlaşır.

Şiddet kötü bir hastalık gibidir. Çünkü tedavi gerektirir.

Şiddet kanser gibidir. Çünkü destekçe daha çok yayılır.

Şiddet hastalık gibidir. Çünkü kolay geçmez.

4.2.3.1.12. Hayata Küstürmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bir insanı demir parmaklıklar içine kapatmak gibidir. Çünkü şiddet görenler hayata küsmüştür.

Şiddet solmuş bir ağaç gibidir. Çünkü şiddet gören kişi solar ve hep utanç içinde yaşar.

Şiddet batmış bir gemi gibidir. Çünkü şiddet insanı batırır.

Şiddet kapanmış bir çiçek gibidir. Çünkü en son umudunu kırar.

Şiddet kırılan dal gibidir. Çünkü insanı incitir.

4.2.3.1.13. İnsanlık Dışı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet vahşet gibidir. Çünkü insanı öldürebilir.

Şiddet vahşi bir hayvan gibidir. Çünkü şiddeti uygulamak, çirkin bir davranıştır.

Şiddet bir aslan gibidir. Çünkü aslan sinirlendiği zaman etrafındakilere çok zararlar verir.

Şiddet bir hayvana vurmak gibidir. Çünkü şiddet hayvanlara uygulanır.

Şiddet kendini kaybetmek gibidir. Çünkü şiddet uygulanınca insan kendini kaybediyor.

4.2.3.1.14. İz Bırakmak Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet psikoloji gibidir. Çünkü şiddet gören insanların psikolojisi çok büyük bir oranda etkilenir.

Şiddet bir kaza gibidir. Çünkü şiddetle karşılaştığımız zaman hafızamız kötü anılarla doluyor.

Şiddet yangın gibidir. Çünkü kalıcı izler bırakır.

Şiddet asit gibidir. Çünkü insan ruhunda yaralar açar.

Şiddet derin bir yara gibidir. Çünkü yara kapansa da izi kalır.

4.2.3.1.15. Kıvılcım Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bir anlık öfke gibidir. Çünkü şiddet bir anda olur.

Şiddet mazot gibidir. Çünkü yeri geldi mi bir anda parlar.

Şiddet ateş gibidir. Çünkü bir kıvılcımla başlayıp yayılıyor.

Şiddet oyun gibidir. Çünkü bir anlık sinirlenip kişinin kalbini kırabilirim. Ama sonra onun gönlünü almaya çalışırım.

Şiddet bir kıvılcım gibidir. Çünkü zamanla alevlenir çocukların psikolojilerini bozar.

4.2.3.1.16. Kontrolsüz Güç (Saldırganlık) Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kayalara vuran deniz dalgası gibidir. Çünkü deniz dalgaları kayalara vurunca kötü ve şiddetli bir ses çıkar.

Şiddet aylarca aç kalmış bir köpek gibidir. Çünkü serbest bırakıldığında her yere saldırır.

Şiddet trafik ışıkları olmayan bir şehir gibidir. Çünkü böyle hiçbir şey kontrol edilmez.

Şiddet freni patlamış araç gibidir. Çünkü taşıt kontrol edilerek kullanılmazsa kötü sonuçlar doğurur.

Şiddet aşırı saldırganlık gibidir. Çünkü kaba kuvvete dayanır.

4.2.3.1.17. Kötülük Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kötü bir davranış gibidir. Çünkü hep kötü şeylere yol açar.

Şiddet kötü ahlak gibidir. Çünkü yapılmaması gereken bir davranıştır.

Şiddet şeytan gibidir. Çünkü her yere kötülük saçar.

Şiddet ateş gibidir. Çünkü her yere kötülük sıçratır.

Şiddet şeytan gibidir. Çünkü şiddet insanı kötülüğe sürükler.

4.2.3.1.18. Yetersizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kişinin sözünü geçirememesi sonucu başvurduğu güzel olmayan bir davranıştır. Çünkü kişi kendini başka şekilde ifade edememiştir ve son olarak bu yola başvurmuştur.

Şiddet tam yapılmamış bir duvar gibidir. Çünkü duvara bir vurduğunda duvar yıkılır.

Şiddet yetersiz insanların işi gibidir. Çünkü şiddet yetersizliktir.

4.2.3.1.19. Yok Etmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bir kâğıdı yırtmak gibidir. Çünkü kâğıt yırtılırsa geri dönüşü yoktur.

Şiddet balığı sudan çıkarmak gibidir. Çünkü sudan çıkmış balık yok olur.

Şiddet yapraksız ağaç gibidir. Çünkü her şiddet uygulamasında her bir yaprağı düşer aralar açılır ve bozulur.

Şiddet İnsan kaybı gibidir. Çünkü karşılıklı ilişkileri bozar.

Şiddet cehennem ateşi gibidir. Çünkü insanı yakıp bitirir.

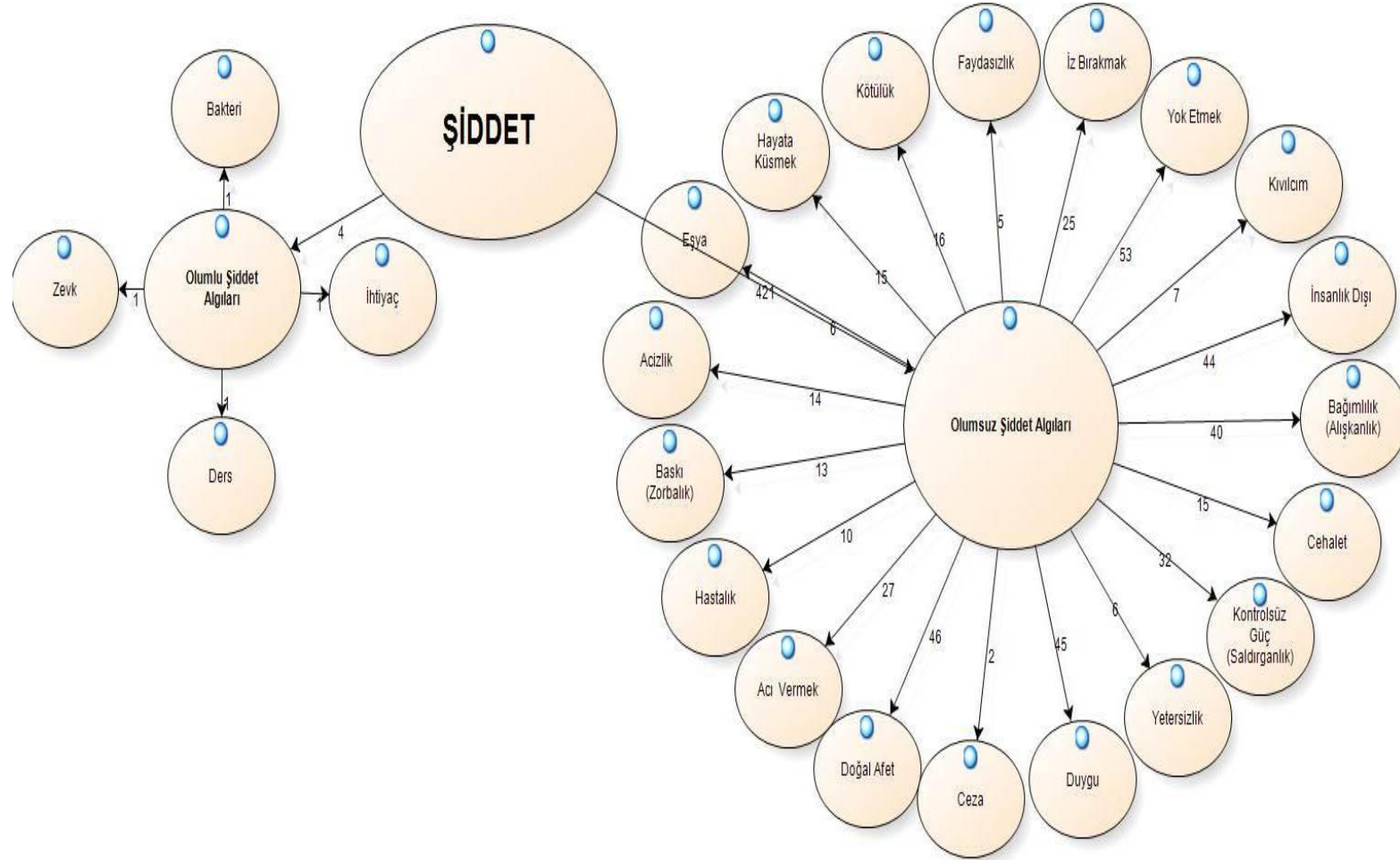
4.2.3.1.20. Olumlu Şiddet Algılarına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bakteri gibidir. Çünkü yararı da vardır ama genelde zararlıdır.

Şiddet ders gibidir. Çünkü dayak atınca bir daha o yanlışı yapmıyor.

Şiddet ihtiyaç gibidir. Çünkü bazı aileler çocuklarını böyle yetiştir.

Şiddet zevk gibidir. Çünkü şiddet uygulamak insanı rahatlatıyor.

Şekil 2. Öğrencilerin Şiddet Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlarla Oluşturulan Temalar

Şekil 2’de görüldüğü gibi 6. 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler, şiddet kavramını acı vermek, acizlik, bağımlılık (alışkanlık), baskı (zorbalık), cehalet, doğal afet, duygu, eşya, faydasızlık, hastalık, hayata küsmek, insanlık dışı, iz bırakmak, kıvılcım, kontrolsüz güç (saldırganlık), kötülük, yetersizlik, yok etmek üzere on dokuz olumsuz temaya ayırırken, bakteri, ihtiyaç, ders, zevk olmak üzere dört olumlu metafor geliştirmişlerdir. Her bir temanın kaç katılımcı tarafından üretildiği, o temayı temel kavrama bağlayan okun üzerinde sayı ile gösterilmiştir. Araştırma kapsamındaki toplam 425 öğrencinin 27 tanesi şiddeti acı vermek teması içinde değerlendirmiştir. Bu da öğrencilerin %6,35’ine denk gelmektedir. Öğrencilerin 14 tanesi şiddeti acizlik teması içinde değerlendirmiştir. Bu sayı toplam öğrencilerin %3,29’unu temsil etmektedir. 40 öğrenci şiddeti bağımlılık(alışkanlık) teması içinde değerlendirmiştir. Bu da toplam öğrencilerin %9,41’ine denk gelmektedir. 13 öğrenci diğer bir deyişle toplam öğrenci sayısının %3,05’i şiddeti baskı teması içinde değerlendirmiştir. 15 öğrenci (%3,52) şiddeti cehalet temasında, 2 öğrenci (%0,47) şiddeti ceza temasında, 46 öğrenci (%10,82) şiddeti doğal afet temasında, 45 öğrenci (%10,58) şiddeti duygu temasında, 6 öğrenci (%1,41) eşya temasında, 5 öğrenci (%1,17) şiddeti faydasızlık temasında, 10 öğrenci (%2,35) şiddeti hastalık temasında, 15 öğrenci (%3,52) şiddeti hayata küsmek temasında, 44 öğrenci (%10,35) şiddeti insanlık dışı temasında, 25 öğretmen (%5,88) şiddeti iz bırakma temasında , 7 öğretmen (%1,64) şiddeti kıvılcım temasında, 32 öğrenci (%7,52) şiddeti kontrolsüz güç (saldırganlık) temasında, 16 öğrenci (%3,76) şiddeti kötülük temasında, 6 öğrenci (%1,41) şiddeti yetersizlik temasında, 53 öğrenci (%12,47) şiddeti yok etmek temasında algılandığını gösterir Bunun yanında 4 öğrenci şiddet algılarını olumlu metaforlar üreterek göstermektedir. Bu da toplam öğrenci sayısının %0,94’üne karşılık gelmektedir.

Ulaşılan sonuçlardan hareketle öğrencilerin en çok insanlık dışı temasında metafor ürettiği, en az ise ceza temasında metafor ürettiği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin çoğunun şiddeti insanlık dışı bir davranış olarak gördüklerini gösterir. Bunun yanında öğrencilerin büyük bir çoğunluğu şiddeti olumsuz metaforlarla değerlendirirken, öğrencilerin az bir kısmı şiddeti olumlu metaforlarla değerlendirmişlerdir.

4.2.3.2. Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin şiddete ilişkin öne sürdükleri olumsuz metaforlar ve frekans değerleri Tablo 49’deki gibidir.

Tablo 49. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumsuz)

<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>
Acı	3	Çözumsuzlük	2	Kaba davranış	1
Acı ve ekşi meyve	1	Çürük bir meyve	1	Kaba kuvvet	1
Acı biber	2	Darbe	1	Kabul edilemez bir davranış	1
Acizlik	10	Deprem	7	Kâbus	1
Agresifliğin en üst katı	1	Derin bir yara	2	Kanser	1
Akılın fikrin bittiği yer	1	Diken	2	Kar	1
Alev	2	Dinamit	1	Kasırga	1
Alışkanlık	1	Doğal afet	2	Keskin bir madde	1
Alkol	3	Duvara çarpmak	1	Keskin sirke	1
Araba	1	Duvara sıkılmış silah	1	Kırılan dal	1
Asit	1	Düşman	1	Kıvılcım	1
Aşk	1	Eğitim eksikliği	1	Kızgın demir	1
Ateş	9	Elindeki hakları alma	1	Kişilik yetersizliği	1
Ateş topu	1	Etkisiz eleman	1	Kontrolsüz ateş	1
Atom bombası	1	Felaket	2	Kontrolsüz güç	1
Bal	1	Ferdin korkutması	1	Koparılmış bir çiçek	1
Balon	1	Fırtına	1	Kopmak üzere olan bir ip	1
Baskı	2	Fikrin bittiği yer	1	Kor	1
Başkasına zarar vermek	1	Firavun	1	Köşeye sıkışmış kedi	1
Bataklık	1	Fiziksel Müdahale	1	Kötü alışkanlık	4
Bıçak	1	Freni patlamış taşıt	1	Kötü huylu bir tümör	1
Bilardo topu	1	Gereksiz bir olay	1	Küçük düşürme	1
Bilgisiz rehber	1	Gök gürültüsü	1	Meyveye düşen dolu	1
Bilinçsiz budama	1	Güneş ışığı	1	Namludan çıkan mermi	1
Bilinçsizlik	1	Hak ihlali	1	Nefret	1
Bir bütünü dağıtmak	1	Hakaret	1	Odun	1
Bir fidanı koparmak	1	Hâkimiyet kurma	1	Olumsuz bir davranışa olumsuz bir tepki	1
Bir nevi çılgılık	1	Hâkimiyetsizlik	1	Öğrencileri fiziksel ve ruhsal açıdan yıkmak	1
Bir taş	1	Ham limon	1	Öğrenciyi tahrip etmek	1
Bomba	1	Hastalık	6	Ölüm	2
Bomba	1	Hastalıklı bir ruh hali	1	Örseleyici bir olgu	1
Boşluk	1	Hayvan iletişimi	1		
Budanan ağaç	1	Hız	1		
Bulaşıcı hastalık	1	İflas Etme	1		
Canavar	3	İlaç	1		
Cehalet	2	İlkel bir uyarı	1		
Çaresizlik	4	İnsanlık dışı muamele	1		
Çıkmaz Sokak	2	İşkence	1		

Özgüven	1	Su	1	Yağmur	1
Radyasyon	1	Suyun yüzeyine yazı yazmak	1	Yağmursuz mevsim	1
Raydan çıkan tren	1	Şato	1	Yan etkileri fazla ilaç	1
Rüzgâr	2	Şimşek	3	Yangın	2
Saldırganlık	3	Şok geçirmek	1	Yanlış giden saat	1
Sanat eseriyle hoyratça oynanması	1	Tedavisi olmayan hastalık	1	Yetersizlik	2
Savunmasız silah sıkamak	1	Tımarhaneye kapatılan bir deli	1	Yıkıcı bir afet	1
Sel	3	Trafik kazası	1	Yıldırım	1
Sertlik	1	Uyarı	1	Yol kesmek	1
Seviyesizlik	1	Uyarıcı	1	Yutan eleman	1
Sigara	2	Uygunsuz davranış	1	Zararlı maddeler	1
Sindirme aracı	1	Uyuşturucu	3	Zayıflığı örtmek	1
Siyah bulutlar	1	Vahşet	1	Zayıflığın başka bir ifadesi	2
Sonsuzluk	1	Volkan	1	Zehir	1
Söylenemeyen bir şey	1	Vücuda yerleşen virüs	1	Zehirli Bal	1
				Toplam: 212	

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin şiddete ilişkin öne sürdükleri olumlu metaforlar ve frekans değerleri Tablo 50'deki gibidir.

Tablo 50. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlar ve Frekans Değerleri (Olumlu)

<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>	<i>Metafor Adı</i>	<i>f</i>
Acı ve ekşi meyve	1	Bal	1	Çikolata	1	Yemek	1
Sıfır kilometre araba	1	Susturmak	2	Taşı gedğine koymak	1	İhtiyaç	2
Toplam							10

Öğretmenlerin şiddete ilişkin algıları incelendiğinde 212 öğretmen şiddeti olumsuz yönde algılamakta, 10 öğretmen ise şiddeti olumlu yönde algılamıştır. Toplamda ise 222 öğretmenin şiddete ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin şiddete ilişkin öne sürdükleri metaforlara göre oluşturulan kavramsal kategoriler ve frekans değerleri Tablo 51'deki gibidir.

Tablo 51. Öğretmenlerin Şiddete İlişkin Öne Sürdükleri Metaforlara Göre Oluşturulan Kavramsal Kategoriler ve Frekans Dağılımları

<i>Kavramsal kategoriler</i>	<i>f</i>	<i>Kavramsal kategoriler</i>	<i>f</i>
OLUMSUZ ŞİDDET ALGILARI			
Acı Vermek	8	İnsanlık Dışı	13
Acizlik	17	İz Bırakma	10
Bağımlılık (Alışkanlık)	20	Kıvılcım	6
Baskı	5	Kontrolsüz Güç	10
Cehalet	11	(Saldırganlık)	
Doğal Afet	29	Korku	7
Faydasızlık	15	Tepki	6
Hastalık	13	Uyarı	3
Hayata Küstürmek	12	Yok Etmek	23
İlaç	4		
OLUMLU ŞİDDET ALGILARI			
Yiyecek içecek	4	İtibar	6
Toplam			222

Tablo 51 İncelendiğinde öğretmenlerin şiddet kavramına ilişkin geliştirdikleri olumsuz metaforlarla oluşturulan temalar; acı vermek, acizlik, bağımlılık(alışkanlık), baskı, cehalet, doğal afet, faydasızlık, hastalık, hayata küstürmek, ilaç, insanlık dışı, iz bırakmak, kıvılcım, kontrolsüz güç(saldırganlık), korku, tepki, uyarı ve yok etmek. Olumlu metaforlarla oluşturulan temalar ise yiyecek-içecek ve itibardır. Bu metaforlar 222 katılımcı tarafından geliştirilmiştir. Bu temayı temsil eden metaforlara ilişkin tanımlamalarından bazıları aşağıda yer almaktadır.

4.2.3.2.1. Acı Vermek Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet diken gibidir. Çünkü insanı acıtır.

Şiddet ateş topu gibidir. Çünkü hem öğretmenin hem de öğrencinin canını yakar.

Şiddet acı biber gibidir. Çünkü canı yakar.

Şiddet ham limon gibidir. Çünkü acı ekşi tadı vardır, şiddette böyle insanın yüzünü buruşturur ve acı duymasına neden olur.

Şiddet diken gibidir. Çünkü tuttuğun an batar.

4.2.3.2.2. Acizlik Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet acizlik duygusu gibidir. Çünkü kendine saygısı olmayan, öz güveni olmayan kişilerin uyguladığı bir davranış şeklidir.

Şiddet köşeye sıkışmış kedi gibidir. Çünkü aciziyeti ifade eder.

Şiddet çaresizlik gibidir. Çünkü şiddet çaresiz insanların başvurduğu bir yöntemdir.

Şiddet hayvan iletişimi gibidir. Çünkü iletişimde aciz kalındığında şiddet olur.

Şiddet aşırı zayıflık gibidir. Çünkü aşırı zayıflık anında insan her şeyi yapabilir.

4.2.3.2.3. Bağımlılık (Alışkanlık) Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet sigara içmek gibidir. Çünkü devam ettikçe alışkanlık haline gelir.

Şiddet sonsuzluk gibidir. Çünkü bir kez şiddet uygulamak bir defada kalmaz.

Şiddet kötü bir alışkanlık gibidir. Çünkü bir süre sonra onsuz yapamaz olursunuz.

Şiddet budanan ağaç gibidir. Çünkü şiddet şiddeti doğurur.

Şiddet uyuşturucu gibidir. Çünkü sorunu çözmez sadece üzerini örter.

4.2.3.2.4. Baskı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet sindirme aracı gibidir. Çünkü dayak yiyen kişi pasifleşir.

Şiddet baskı gibidir. Çünkü öğrenciyi daha fazla azdırmaktır.

Şiddet elindeki hakları alma gibidir. Çünkü düşündüğünü özgürce söyleyemez.

Şiddet şato gibidir. Çünkü başarıyı engeller, kopartır.

Şiddet hâkimiyet kurma gibidir. Çünkü insan rahat eder.

4.2.3.2.5. Cehalet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet ilkel bir uyarı gibidir. Çünkü sorunlar farklı yöntemlerle çözülebilir.

Şiddet fikrin bittiği yer gibidir. Çünkü cehaletin başlangıcıdır.

Şiddet ilkel ve çağdışı bir uygulama gibidir. Çünkü çağdaş insana yakışmaz.

Şiddet bilgisiz rehber gibidir. Çünkü davranışı yanlış yere yani istenilen hedeften uzaklaştırır.

Şiddet eğitim eksikliği gibidir. Çünkü yeterli eğitim almamış veya aldığı eğitimi hayatına uygulamayanlar şiddete başvurur.

4.2.3.2.6. Doğal Afet Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet şimşek gibidir. Çünkü yakar geçer.

Şiddet yıkıcı bir afet gibidir. Çünkü tekrar toparlanması çok uzun zaman alır.

Şiddet deprem gibidir. Çünkü çocukta yarattığı artçı sarsıntuların zararları uzun dönemde gözlenecektir.

Şiddet gök gürültüsü gibidir. Çünkü korkutur, endişelendirir.

Şiddet volkan gibidir. Çünkü etrafını yıkar yakar.

4.2.3.2.7. Faydasızlık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet suyun yüzeyine yazı yazmak gibidir. Çünkü hiçbir faydası yoktur.

Şiddet çıkmaz sokak gibidir. Çünkü asla bir yere varılmaz.

Şiddet bilinçsiz budama gibidir. Çünkü şekil verdiğini ya da verimli olmasını sağlayacağını düşünerek bilgisizce budanan ağaç ne şekil alır ne verimi artar. Şiddet de öyledir.

Şiddet etkisiz eleman gibidir. Çünkü eğitime hiçbir yararlı etkisi yoktur.

4.2.3.2.8. Hastalık Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet radyasyon gibidir. Çünkü etkisi kalıtsal olarak nesilden nesile devam eder.

Şiddet hastalıklı bir ruh hali gibidir. Çünkü uygulayanı ve maruz kalanı hastalıklı bir ruh haline sokar.

Şiddet vücuda yerleşen virüs gibidir. Çünkü kolaylıkla vücudu terk etmez.

Şiddet hastalık gibidir. Çünkü arttıkça davranışların iyileşmesi zorlaşır.

Şiddet bilyardo topu gibidir. Çünkü şiddet gören şiddet uyguluyor.

4.2.3.2.9. Hayata Küstürmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bir bütünü dağıtmak gibidir. Çünkü şiddet kişiyi derinden etkiler ve psikolojik ve sosyolojik boyutta sorunlar, aksaklıklar oluşturur.

Şiddet meyveye düşen dolu gibidir. Çünkü çocuğu incitmişseniz o çocuk ömür boyu başarısız boynu bükük telifisi mümkün olmayan sorunlara yol açar.

Şiddet hakaret gibidir. Çünkü karşısındakini küçültür.

Şiddet öğrenciyi tahrip etmek gibidir. Çünkü o çocuğun da bir onuru vardır.

Şiddet sanat eseriyle hoyratça oynanması gibidir. Çünkü telifisi çok zordur.

4.2.3.2.10. İlaç Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet ilaç gibidir. Çünkü bazılarını tedavi eder, bazılarına faydası olmaz.

Şiddet güneş ışığı gibidir. Çünkü azı faydalı çoğu zararlıdır.

Şiddet araba gibidir. Çünkü kullanmasını bilersen istediğin yere götürür ama hız yaparsan felakete gidersin.

Şiddet yan etkileri fazla ilaç gibidir. Çünkü düzeltmek için uygularsınız ama sonuçta hep zararlı sonuçlanır.

4.2.3.2.11. İnsanlık Dışı Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet seviyesizlik gibidir. Çünkü şiddeti seviyesiz insanlar kullanır.

Şiddet kabul edilemez bir davranış gibidir. Çünkü insanlıkla bağdaşmaz.

Şiddet vahşet gibidir. Çünkü hiçbir canlı varlık hak etmiyor.

Şiddet agresifliğin en üst katı gibidir. Çünkü yapılan şeyler sonrası pişmanlık duyulabilir.

Şiddet tumarhaneye kapatılan bir deli gibidir. Çünkü deli olan biri yaptığı davranışları niçin yaptığını bilmediği halde onun cezasını çeker.

4.2.3.2.12. İz Bırakma Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kızgın demir gibidir. Çünkü dokunduğu yeri yakar.

Şiddet kor gibidir. Çünkü düştüğü yerde iz bırakır.

Şiddet derin bir yara gibidir. Çünkü tedaviyi gerektirir.

Şiddet keskin bir madde gibidir. Çünkü yakıcı ve tahrip edicidir.

Şiddet zehirli bal gibidir. Çünkü başlangıçta durumu düzeltmeye yönelik çözüm gibi gözükse de sonuçta daha büyük sıkıntılar yaratır.

4.2.3.2.13. Kıvılcım Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kıvılcım gibidir. Çünkü aniden oluşur.

Şiddet yağmur gibidir. Çünkü aniden gelir ve etkili olur.

Şiddet ateş gibidir. Çünkü bir kıvılcımla başlayıp yayılır.

Şiddet alev gibidir. Çünkü bir anlık sinirle başlar ve sonu pişmanlıklarla biter.

Şiddet kopmak üzere olan bir ip gibidir. Çünkü insanın dünyayla hayatla olan bağlantısı her an kopabilir.

4.2.3.2.14. Kontrolsüz Güç (Saldırganlık) Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet fiziksel müdahale gibidir. Çünkü şiddet denilince akla ilk gelen dayaktır.

Şiddet saldırganlık gibidir. Çünkü her şiddet uygulandığında insanın saldırganlığı artar.

Şiddet aşırı saldırganlık gibidir. Çünkü şiddet kaba kuvvete dayanır.

Şiddet raydan çıkan tren gibidir. Çünkü kontrol edilmesi zordur.

Şiddet firavun gibidir. Çünkü kendinden güçsüz olanı ezer.

4.2.3.2.15. Korku Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet kâbus gibidir. Çünkü sonucu korkutucudur.

Şiddet canavar gibidir. Çünkü şiddetin yanında akıl aranmaz.

Şiddet ferdin korkutması gibidir. Çünkü korkunun sonu insanı ölüme götürür.

Şiddet siyah bulutlar gibidir. Çünkü karabasan misali çöker insanın üstüne.

Şiddet canavar gibidir. Çünkü kontrolsüz davranışlara iter.

4.2.3.2.16. Tepki Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bir nevi çığlık gibidir. Çünkü arzulananın yerine getirilmeyişinin sonucudur.

Şiddet olumsuz bir davranışa olumsuz bir tepki gibidir. Çünkü istenmeyen bir davranıştır.

Şiddet uyarıcı gibidir. Çünkü şiddetle uyarıcı azdırır.

4.2.3.2.17. Uyarı Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet yanlış giden saat gibidir. Çünkü sistem doğru çalışmıyordur.

Şiddet bomba gibidir. Çünkü dozu arttıkça düzeni bozar.

Şiddet uyarı gibidir. Çünkü kişinin ikinci kez tekrar etmemesidir.

4.2.3.2.18. Yok Etmek Temasına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet hız gibidir. Çünkü hız öldürür.

Şiddet balon gibidir. Çünkü patlar ve yok olur.

Şiddet ölüm gibidir. Çünkü geri dönüşü yoktur.

Şiddet kar gibidir. Çünkü güneş vurunca erir.

Şiddet iflas etme gibidir. Çünkü kişiyi yıkıma uğratar, kendini toparlaması zor olur.

4.2.3.2.19. Olumlu Şiddet Algılarına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

4.2.3.2.19.1. Yemek İçmek Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet bal gibidir. Çünkü yedikçe faydası görülecektir.

Şiddet yemek gibidir. Çünkü yiyenin yedikçe yiyesi gelir.

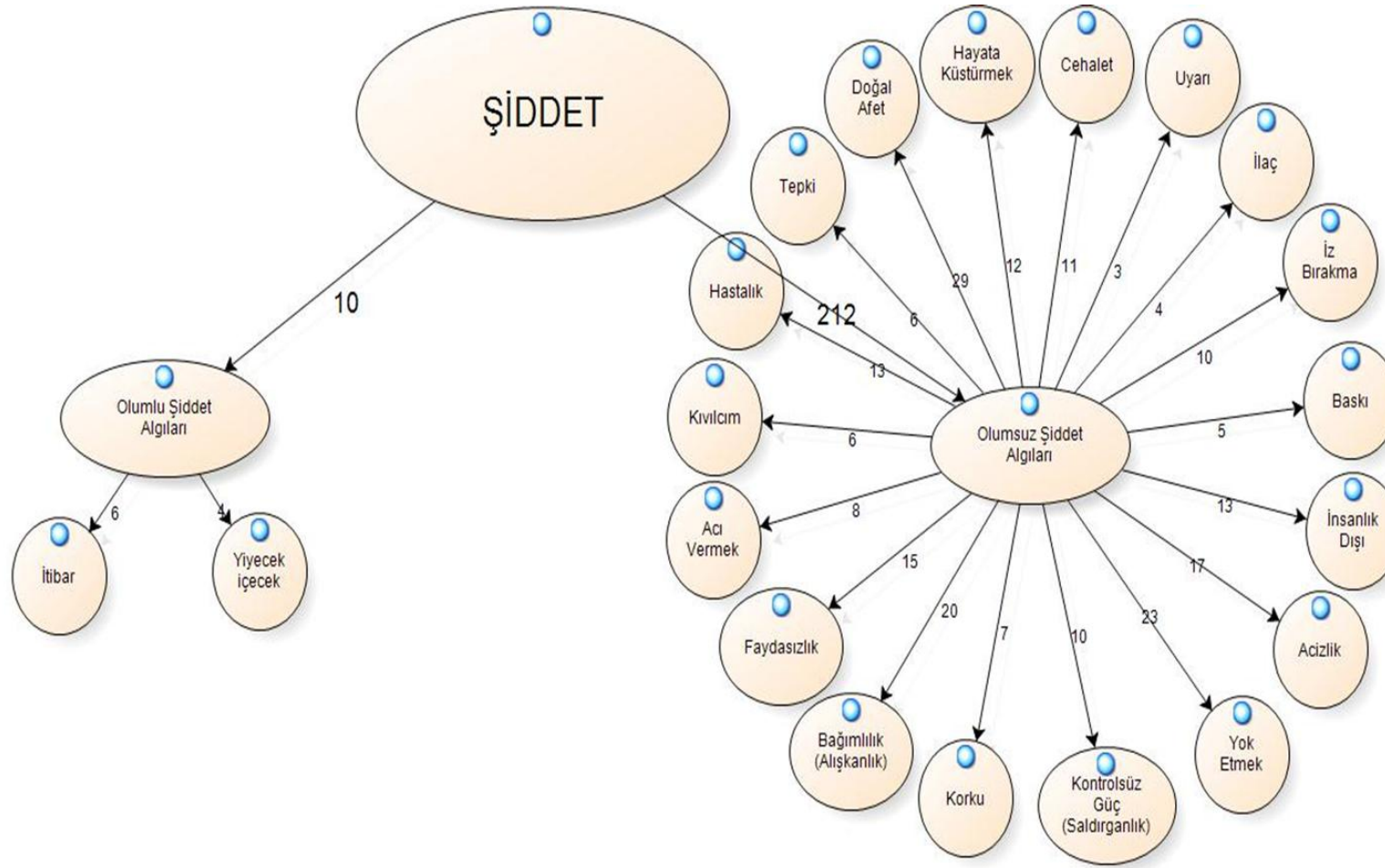
Şiddet çikolata gibidir. Çünkü insan onu yedikçe yeme isteği artar.

4.2.3.2.19.2. İtibar Temasına ilişkin Oluşturulan Metaforlar

Şiddet susturmak gibidir. Çünkü otorite sağlanamıyor.

Şiddet sıfır kilometre araba gibidir. Çünkü olduğu yerde itibarı vardır.

Şiddet taşı gediğine koymak gibidir. Çünkü bazen arsızları terbiye etmede en uygun yöntemdir.

Şekil 3. Öğretmenlerin Şiddet Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlarla Oluşturulan Temalar

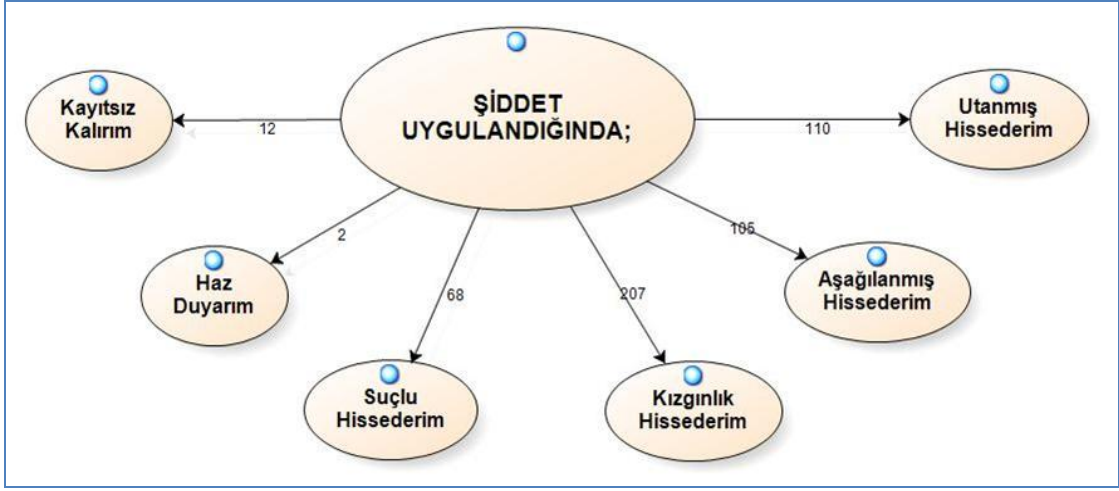
Şekil 3’de görüldüğü gibi öğretmenler, şiddet kavramını acı vermek, acizlik, bağımlılık (alışkanlık), baskı, cehalet, doğal afet, faydasızlık, hastalık, hayata küstürmek, ilaç, insanlık dışı, iz bırakma, kıvılcım, kontrolsüz güç (saldırganlık), korku, tepki, uyarı, yok etmek olmak üzere on sekiz olumsuz temaya, yemek içmek, itibar olmak üzere iki temaya ayırmıştır. Her bir temanın kaç katılımcı tarafından üretildiği, o temayı temel kavrama bağlayan okun üzerinde sayı ile gösterilmiştir. Araştırma kapsamındaki toplam 222 öğretmenin 8 tanesi şiddeti acı vermek teması içinde değerlendirmiştir. Bu da öğretmenlerin %3,60’ına denk gelmektedir. Bu orandan yola çıkarak öğretmenlerden çok az bir kısmının şiddeti acı vermek olarak algıladığı sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerden 17 tanesi şiddeti acizlik teması içinde değerlendirmiştir. Bu sayı toplam öğretmenlerin %7,65’ini temsil etmekle birlikte yine az bir kısım öğretmenin şiddeti acizlik olarak algıladığını gösterir. 20 öğretmen şiddeti bağımlılık(alışkanlık) teması içinde değerlendirmiştir. Bu da toplam öğretmenlerin %9’una denk gelmektedir.

5 öğretmen diğer bir deyişle toplam öğretmen sayısının %2,25’i şiddeti baskı teması içinde değerlendirmiştir. 11 öğretmen (%4,95) şiddeti cehalet temasında, 29 öğretmen (%13,06) şiddeti doğal afet temasında, 15 öğretmen (%6,75) şiddeti faydasızlık temasında, 13 öğretmen (%5,85) şiddeti hastalık temasında, 12 öğretmen (%5,40) şiddeti hayata küstürmek temasında, 4 öğretmen (%1,80) şiddeti ilaç temasında, 13 öğretmen (%5,85) şiddeti insanlık dışı temasında, 10 öğretmen (%4,50) şiddeti iz bırakma temasında , 6 öğretmen (%2,70) şiddeti kıvılcım temasında, 10 öğretmen (%4,50) şiddeti kontrolsüz güç (saldırganlık) temasında, 7 öğretmen (%3,15) şiddeti korku temasında, 6 öğretmen (%2,70) şiddeti tepki temasında, 3 öğretmen (%1,35) şiddeti uyarı temasında, 23 öğretmen (%10,36) şiddeti yok etmek temasında, 4 öğretmen (%1,80) şiddeti yemek içmek temasında, 6 öğretmen (%2,70) şiddeti itibar temasında değerlendirmiştir. Bu durum öğretmenlerin şiddeti en çok doğal afet temasında, en az ise uyarı temasında algıladığını gösterir.

Öğretmenlerin şiddeti en çok doğal afet teması içinde değerlendirmelerinin nedeni doğal afet yaşandığı zaman insanın içini saran korku ile şiddet uygulandığı zaman oluşan korkunun benzer olması olabilir. Şiddeti uyarı temasında algılayan öğretmenlerin en az olması araştırmaya katılan öğretmenlerin hayatlarında uyarı amaçlı olarak şiddete çok az yer verdiği ya da çok az karşılaştığı söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu şiddeti olumsuz metaforlarla değerlendirirken, öğretmenlerin az bir kısmı şiddeti olumlu metaforlarla değerlendirmişlerdir.

4.2.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgu ve Yorumlar

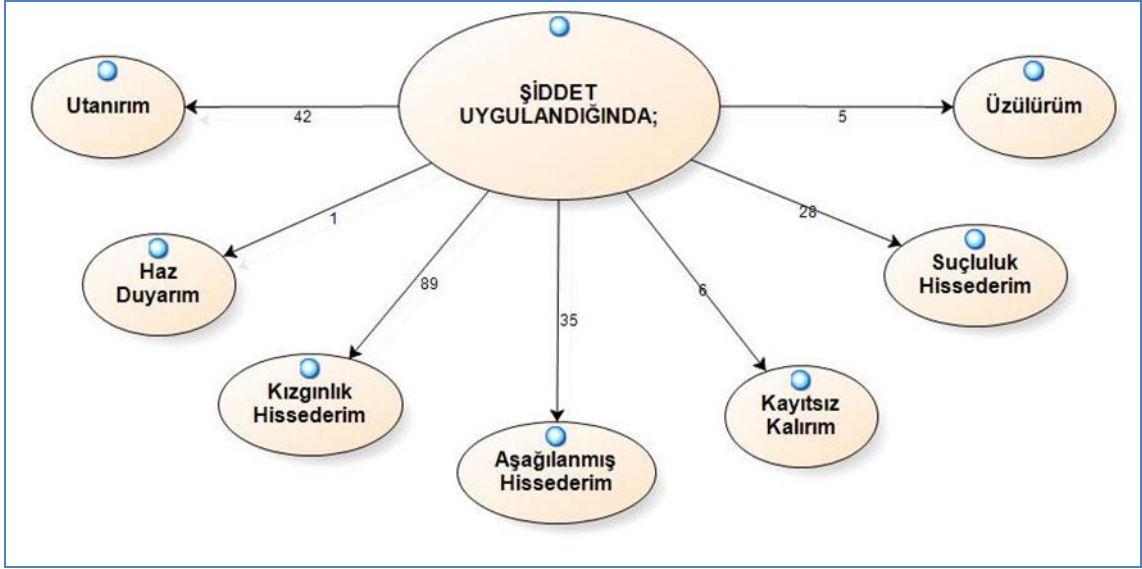
4.2.4.1 Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 4. Şiddetin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri

Öğrencilere uygulanan Şiddet Algı Ölçeğinde yer alan dördüncü bölüm çoğu katılımcı tarafından boş bırakılmıştır. Araştırmanın bu bölümüne sadece görüş bildiren öğrenciler dahil edilmiştir. Dahil edilen öğrenci sayısı 504'tür. Şekil 3 incelendiğinde “Şiddet uygulandığı zaman ne hissedersiniz?” sorusuna öğrencilerin 12’si kayıtsız kalırım, 2’si haz duyarım, 68’i suçlu hissedirim, 207’si kızgınlık hissedirim, 105’i aşağılanmış hissedirim, 110’u utanmış hissedirim yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu soruya kızgınlık hissedirim yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu ile kızgınlık hisseden öğrencilerin daha çok şiddet eğilimi gösterebileceği sonucuna ulaşabiliriz. Bu durum şiddet gören şiddet uygular mantığını destekler niteliktedir.

4.2.4.2 Öğretmenlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 5. Şiddetin Öğretmenler Üzerindeki Etkileri

Öğretmenlere uygulanan Şiddet Algı Ölçeğinde yer alan dördüncü bölüm öğrencilerde olduğu gibi çoğu katılımcı tarafından boş bırakılmıştır. Araştırmanın bu bölümüne sadece görüş bildiren öğretmenler dahil edilmiştir. Dahil edilen öğretmen sayısı 206'dır. Şekil 5 incelendiğinde “Şiddet uygulandığı zaman ne hissedersiniz?” sorusuna öğretmenlerin 42’si utanırım, 1’i haz duyarım, 89’u kızgınlık hissedirim, 35’i aşağılanmış hissedirim, 6’sı kayıtsız kalırım, 28’ suçluluk hissedirim, 5’i üzülürüm yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu bu soruya kızgınlık hissedirim yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu ile kızgınlık hisseden öğretmenlerin daha çok şiddet eğilimi gösterebileceği sonucuna ulaşabiliriz. Bu durum şiddet gören şiddet uygular mantığını destekler niteliktedir. Araştırmanın bu bölümünde hem öğrenciler hem de öğretmenler için benzer sonuçlar elde edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve bu sonuçlara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuçlar

İlköğretim kurumlarında görev birinci alt boyuta (Olumlu Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen sonuçlar:

“Öğrenciye şiddet uygulamadan önce kendini onun yerine koyup bir kez daha düşünmek gerekir.” görüşünün yer aldığı yedinci maddeye hem öğretmenler hem de öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşlerinin öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Öğrencisine yönelik bir şiddet olayı ile karşılaşmak öğretmeni öfkelenendirir.”** görüşünün yer aldığı onuncu maddeye öğretmenler katılmıyorum yönünde görüş bildirirken, öğrenciler kısmen katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerekir.”** görüşünün yer aldığı on ikinci maddeye hem öğretmenler hem de öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğrencilerin şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. **“Öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesi şiddet olaylarının yaşanmasına neden olur.”** görüşünün yer aldığı on dördüncü maddeye hem öğretmenler hem de öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrenci görüşleri öğretmen görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğrencilerin bu görüşü öğretmenlere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile yaşanan şiddet olaylarına öğretmenlerin

düşünmeden hareket etmesinin sebep olduğu söylenebilir. **“Öğrenciye yönelik şiddet engellenmesi gereken bir durumdur.”** görüşünün yer aldığı on sekizinci maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğretmenlerin şiddete karşı oldukları söylenebilir. **“Öğrenciye şiddet uygulanması büyük bir sosyal sorundur.”** görüşünün yer aldığı yirmi üçüncü maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Şiddetin uzun vadede öğrenciye kazandırdığı hiçbir eğitici yanı yoktur.”** görüşünün yer aldığı yirmi dördüncü maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğretmenlerin eğitimde şiddete yer verilmemesi gerektiği yönündeki düşüncelerinin olduğunu söyleyebiliriz. **“Öfke kontrol yöntemlerini bilmeyen öğretmen şiddet uygular.”** görüşünün yer aldığı yirmi beşinci maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Kötü alışkanlıklar ve çevrenin olumsuz etkisi şiddet olaylarının en önemli nedenidir.”** görüşünün yer aldığı otuz dördüncü maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Elde edilen bu bulgu Işık'ın (2006) “Çocuk Suçluluğu ve Okullar ile İlişkisi” isimli çalışmasında, çocukları suça yönelten risk faktörlerinin aile, arkadaş çevresi (toplum), okul ve bireyin kendisi ile ilgili faktörler olduğu yönündeki bulguyla örtüşmektedir.

“Oluşturulan olumlu bir okul kültürü şiddeti ortadan kaldırabilir.” görüşünün yer aldığı otuz beşinci maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen

görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Elde edilen bu bulgu Sezgin ve Özok'un (2006) "Okulda Şiddet Olgusunun W. Glasser'in Seçim Kuramına Göre Açıklanması" isimli çalışmasında öğrencilerin kendilerini rahat, huzurlu ve güvenli hissedecekleri yüksek bir okul ve sınıf ortamının oluşturulmasına çalışılmalı yönündeki bulgu ile örtüşmektedir. **"Okullarda sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilerek şiddet önlenir."** görüşünün yer aldığı otuz altıncı maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **"Okul-veli işbirliği ile yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilebilir."** görüşünün yer aldığı otuz sekizinci maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **"Çocuk şiddeti aile ve çevresinde görerek öğrenir."** görüşünün yer aldığı otuz dokuzuncu maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Elde edilen bu bulgu Akbaba Altun'un "Okulöncesi Dönem Çocuklarına Uygulanan Şiddetin Değerlendirilmesi" isimli, 29 çocuk üzerinde yaptığı çalışmada; şiddet içeren görüntülerle defalarca karşılaşan bireylerin zaman içinde bu tür olaylara alışacakları ve duyarsızlaşacakları ve böylece şiddete karşı duyarsızlaşarak şiddet karşısında rahatsızlık duymayacak, hatta şiddet içeren davranışlar gösterme eğiliminde olacakları bulgusu ile örtüşmektedir. Yine Özmen (2006) Kars il merkezinde 155 öğretmen üzerinde yapmış olduğu "İlköğretim Düzeyindeki Öğretmenlerin ve Okul Yöneticilerinin Öğrenciye Yönelik Şiddeti Önlemeye İlişkin Çalışmaları" isimli çalışması da bu bulguyu destekler niteliktedir. **"Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için seminerler düzenlenmelidir."** görüşünün yer aldığı kırkıncı maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci

görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Ailenin çocuğun eğitimindeki yetersizliği şiddetin en önemli nedenidir.”** görüşünün yer aldığı kırk ikinci maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğretmenler şiddet olaylarının nedenini çocukların aile eğitimindeki eksiklik olarak görmektedir. Elde edilen bu bulgu Özcebe ve arkadaşlarının (2006) Ankara’da üç lisede yapmış oldukları “Adolesanlarda Şiddet Davranışları” isimli çalışmasında ailenin düşük sosyoekonomik yapısı ve kültürel örüntüsü de şiddet davranışlarının görülme sıklığını artırmakta olduğu yönündeki bulgu ile örtüşmektedir. **“Akran grupları arasında şiddete maruz kalan öğrenci okul fobisi yaşar.”** görüşünün yer aldığı kırk üçüncü maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir.

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile bu kurumlarda öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ikinci alt boyuta (Olumsuz Şiddet Algıları) ait şiddet algılarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen sonuçlar:

“Öğretmen öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uygular.” görüşünün yer aldığı ikinci maddeye öğretmenler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşlerinin öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğretmenlerin öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uyguladığını söyleyebiliriz. **“Şiddet olmadan öğrenciler disiplin altına alınamaz.”** görüşünün yer aldığı altıncı maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğretmenlerin disiplini sağlamak için şiddete başvurduğu söylenebilir. **“Öğretmenler şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanır.”** görüşünün yer aldığı dokuzuncu maddeye öğretmenler katılıyorum

düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görürler.”** görüşünün yer aldığı on birinci maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. Bu bulgu ile öğrencilerin gözünde öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görmektedir. **“Öğretmenler üstünlük sağlamak için şiddete başvururlar.”** görüşünün yer aldığı on beşinci maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Şiddet uygulanan öğrencilerin başarısı artar.”** görüşünün yer aldığı yirminci maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Öğretmenin sözünü dinlemeyen öğrenci şiddet hak eder.”** görüşünün yer aldığı yirmi dokuzuncu maddeye öğretmenler katılıyorum düzeyinde görüş bildirirken öğrenciler kısmen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir. **“Öğrenmemek için direnen öğrenciye şiddet uygulanması etkili olabilir.”** görüşünün yer aldığı otuz ikinci maddeye öğretmenler ve öğrenciler katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğretmen görüşleri öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlandığı ve öğretmenlerin bu görüşü öğrencilere göre daha çok benimsedikleri söylenebilir.

5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuçlar

5.1.2.1. Öğrenci Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar

Olumlu şiddet algıları dikkate alındığında cinsiyete göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir. İncelenen aritmetik ortalamalara göre erkek öğrenci görüşleri kız öğrenci görüşlerine göre daha yüksek sonuçlanmıştır. Olumsuz şiddet algıları dikkate alındığında öğrencilerin şiddet algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Sıra ortalamaları dikkate alındığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu erkek öğrencilerin daha çok şiddet eğiliminde olduğunu gösterir. Elde edilen bu bulgu Özcebe ve arkadaşlarının (2006) “Ankara’da Bir İlköğretim Okulunda Erken ve Orta Dönem Adolesanlarda Şiddet Algısı ve Şiddet Davranışı Sıklığının Değerlendirilmesi” isimli 4., 5. ve 7. sınıfları kapsayan 186 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada şiddete maruz kalan kişinin cinsiyeti her iki grupta da çoğunlukla erkekler olduğu yönündeki bulgusuyla örtüşmektedir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin sınıf düzeyi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular ışığında 6. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerinin aynı şiddet algısına sahip olduğu 7. sınıfa devam eden öğrencilerin şiddet algılarının ise diğer sınıflara göre daha düşük olduğu söylenebilir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında sınıf düzeyi 7. sınıf öğrencilerinin şiddet algıları en düşük değerde iken sınıf düzeyi 6. sınıf olan öğrencilerin şiddet algıları en yüksek değerde olduğu görülmüştür. Olumsuz şiddet algılarına göre yine araştırma kapsamındaki öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi dikkate alınarak yapılan varyans analizi sonucunda şiddeti algılamaya ilişkin görüşler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farka ulaşılmamıştır. Öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri aritmetik ortalamalar dikkate alınarak değerlendirildiğinde 6. ve 7. sınıfa devam eden öğrencilerin bildirdikleri görüşler 8. sınıfa devam eden öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgu Gardner ve arkadaşlarının (2003) Jamaica’da 1710 öğrenci üzerinde yaptığı “Perceptions and Experiences of Violence Among Secondary School Students in Urban Jamaica” isimli çalışmasında sınıf seviyesi yüksek olan öğrencilerin daha çok risk faktörü taşıdığı yönündeki bulgu ile farklılık göstermektedir.

Olumlu şiddet algılarına göre öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin şiddet algıları ilçelerde

öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgu öğrencilerin şiddet algıları ile öğrenim gördükleri yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin ilçelerde öğrenim gören öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu il merkezinde daha çok şiddet olaylarının yaşandığını gösterir. Olumsuz şiddet algılarına göre öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğrencilerin öğrenim gördükleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin şiddet algıları, ilçelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgu öğrencilerin şiddet algıları ile öğrenim gördükleri yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin ilçelerde öğrenim gören öğrencilere göre şiddet algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu il merkezinde daha çok şiddet olaylarının yaşandığını gösterir.

Olumlu şiddet algıları dikkate alındığında anne eğitim durumu değişkenine göre toplam maddelere ilişkin olarak yapılan değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde anne eğitim durumu üniversite olan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha yüksek görüş bildirmişlerdir. Bu durumun üniversite mezunu olan annelerin çalışıyor olması ve çocuklarına yeterince zaman ayıramamasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu bulgu Gaughan ve arkadaşlarının (2001) “Lethal Violence in Schools” isimli çalışmasında anne eğitim durumu lise veya daha az olan öğrencilerin anne eğitim durumu üniversite olan öğrencilere göre şiddet riskinin daha yüksek olduğu bulgusu ile farklılık göstermemektedir. Olumsuz şiddet algıları dikkate alındığında anne eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algılarının birbirine yakın olduğunu gösterir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin baba eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Sıra ortalamaları dikkate alındığında baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrencilerin şiddet algıları en düşük değerdedir iken baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin şiddet algıları en yüksek değerdedir. Bu bulgu baba eğitim durumu yükseldikçe öğrenci şiddet algısı da yükseldiğini göstermektedir. Olumsuz şiddet algılarına göre Araştırma kapsamındaki öğrencilerin baba eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular ışığında baba eğitim durumuna göre öğrenci şiddet algılarının yakın değerlerde sonuçlandığını ancak baba eğitim durumu okur-yazar olmayan öğrenci algılarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu bulgular öğrenci kardeş sayısı 3 olan öğrencilerin şiddet algılarının en yüksek, öğrenci kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir. Olumsuz şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin kardeş sayısı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu bulgular öğrenci kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin şiddet algılarının en yüksek, öğrenci kardeş sayısı tek (1) olan öğrencilerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

5.1.2.2. Öğretmen Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar

Olumlu şiddet algıları dikkate alındığında erkek ve kadın öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bu bulgu şiddeti algılama noktasında hem erkek hem de kadın öğretmenlerin benzer görüş paylaştıklarını göstermektedir. Olumsuz şiddet algıları dikkate alındığında öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Erkek öğretmenlerin şiddet algıları kadın öğretmenlere göre daha yüksektir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin mesleki kıdemleri dikkate alınarak yapılan varyans analizi sonucunda şiddet algılamaya ilişkin görüşler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farka ulaşılmamıştır. Öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri aritmetik ortalamalar dikkate alınarak değerlendirildiğinde bütün grupların birbirine yakın değerlerde görüş bildirdikleri görülmektedir. Olumsuz şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular ışığında görev süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük, görev süresi 15-20 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu ile zaman geçtikçe öğretmenlerin şiddete olan eğilimlerinin arttığı söylenebilir.

Olumlu şiddet algılarına göre öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. İlçelerde görev yapan öğretmenlerin şiddet algıları il merkezinde görev yapan öğretmenlerin şiddet algılarına göre daha yüksektir. Olumsuz şiddet algılarına göre öğretmenlerin şiddet algılarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. İl merkezinde

görev yapan öğretmenlerin şiddet algıları ilçelerde görev yapan öğretmenlerin şiddet algılarına göre daha yüksektir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular eğitim durumu ön lisans olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük, eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin şiddet algıları en yüksek olduğunu göstermektedir. Olumsuz şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin eğitim durumu puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

Olumlu şiddet algıları dikkate alındığında araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular görev süresi 17 ve daha fazla olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, görev süresi 12-17 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir. Olumsuz şiddet algıları dikkate alındığında araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev süresi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular görev süresi 6-11 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, görev süresi 12-17 yıl arasında olan öğretmenlerin şiddet algıları en düşük olduğunu göstermektedir.

Olumlu şiddet algılarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin branş değişkenine göre puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular branşı sınıf öğretmeni olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, branşı genel yetenek olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük olduğunu göstermektedir. Olumsuz şiddet algıları dikkate alındığında araştırma kapsamındaki öğretmenlerin branş değişkenine göre puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular branşı sınıf öğretmeni olan öğretmenlerin şiddet algılarının en yüksek, branşı genel yetenek olan öğretmenlerin şiddet algılarının en düşük olduğunu göstermektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuçlar

5.1.3.1. Öğrenci Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü bölümünde katılımcılara sunulan “Şiddet.....gibidir. Çünkü.....” metaforunun analizleri sonucunda oluşturulan temalara göre öğrencilerin en çok insanlık dışı temasında metafor ürettiği, en az ise ceza temasında metafor ürettiği

görülmektedir. Bu durum öğrencilerin çoğunun şiddeti insanlık dışı bir davranış olarak gördüklerini gösterir. Bunun yanında öğrencilerin büyük bir çoğunluğu şiddeti olumsuz metaforlarla değerlendirirken, öğrencilerin az bir kısmı şiddeti olumlu metaforlarla değerlendirmişlerdir. Devci ve arkadaşlarının (2006) Eskişehir ilinden tesadüfi olarak seçilen iki ilköğretim okulunda toplam 110 öğrenci üzerinde uyguladığı “İlköğretim Çocuklarının Şiddet Algıları” isimli çalışmada öğrenciler şiddeti kavga etmek, kötü davranmak, dövmek, incitmek, bağırarak biçimlerinde tanımlamışlardır. Bu bulgu yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir.

5.1.3.2. Öğretmen Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü bölümünde katılımcılara sunulan “Şiddet.....gibidir. Çünkü.....” metaforunun analizleri sonucunda oluşturulan temalara göre öğretmenlerin şiddeti en çok doğal afet teması içinde değerlendirmelerinin nedeni doğal afet yaşandığı zaman insanın içini saran korku ile şiddet uygulandığı zaman oluşan korkunun benzer olması olabilir. Şiddeti uyarı temasında algılayan öğretmenlerin en az olması araştırmaya katılan öğretmenlerin hayatlarında uyarı amaçlı olarak şiddete çok az yer verdiği ya da çok az karşılaştığı söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu şiddeti olumsuz metaforlarla değerlendirirken, öğretmenlerin az bir kısmı şiddeti olumlu metaforlarla değerlendirmişlerdir.

5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuçlar

5.1.4.1. Öğrenci Şiddet Algılarına Göre Oluşan Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü bölümünde “Şiddet uygulandığı zaman ne hissedersiniz?” sorusunun yanıtı olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kızgınlık hissederim yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu ile kızgınlık hisseden öğrencilerin daha çok şiddet eğilimi gösterebileceği sonucuna ulaşabiliriz. Bu durum şiddet gören şiddet uygular mantığını destekler niteliktedir. Yine Devci ve arkadaşlarının (2006) Eskişehir ilinden tesadüfi olarak seçilen iki ilköğretim okulunda toplam 110 öğrenci üzerinde uyguladığı “İlköğretim Çocuklarının Şiddet Algıları” isimli çalışmada öğrencilerin şiddet karşısındaki hisleri; üzüldüm, kızarım, utanırım, ağlarım, öç almak isterim şeklindedir. Bu bulgu yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir.

5.1.4.2. Öğretmen Şiddet Algularına Göre Oluşan Sonuçlar

Araştırmanın son bölümünde “Şiddet uygulandığı zaman ne hissedersiniz?” sorusunun yanıtı olarak öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kızgınlık hissederim yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu ile kızgınlık hisseden öğretmenlerin daha çok şiddet eğilimi gösterebileceği sonucuna ulaşabiliriz. Bu durum şiddet gören şiddet uygular mantığını destekler niteliktedir.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlara dayanarak şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Okullarda yaşanan şiddet olaylarını engellemek için sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilmelidir.
2. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için okul – veli işbirliği yapılarak yaşanan şiddet olaylarının nedenleri araştırılmalı ve koruyucu tedbirler alınmalıdır.
3. “Şiddet gören şiddet uygular” mantığıyla çocuğun şiddeti aile ve yakın çevresinden görerek öğrendiği göz önünde bulundurularak iyi bir rol model olunmalıdır.
4. Öğretmen ve öğrencilerin şiddet algılarını olumlu yönde değiştirmek için seminerler düzenlenmelidir.
5. Öğrenci şiddet algılarının şekillenmesinde ailelerin çok önemli bir rol oynadığı bilinmekle birlikte ailelerin bu konuda daha bilinçli hale getirilmesi için seminerler düzenlenmelidir.
6. Özellikle akran grupları arasında şiddete maruz kalan ve bu nedenle okul fobisi yaşayan öğrencilere bireysel rehberlik hizmetleri sunulmalıdır.
7. Öğrencilerin çevresinde şiddet algısını etkileyen, şiddeti olağanlaştıran uyarıcılar ortadan kaldırılmalıdır.
8. Araştırmada mesleki kıdemleri artan öğretmenlerin şiddet algılarının daha yüksek sonuçlandığı görülmüştür. Mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler okullarda öğretmenlik yerine farklı rollerde görev alabilirler.
9. Okulların görevi sadece bilgili ve üretken bireyler yetiştirmek değil aynı zamanda insani değerlere (dürüstlük, saygı hoşgörü, sorumluluk, vb.) sahip

karakterli bireyler yetiştirmektir. Bu nedenle okullar bu değerlerin kazanılması ve pekiştirilmesi için çaba göstermelidir.

11. Öğretmenlere istenmeyen davranışları tanıma, bunlarla baş etme ve sınıf yönetimi yeterliliklerini artırma amacıyla hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Ayrıca verilen seminerlerde öğretmen şiddet algılarının olumlu yönde değişmesi sağlanmalıdır.
12. Olumlu, güvenli okul iklimi oluşturulmalıdır.
14. Öğretmenler öğrenciye sevgi, saygı ve hoşgörüyü yaklaşmalı, sevgi saygı ortamı oluşturmalı ve öğrencinin özgüvenini artırıcı, olumlu rol model olucu öğretmen davranışları sergilemelidir. Şiddetin öğrenilen bir davranış olduğu görüşünden hareketle aile içi şiddetin çocuklara etkisi konusunda bilinç oluşturularak aile içi şiddetin önlenmesi ile ilgili çalışmalar düzenlenmelidir.
15. Aile ile yapılan görüşmelerde, medyanın çocukların şiddete yönelik algıları üzerinde olumsuz etkileri anlatılmalı ve medya kontrolü sağlanmalıdır.
16. Şiddet kültürü oluşumunu engellenmek için, şiddeti ve çatışmayı destekleyen kültürel normlar toplum yaşamından çıkarılmalı, bunun yerine saygıyı destekleyen değer ve normlar ile barışçıl çatışma çözümleri benimsenmeye çalışılmalıdır.
17. Televizyon programlarında şiddet haberleri verilirken, ifadelere dikkat edilmeli; şiddet içeren sahneler alenen verilmemeli ve defalarca ekrana getirilmemelidir. Çünkü bu tür programlar bireylerin şiddet algısında olumsuz etkiye neden olmaktadır.

5.3.1. Araştırmacılara Öneriler

1. Bu çalışma ilköğretim öğretmenleri ve öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer şekilde bir çalışma orta öğretim öğretmenlerini ve öğrencilerini kapsayacak şekilde yapılabilir.
2. Benzer şekilde bir çalışma yönetici görüşlerine yer verilerek yapılabilir.
3. Devlet okulları ile özel okullarda çalışan öğretmenlerin şiddet algıları yönelik karşılaştırmalı bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba Altun, S. (2006). **Okulöncesi Dönem Çocuklarına Uygulanan Şiddetin Değerlendirilmesi**. 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu. files.ekampus.orav.org.tr/Download.ashx?FID=1916 adresinden 30101.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Alkan, H. B. (2007). **İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda Şiddet**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Anonim, (2008). **Okulda Şiddet**, <http://turkceyasam.blogcu.com/okulda-siddet/4511303> adresinden 30.01.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Aşkın, U. (2007). **Post-Modern Dünyamızın Yeni Ruh Hali: Rengi Kırmızı, Adı Şiddet**, Çalışma Ortamı Dergisi, Sayı: 93, 8-9.
- Avcı, R. (2006). **Şiddet Davranışı Gösteren Ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ayan, S. (2007). **Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri**, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Sayı: 8, 206-214.
- Aydın, Ö. B. (2009). **Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Mobbing (Psikolojik Şiddet)'e Maruz Kalma Düzeyleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Balcı, A., Şimşek, H. (2006). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Balcıoğlu, İ. (2011). **Şiddet ve Toplum**. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. (2005). **Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlilik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu ve Okula Bağlılık Duygusu ile İlişkisi**, Ege Eğitim Dergisi, 6(2), 81-97.
- Bektaş, M., Öztürk, C. (2007). **İzmir'de Bir İlköğretim Okulunda Aile İçi Şiddet Araştırması**, Ege Pediatri Bülteni 14(3), 165-169.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem Akademi.

- Chen, J. & Astor, R. A. (2009). **Students' Reports of Violence Against Teachers in Taiwanese Schools**, Journal of School Violence, Vol:8, 2-17.
- Çabuk Kaya, N. (2006). **Şiddetin Sosyal Dinamikleri**, Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu.
- Çetin, H. (2004). **Ergenlerin Şiddete Yönelik Tutumları: Yaş Ve Cinsiyete Göre Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetiner. G. Ş. (2006). **Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınkır, Ş. (2006). **Okullarda Zorbalık Türleri, Etkileri ve Önlenmesi**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul.
<http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 30.01.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Çifçi, F. (2006). **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Şiddete Başvurma Düzeylerinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Çobanoğlu, F., Şentürk, İ., Kıran, D. (2008). **Liselerde Yaşanan Şiddet Olaylarının Nedenleri ve Çözüm Önerileri (Denizli İli Örneği)**, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 127–139.
- Debarbieux, E. (2009). **Okulda Şiddet Küresel Bir Tehdit**. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Değirmencioğlu, S. (2006). **Okulda Şiddeti ve Öğrencilerin Okuldaki Rollerini Yeniden Düşünmek**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul.
<http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 10.05.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Demirtaş, Z., Ersözlü, A. (2007). **Okul Kültürü ile Öğrencilerin Şiddete Başvurma Davranışları Arasındaki İlişkiler**, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2(2), 178–189.
- Deveci, H., Karadağ, R., Yılmaz, F. (2008). **İlköğretim Öğrencilerinin Şiddet Algıları**, Electronic Journal of Social Sciences, 24(7), 351-368.

- EARGED. (2008). **Öğrencilerin Şiddet Algısı**, *Eğitimci Kitabı*, <http://okulweb.meb.gov.tr/34/16/327372/images/siddetegitimci%20kitabi.pdf> adresinden 17.10.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Emanetoğlu, K. H. (2006). **Şiddet Öğelerinin Algılanması ve Öğrenilmesinde, İşıtsel ve Görsel Uyarın Olarak Televizyonun Rolü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Gamsız Bilgin, N., Toros, F., Çamdeviren, H., Şaşmaz, T. (2004). **Okullarda Fiziksel ve Sözel Şiddete Maruz Kalan Çocukların Sosyodemografik Özellikleri: Prevalans Çalışması**, Türkiye Klinikleri Adli Tıp Dergisi, Sayı:1, 25–30.
- Gardner, J. M. & Powell C. A. & Thomas J. A. & Millard D. (2003). **Perceptions and experiences of violence among secondary school students in urban Jamaica**, Revista Panamericana de Salud Pública, Vol:14.
- Gaughan, E. & Cerio, J. D. & Myers, R. A. (2001). **Lethal Violence in Schools**, Alfred University, http://www.alfred.edu/teenviolence/docs/lethal_violence_in_schools.pdf adresinden 07.01.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Gökler, R. (2009). **Okullarda Akran Zorbalığı**, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2(6), 511-537.
- Gündüz Hoşgör, A. (2006). **Okul Ortamında Yaşanan Şiddet Olgusunun Düşündürdükleri**, Çalışma Ortamı Dergisi, Sayı:85, <http://earged.meb.gov.tr/earged/subeler/Arastirma/calismalar/tamamlanan.html> adresinden 12.10.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Işık, H. (2006). **Çocuk Suçluluğu ve Okullar İle İlişkisi**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 15.10.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Kale, N. (2004). **Etik Sorunsallar ve Eğitim**. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kapıcıoğlu, İ. (2008). **Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Algısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaptanoğlu, C. (2007). **Şiddet Sempozyumu**. http://www.tb.org.tr/kutuphane/siddet_sempozyumu.pdf adresinden 12.11.2009 tarihinde indirilmiştir, Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları.
- Karasar, N. (2007). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel.

- Kartal, H. (2009). **Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarındaki Zorbalıkla İlgili Değerlendirmeleri**, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 29, Sayı 1.
- Kaymak Özmen, S. (2006). **İlköğretim Öğrencilerinin Maruz Kaldıkları Şiddetin Türleri ve Sıklığı (Kars İli Örneği)**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 20.10.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Kılıç, R. (2007). **Okullarda Şiddetin Önlenmesi: Mevcut Uygulamalar ve Sonuçları**, Pegem A Yayıncılık: Ankara.
- Kırbaş, Ş., Taşmektepligil, Y., Üstün, A. (2007). **Ortaöğretimde Gençleri Şiddete Yönelten Nedenler Ve Şiddeti Engellemede Spor Aktivitelerinin Rolünün İncelenmesi: Amasya İli Örneği**, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:4, 177-185.
- Kızmaz, Z. (2006). **Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım**, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 1(30), 47-70.
- Kızmaz, Z. (2006). **Şiddetin Sosyo - Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(16), 247-267.
- Kocacık, F. (2001). **Şiddet Olgusu Üzerine**, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 1(2).
- Koçöz, R. (2006). **Şiddet Üzerine**, *Polis Dergisi*, Sayı:48-49.
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L. Mercy, J. A. Zwi, A. B., Lozano R. (2002). **World Report on Violence and Health**. Edt. World Health Organization. Geneva.
- Kuçuradi, I. (2007). **Şiddet Sempozyumu**, http://www.ttb.org.tr/kutuphane/siddet_sempozyumu.pdf adresinden 18.12.2009 tarihinde indirilmiştir.
- McKellar, N. A. & Sherwin, H. D. (2003). **Role of School Psychologists in Violence Prevention and Intervention**, Journal of School Violence, 2(4), 43-55.
- MEB. (2006). **Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Hizmet-İçi Eğitim**
- MEB. (2009). **Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı**, http://sgb.meb.gov.tr/Str_yon_planlama_V2/MEBStratejikPlan.pdf adresinden 18.12.2009 tarihinde indirilmiştir.

- Mertoğlu, M. (2008). **İstanbul’da Yoğun Göç Alan Bölgelerdeki İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmen Ve Yöneticilere Verilen Eğitimin, Şiddet Algılarına Ve Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Müftüoğlul, Ö. (2006). **Küresel Şiddet**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Ögel, K., Tarı, I., Yılmazçetin Eke, C. (2005). **Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme**. İstanbul: Yeniden Yayınları.
- Öktem, F. (2002). **“Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri”** Sempozyumu. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Özcebe, H. vd. (2006). **Ankara’da Bir İlköğretim Okulunda Erken ve Orta Dönem Adölesanlarda Şiddet Algısı ve Şiddet Davranışı Sıklığının Değerlendirilmesi**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 30.02.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Özmen, A. (2006). **İlköğretim Düzeyindeki Öğretmenlerin ve Okul Yöneticilerinin Öğrenciye Yönelik Şiddeti Önlemeye İlişkin Çalışmaları (Kars İli Örneği)**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 30.01.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Özönder, C. vd. (2005). **İlköğretim Okullarının 7 ve 8. Sınıflarında Okuyan Öğrencilerin “Okulda Şiddet” ve “Taciz” Kavramlarına İlişkin Kavramsallaştırmaları** http://www.turkegitimsen.org.tr/lib_basili/72.pdf adresinden 17.11.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Pehlivan, M. (2008). **İstanbul İli Kadıköy İlçesi Liselerindeki Okul İçi Şiddet Algısı Ve Şiddete Karşı Alınan Önlemler İlişkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pınar, N. (2006). **Görsel Medya ve Şiddet Kültürünün Orta Öğretim Öğrencileri Üzerine Etkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Ricketts, M. L. (2007). **K-12 Teachers' Perceptions of School Policy and Fear of School Violence**, Journal of School Violence, 6(3), 45-67.
- Sezgin, F., Özok, D. (2006). **Okulda Şiddet Olgusunun W. Glasser'in Seçim Kuramına Göre Açıklanması**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 17.11.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Şimşek, M. (2006). **Diyarbakır Kent Merkezindeki Okullarda Meydana Gelen Şiddet Olaylarının Genel Bir Görünümü**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 18.11.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Taktak, N. (2007). **İlköğretim Kurumlarında “Şiddet” (6.,7.ve 8. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşdan, D. (2009). **Okul, Aile ve Toplum İlişkilerinde Çocuk ve Şiddet**. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.
- TBMM. (2007). **Türkiye’de Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerde ve Ceza Ve İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu Ve Hükümlü Çocuklarda Şiddet ve Bunu Etkileyen Etkenlerin Saptanması**, Meclis Araştırma Komisyonu Raporu Nu: 10/337,343,356,357 Raporu.
- Terzi, Ş. (2007). **Okullarda Yaşanan Şiddet Önleyici Bir Yaklaşım: Kendini Toparlama Gücü**, Aile ve Toplum Dergisi, 12(3).
- Tezcan, M. (1996). **Bir Şiddet Ortamı Olarak Okul**, Cogito Düşünce Dergisi, Sayı 6-7, 105-108.
- Totan,T. (2007). **Okulda Zorbalığı Önlemede Eğitimcilere Ve Ebeveynlere Öneriler**, AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 190 - 202.
- Usta, A. (2009). **Etnik Şiddet Olgusu Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir Değerlendirme**, Polis Bilimleri Dergisi, 11 (2), 87-106.
- Utkulu, C., Tanrıku, L., Demirel, H İ., Kuzucu, M. (2007). **Şiddet İçermeyen Eğitim (Araştırma Raporu)**. Ankara: Yaygın Eğitim Enstitüsü.

- Uysal, A. (2003). **Şiddet Karşıtı Programlı Eğitimin Öğrencilerin Çatışma Çözümleri, Şiddet Eğilimleri ve Davranışlarına Yansıması**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uysal, A. Bayık, A. (2006). **Şiddet Karşıtı Programlı Eğitimin Öğrencilerin Çatışma Çözüm, Şiddet Eğilim ve Şiddet Davranışlarına Yansıması**, 1. Şiddet ve Okul Sempozyumu, İstanbul. <http://iogm.hanyazilim.com/IcerikDetay/186/Telafi-Egitimi-1-Siddet-ve-Okul-Sempozyumu-Ilgili-Dokumanlar-yayimlandi.aspx> adresinden 23.12.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Yatmaz, A. (2009). **Orta Dereceli Mesleki Ve Teknik Eğitim Okullarında Öğrenci Algularına Göre, Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin Nedenleri: Nitel Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, N. (2009). **İlköğretim 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kocaeli İli Gebze İlçesi Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1. Elazığ Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan araştırma izni

Ek 2. Öğretmen Şiddet Algı Ölçeği

Ek 3. Öğrenci Şiddet Algı Ölçeği

Ek 4. Özgeçmiş

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.23.00.09.STJ./15032

Konu : Araştırma izni

24 Mayıs 2010

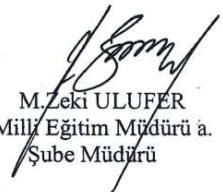
VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekterliğinin 20/05/2010 tarih ve 11143 sayılı yazısı.

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gönül ŞENER'in "İlköğretim Kurumlarında Öğretmen ve Öğrencilerin Şiddet Algıları (Kırsal ve Kentsel Karşılaştırma) konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili olarak hazırlanan ölçeğin İlimiz merkezi ve ilçelerdeki ilköğretim okullarında uygulanması için izin isteği, ilgi yazı ile bildirilmiştir.

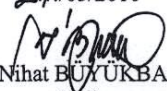
Konu ile ilgili olarak Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde "Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulu ve kurumlarda yapılacak araştırma ve araştırma desteğine yönelik izin uygulama yönergesi" çerçevesinde oluşturulmuş olan Bilimsel Araştırma İzni Değerlendirme Komisyonu 20/05/2010 tarihinde Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli inceleme ve değerlendirmeyi yapmış olup söz konusu araştırmanın İlimiz merkez ve ilçelerindeki ilköğretim okullarına yönelik olarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

M. Zeki ULUFER
Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

OLUR

24./05/2010

Nihat BÜYÜKBAŞ
Vali a.

Millî Eğitim Müdürü

Zübeyde Hanım C. Hükümet Konağı Kat : 5
23100-ELAZIĞ
Tel: 0 424 2385024-25-26-27-28
Fax: 0 424 2333670
elazigmem@meb.gov.tr / elazig.meb.gov.tr

ARAŞTIRMAYA İLŞKİN ÖLÇEKLER

Değerli öğretmen arkadaşım,

Bu çalışma ile öğretmenlerin şiddete ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Sizden beklenen, her bir sorunun yanıtını boş bırakılan alana (X) işareti koyarak belirtmenizdir. Soruların samimi bir şekilde doldurulması araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine katkı sağlayacaktır. Soruları boş bırakmamaya özen gösteriniz. Katıldığınız için teşekkür ederim.

Danışman
Yard. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN
F.Ü. Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü

Gönül ŞENER
Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

Cinsiyetiniz: Bayan Erkek
Mesleki Kıdeminiz: (1-5) (5-15) (15-20) (20+....)
Çalıştığınız Yerleşim Birimi: İl Merkezi İlçe
Eğitim Durumunuz: Ön Lisans Lisans Yüksek Lisans Doktora
Bu Okuldaki Görev Süreniz: (Lütfen yazınız.)
Branşınız: (Lütfen yazınız.)

BÖLÜM II

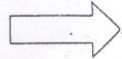
Şiddeti neye benzettiğinizi ve nedenini yarı yapılandırılmış olarak verilen cümleye yazınız.

ŞİDDET..... gibidir. Çünkü.....

BÖLÜM III

		Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
ÖĞRETMEN ODAKLI						
1	Öğretmenler şiddeti mesleki yetersizliği kapatma aracı olarak kullanır.					
2	Öğretmen öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uygular.					
3	Geçmişte öğretmeni tarafından şiddet gören öğretmen öğrencilerine şiddet uygular.					
4	Öğrenciye yönelik şiddet, eğer haklı bir gerekçesi varsa kabul edilebilir.					
5	Öğrenciye yönelik şiddet, derecesi çok değilse mazur görülebilir.					
6	Şiddet olmadan öğrenciler disiplin altına alınmaz.					
7	Öğrenciye şiddet uygulamadan önce kendini onun yerine koyup bir kez daha düşünmek gerekir.					
8	Şiddet eğitimde bir yöntem olarak kullanılabilir.					
9	Öğretmenler şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanır.					
10	Öğrencisine yönelik bir şiddet olayı ile karşılaşmak öğretmeni öfkeliendirir.					
11	Öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görürler.					
12	Şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerekir.					
13	Öğretmenler deşarj olmak için şiddete başvurur.					
14	Öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesi şiddet olaylarının					

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

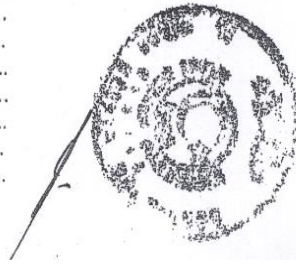
	yaşanmasına neden olur.						
15	Öğretmenler üstünlük sağlamak için şiddete başvururlar.						
16	Bazı öğretmenler şiddet uygulamaktan zevk alırlar.						
18	Kalabalık sınıflarda hâkimiyetin zorlaşması öğretmeni şiddet uygulamaya yöneltir.						
19	Öğrenciye yönelik şiddet engellenmesi gereken bir durumdur.						
20	Ekonomik, sosyal, ailevi problemlerle yıpranan öğretmenler şiddet uygularlar.						
21	Şiddet uygulanan öğrencilerin başarısı artar.						
22	Öğrencilere şiddet uygulanması kabul görür bir davranış değildir.						
23	Öğrenciye uygulanan şiddet hiçbir sorunu çözmez.						
24	Öğrenciye şiddet uygulanması büyük bir sosyal sorundur.						
25	Şiddetin uzun vadede öğrenciye kazandırdığı hiçbir eğitici yanı yoktur.						
26	Öfke kontrol yöntemlerini bilmeyen öğretmen şiddet uygular.						
ÖĞRENCİ ODAKLI							
27	Öğrencinin akademik başarısı düşerse öğretmenin şiddet eğilimi artar.						
28	Öğrenciye uygulanan şiddetten öğrencinin kendisi sorumludur.						
29	Hatası yüzünden şiddet gören öğrenci, aynı hatayı tekrarlamaz.						
30	Öğretmenin sözünü dinlemeyen öğrenci şiddeti hak eder.						
31	Bazı öğrenci davranışları öğretmeni şiddete yöneltir.						
32	Öğrencilerin okulu sevmemesi ve kendini okula ait hissetmemesi şiddet olaylarının yaşanmasına neden olur.						
	Öğrenmemek için direnen öğrenciye şiddet uygulanması etkili olabilir.						
33	Öğrencilerin ahlaki gelişimindeki yetersizlik şiddetin nedenleri arasındadır.						
ÇEVRE VE AİLE ODAKLI							
34	Kötü alışkanlıklar ve çevrenin olumsuz etkisi şiddet olaylarının önemli nedenidir.						
35	Oluşturulan olumlu bir okul kültürü şiddeti ortadan kaldıracaktır.						
36	Okullarda sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilerek şiddet önenebilir.						
37	Aile ortamında şiddete tanıklık eden öğrenci şiddeti yadırgamaz.						
38	Okul-veli işbirliği ile yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilebilir.						
39	Çocuk şiddeti aile ve çevresinde görerek öğrenir.						
40	Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için seminerler düzenlenmelidir.						
41	Ailesinde şiddete maruz kalan öğrenci öğretmeninden gördüğü şiddet davranışını yadırgamaz.						
42	Ailenin çocuğun eğitimindeki yetersizliği şiddetin en önemli nedenidir.						
43	Akan grupları arasında şiddete maruz kalan öğrenci okul fobisi yaşar.						

BÖLÜM IV

Aşağıda verilen soruya sizin için en uygun cevabi işaretleyiniz. Verdiğiniz cevabın gerekçesini yazınız.

Şiddet uygulandığında hissettiğiniz duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- () Kızgınlık hissederim. Çünkü
- () Utanmış hissederim. Çünkü
- () Suçlu hissederim. Çünkü
- () Kayıtsız kalırım. Çünkü
- () Aşağılanmış hissederim. Çünkü
- () Haz duyarım. Çünkü
- () Diğer..... Çünkü

ARAŞTIRMAYA İLŞKİN ÖLÇEKLER

Değerli öğrenciler,

Bu çalışma ile öğrencilerin şiddete ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Sizden beklenen, her bir sorunun yanıtını boş bırakılan alana (X) işareti koyarak belirtmenizdir. Soruların samimi bir şekilde doldurulması araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine katkı sağlayacaktır. Soruları boş bırakmamaya özen gösteriniz. Katıldığınız için teşekkür ederim.

Danışman

Yard. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN
F.Ü. Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü

Gönül ŞENER

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

- Cinsiyetiniz: Kız Erkek
Sınıf Düzeyi: 6. Sınıf 7. Sınıf 8. Sınıf
Çalıştığınız Yerleşim Yeri: İl Merkezi İlçe
Annenizin Eğitim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Okur- yazar değil
Babanızın Eğitim Durumu: İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Okur- yazar değil
Kardeş Sayısı: Tek çocuk 2 3 4 4 ve üzeri

BÖLÜM II

Şiddeti neye benzettiğinizi ve nedenini yarı yapılandırılmış olarak verilen cümleye yazınız.
ŞİDDET..... gibidir. Çünkü.....

BÖLÜM III

		Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1	Öğretmenler şiddeti mesleki yetersizliği kapatma aracı olarak kullanır.					
2	Öğretmen öğrencisine sinirlendiği zaman şiddet uygular.					
3	Geçmişte öğretmeni tarafından şiddet gören öğretmen öğrencilerine şiddet uygular.					
4	Öğrenciye yönelik şiddet, eğer haklı bir gerekçesi varsa kabul edilebilir.					
5	Öğrenciye yönelik şiddet, derecesi çok değilse mazur görülebilir.					
6	Şiddet olmadan öğrenciler disiplin altına alınmaz.					
7	Öğrenciye şiddet uygulamadan önce kendini onun yerine koyup bir kez daha düşünmek gerekir.					
8	Şiddet eğitimde bir yöntem olarak kullanılabilir.					
9	Öğretmenler şiddeti sorun çözme yöntemi olarak kullanır.					
10	Öğrencisine yönelik bir şiddet olayı ile karşılaşmak öğretmeni öfkelenendirir.					
11	Öğretmenler şiddeti çıkış noktası olarak görürler.					
12	Şiddet uygulayan öğretmenlerin ceza alması gerektirir.					
13	Öğretmenler deşarj olmak için şiddete başvurur.					
14	Öğretmenlerin düşünmeden hareket etmesi şiddet olayıdır.					

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

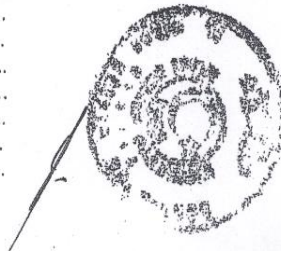

	yaşanmasına neden olur.					
15	Öğretmenler üstünlük sağlamak için şiddete başvururlar.					
16	Bazı öğretmenler şiddet uygulamaktan zevk alırlar.					
18	Kalabalık sınıflarda hâkimiyetin zorlaşması öğretmeni şiddet uygulamaya yöneltir.					
19	Öğrenciye yönelik şiddet engellenmesi gereken bir durumdur.					
20	Ekonomik, sosyal, ailevi problemlerle yıpranan öğretmenler şiddet uygularlar.					
21	Şiddet uygulanan öğrencilerin başarısı artar.					
22	Öğrencilere şiddet uygulanması kabul görür bir davranış değildir.					
23	Öğrenciye uygulanan şiddet hiçbir sorunu çözmez.					
24	Öğrenciye şiddet uygulanması büyük bir sosyal sorundur.					
25	Şiddetin uzun vadede öğrenciye kazandırdığı hiçbir eğitici yanı yoktur.					
26	Öfke kontrol yöntemlerini bilmeyen öğretmen şiddet uygular.					
ÖĞRENCİ ODAKLI						
27	Öğrencinin akademik başarısı düşerse öğretmenin şiddet eğilimi artar.					
28	Öğrenciye uygulanan şiddetten öğrencinin kendisi sorumludur.					
29	Hatası yüzünden şiddet gören öğrenci, aynı hatayı tekrarlamaz.					
30	Öğretmenin sözünü dinlemeyen öğrenci şiddeti hak eder.					
31	Bazı öğrenci davranışları öğretmeni şiddete yöneltir.					
32	Öğrencilerin okulu sevmemesi ve kendini okula ait hissetmemesi şiddet olaylarının yaşanmasına neden olur.					
	Öğrenmemek için direnen öğrenciye şiddet uygulanması etkili olabilir.					
33	Öğrencilerin ahiaki gelişimindeki yetersizlik şiddetin nedenleri arasındadır.					
ÇEVRE VE AİLE ODAKLI						
34	Kötü alışkanlıklar ve çevrenin olumsuz etkisi şiddet olaylarının en önemli nedenidir.					
35	Oluşturulan olumlu bir okul kültürü şiddeti ortadan kaldıracaktır.					
36	Okullarda sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verilerek şiddet önlenir.					
37	Aile ortamında şiddete tanıklık eden öğrenci şiddeti yadırgamaz.					
38	Okul-veli işbirliği ile yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilebilir.					
39	Çocuk şiddeti aile ve çevresinde görerek öğrenir.					
40	Okullarda yaşanan şiddet olaylarının önüne geçmek için seminerler düzenlenmelidir.					
41	Ailesinde şiddete maruz kalan öğrenci öğretmeninden gördüğü şiddet davranışını yadırgamaz.					
42	Ailenin çocuğun eğitimindeki yetersizliği şiddetin en önemli nedenidir.					
43	Akan grupları arasında şiddete maruz kalan öğrenci okul fobisi yaşar.					

BÖLÜM IV

Aşağıda verilen soruya sizin için en uygun cevabı işaretleyiniz. Verdiğiniz cevabın gerekçesini yazınız.

- Şiddet uygulandığında hissettiğiniz duygu aşağıdakilerden hangisidir?
- () Kızgınlık hissederim. Çünkü
- () Utanmış hissederim. Çünkü
- () Suçlu hissederim. Çünkü
- () Kayıtsız kalırım. Çünkü
- () Aşağılanmış hissederim. Çünkü
- () Haz duyarım. Çünkü
- () Diğer..... Çünkü

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı – Soyadı: Gönül AKKAYA (ŞENER)

Doğum Yeri: Elazığ

Doğum Tarihi: 17/06/1982

e – mail: gonulsener17@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Yüksek Lisans (2009-2012): Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi ABD – Elazığ

Lisans (2000 – 2004): İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği – Malatya

Lise (1996 – 1999): Balakgazi Lisesi – Elazığ

BULUNDUĞU GÖREV

Şht. Öğrt. Nadir Ozan İlköğretim Okulu'nda Sınıf Öğretmeni olarak görev yapmaktayım.